

ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅԱՆ ԿԱՌԱՎԱՐՈՒԹՅՈՒՆ

Ո Ր Ո Շ ՈՒ Մ

17 հունիսի 2003 թվականի N 754-Ն

ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅԱՆ ՎԱՅՈՑ ՁՈՐԻ ՄԱՐԶԻ ՊԱՏՄՈՒԹՅԱՆ ԵՎ ՄՇԱԿՈՒՅԹԻ ԱՆՇԱՐԺ ՀՈՒՇԱՐՁԱՆՆԵՐԻ ՊԵՏԱԿԱՆ ՑՈՒՑԱԿԸ ՀԱՍՏԱՏԵԼՈՒ ՄԱՍԻՆ

«Պատմության և մշակույթի անշարժ հուշարձանների ու պատմական միջավայրի պահպանության և օգտագործման մասին» Հայաստանի Հանրապետության օրենքի 13-րդ հոդվածին համապատասխան՝ Հայաստանի Հանրապետության կառավարությունը **որոշում է.**

1. Հաստատել Վայոց ձորի մարզի պատմության և մշակույթի անշարժ հուշարձանների պետական ցուցակը՝ համաձայն հավելվածի:

2. Ուժը կորցրած ճանաչել Հայկական ՍՍՀ Մինիստրների խորհրդի 1983 թվականի հուլիսի 4-ի «Հայկական ՍՍՀ տարածքում պետական պահպանության տակ վերցված պատմության և կուլտուրայի հուշարձանների և Նրանց պահպանական գոտիների ցուցակների հաստատման մասին» N 377 որոշման 1-ին կետը՝ նախկին Եղեգնաձորի և Ազիզբեկովի շրջանների պատմության և կուլտուրայի հուշարձանների ցուցակի մասով:

3. Սույն որոշումն ուժի մեջ է մտնում պաշտոնական հրապարակմանը հաջորդող օրվանից:

**Հայաստանի Հանրապետության
վարչապետ**

Ա. Մարգարյան

2003 թ. հունիսի 20
Երևան

Հավելված
ՀՀ կառավարության 2003 թվականի
հունիսի 17-ի N 754-Ն որոշման

Պ Ե Տ Ա Կ Ա Ն Ց ՈՒ Ց Ա Կ

ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅԱՆ ՊԱՏՄՈՒԹՅԱՆ ԵՎ ՄՇԱԿՈՒՅԹԻ ԱՆՇԱՐԺ ՀՈՒՇԱՐՁԱՆՆԵՐԻ

9. ՎԱՅՈՑ ՁՈՐԻ ՄԱՐԶ

9.1. Եղեգնաձոր քաղաք

Հուշարձանի համարը	Հուշարձանի նկարագրումը (նկարագրում)			Հուշարձանախումբը, հուշարձանը	Ժամանակը	Տեղը բնակավայրի նկատմամբ, հասցեն	Նշանակությունը հանրապետական, տեղական	Ծանոթագրություն
1	2	3	4	5	6	7	8	9
1.				ԱՂԲՅՈՒՐ	1890 թ.	Միկոյան փող.	Հ	պատվիրատու՝ Ալեքսան արղա Անդրեասյան վրկնգ.՝ 2000թ. ճարտ.՝ Ս. Աղաջանյան
2.				ԱՄՐՈՑ «ԸՅՈՇԿ»	մթա 7-րդ դ.-մթ 5-րդ դ., 17-րդ դ.	հվ-ամ մասում	Հ	
	2.1.			Եկեղեցի ս. Սարգիս	17-րդ դ.		Տ	ամրոցից հս
		2.1.1		խաչքար	1456 թ.		Հ	ազուցված առ պատին, արտաքուստ
		2.1.2		տապանաքար	16-րդ դ.		Տ	Եկեղեցու հվ պատի տակ, արտաքուստ
3.				ԲՆԱԿԵԼԻ ՏՈՒՆ	19-րդ դ. վրջ	Մովսիսի փող. 3	Տ	Կ. Հայնազարյանի տունը
4.				ԳԵՐԵՉՄԱՆՈՑ	13-20-րդ դդ.	հվ-ամ մասում	Տ	գործող գերեզմանոցի առ

							եզրը գբաղեցնող բլրի վրա
	4.1.		խաչքար	1281 թ.		Հ	ընկած գետնին, կիսաթեք
	4.2.		խաչքար	16-րդ դ.		Հ	կիսով թաղված հողի մեջ
	5.		ԳԵՐԵՉՄԱՆՈՑ	10-17-րդ դդ.	1,5 կմ հվ	Տ	Ազարակածոր տանող ճանապարհից աջ, տարածքում պահպանվում է ժամանակակից ս. Գևորգ մատուռը
	6.		ԴԱՄԲԱՐԱՆԱԴԱՇՏ	մթա 2-1 հզմ	հվ-աե մասում	Հ	Պանրագործարանի մոտ
	7.		ԴԱՄԲԱՐԱՆԱԴԱՇՏ	մթա 2 հզմ-մթ 3-րդ դ.	ամ մասում	Հ	Ներկայիս գերեզմանատան և մեքենաների կայանի տարածքում
	8.		ԹԱՆԳԱՐԱՆԻ ՇԵՆՔ. ՎԱՅՈՑ ՁՈՐԻ ԵՐԿՐԱԳԻՏԱԿԱՆ ԹԱՆԳԱՐԱՆԸ	1957 թ.	Շահումյան փող. 2	Տ	վրկնգ.՝ 1984 թ.
	9.		ՀՈՒՇԱՐՁԱՆ՝ ԵՐԿՐՈՐԴ ԱՇԽԱՐՀԱՍԱՐՏՈՒ Մ ՉՈՅՎԱԾՆԵՐԻՆ	1970 թ.	ամ մասում	Տ	ճարտ.՝ Ռ. Խրայեյան
	10.		ՀՈՒՇԱՐՁԱՆ՝ ԵՍԱՅԻ ՆՉԵՑՈՒ	1980 թ.	հվ մասում	Տ	Երևան-Եղեգնաձոր մայրուղու խաչմերուկում քանդ.՝ Լ. Թոքմաջյան ճարտ.՝ Հ. Խաչատրյան
	11.		ՀՈՒՇԱՐՁԱՆ՝ ԽՈՐՀՐԴԱՅԻՆ ԿԱՐԳԵՐԻ ՀԱՍՏԱՏՄԱՆ ՀԱՄԱՐ ՉՈՅՎԱԾ ՄԱՐՏԻԿՆԵՐԻՆ	1971 թ.	քաղաքի մեջ (այսուհետև՝ ք. մ.)	Տ	Մարգալետարանի շենքի մոտ
	12.		ՀՈՒՇԱՐՁԱՆ՝ ԱՆԱՍՏԱՍ ՄԻԿՈՅԱՆԻ	1947 թ.	ք. մ.	Հ	Մոմիկի անվ. քաղաքային այգում քանդ.՝ Ս. Մերկուրով
	13.		ՄԱՏՈՒՌ Ս. ՀՈՎԻՏԱՆԵՍ	10-17-րդ դդ.	1 կմ հվ-աե	Տ	Ազարակածոր տանող ճանապարհից աջ
	13.1.		խաչքար	10-րդ դ.		Հ	հենած հս պատին, արտաքուստ
	13.2.		խաչքար	13-րդ դ.		Հ	բեմին
	14.		ՎԻՇԱՊԱԶԱՐ	մթա 2 հզմ	ք. մ.	Հ	Մոմիկի անվ. քաղաքային այգում

*Յուշարձանների պետական ցուցակը կազմելիս հիմք է ընդունվել «Հայաստանի Հանրապետության վարչատարածքային բաժանման մասին» Հայաստանի Հանրապետության օրենքով սահմանված կառուցվածքը՝ մարզի և բնակավայրերի նույն համարակալմամբ

9.2. Ձերմուկ քաղաք

1	2	3	4	5	6	7	8	9
1.				ԱՌԱՆՁՆԱՏՈՒՆ ՀԿԿ ԿԵՆՏՐՈՆԻ ԶԱՐՏՈՒՂԱՐ ԳՐԻԳՈՐ ՀԱՐՈՒԹՅՈՒՆՅԱՆԻ	1952 թ.	Անտառային փող. 2	Հ	ճարտ.՝ Մ. Գրիգորյան
2.				ԱՌՈՂՋԱՐԱՆԱՅԻՆ ՀԱՄԱԼԻՐ. ՀՀ ԱՌՈՂՋԱՊԱՀՈՒԹՅԱՆ ՆԱԽԱՐԱՐՈՒԹՅԱՆ ԱՌՈՂՋԱՐԱՆԱՅԻՆ ՀԱՄԱԼԻՐԸ	1952-1953 թթ.	ք. մ.	Հ	
2.1.				առողջարանի շենք. N 3 կլինիկական առողջարանը	1953 թ.		Հ	ճարտ.՝ Գ. Թամանյան
2.2.				առողջարանի շենք. ՀՀ առողջապահության նախարարության ընդունարանը (N 4 վարչության առողջարանը)	1952-1953 թթ.			ճարտ.՝ Մ. Գրիգորյան
2.3.				ընկալիսարանի շենք	1966 թ.		Հ	ճարտ.՝ Գ. Թամանյան
3.				ԲՆԱԿԱՏԵՂԻ	մթա 2-1 հզմ		Հ	Օդանավակայանի մոտ, մի մասը մնացել է թռիչքուղու տակ
4.				ՀՅՈՒՐԱՆՈՑԻ ՇԵՆՔ	1950-ական թթ.	ք. մ.	Տ	ճարտ.՝ Հ. Հակոբյան 1972-ից՝ ՀՀ Ազգային պատկերասրահի Ջերմուկի մասնաճյուղի շենք
5.				ՀՈՒՇԱՂԲՅՈՒՐ	1978 թ.	ք. մ.	Տ	Քաղաք մտնող ճանապարհին ճարտ.՝ Ն. Սողոմոնյան
6.				ՀՈՒՇԱՂՁԱՆ՝ ԻՍՐԱՅԵԼ ՕՐՈՒԲ	1978 թ.	ք. մ.	Տ	
7.				ՀՈՒՇԱՂՁԱՆ՝ ՄԵԾ ՀՈԿՏԵՄԲԵՐԻ 50- ԱՄՅԱԿԻՆ	1967 թ.	ք. մ.	Տ	
8.				ՇԱՏՐՎԱՆ «ՊԱՐՈՂ ԱՂՋԻԿՆԵՐ»	1978 թ.	ք. մ.	Տ	Քանդ.՝ Կ. Մեծատուրյան ճարտ.՝ Վ. Ակշեհիրյան

9.2.1. Կեչուտ գյուղ

1	2	3	4	5	6	7	8	9
1.				ԳԵՐԵՉԱՄԱՆՈՑ	9-17-րդ դդ.	0,5 կմ հվ-ամ	Տ	Ղուշի գյուղատեղից հվ, գերեզմանոցի հիմնական մասը մնացել է Կեչուտի ջրամբարի տակ
2.				ԳԵՐԵՉԱՄԱՆՈՑ	13-20-րդ դդ.	հվ-ամ մասում	Տ	հվ-ամ եզրին, լճափին, բարձունքի վրա
	2.1.			խաչքար	13-14-րդ դդ.		Հ	պատվանդանին
	2.2.			խաչքար	14-րդ դ.		Հ	խրված հողի մեջ, վերնամասը կտրված
3.				ԳՅՈՒՐԱՏԵՂԻ «ՂՈՒՇՉԻ»	7-20-րդ դդ.	ամ մասում	Տ	Հին Կեչուտ գյուղն է, որի 7-րդ-րդ դ. եկեղեցին մնացել է Կեչուտի ջրամբարի տակ
	3.1.			եկեղեցի	13-14-րդ դդ.		Տ	ավերակ
	3.2.			եկեղեցի	17-18-րդ դդ.		Տ	ավերակ
	3.3.			եկեղեցի ս. Հովհաննես	19-րդ դ.		Տ	
	3.4.			մատուռ ս. Գևորգ	19-րդ դ.		Տ	
	3.5.			մատուռ Թուխ Մանուկ	19-րդ դ.		Տ	
	3.5.1			խաչքար	10-11-րդ դդ.		Հ	ագուցված ամ պատին, մուտքից ձախ, արտաքուստ
	3.5.2			խաչքար	12-13-րդ դդ.		Հ	մատուռի ներսում, վերնամասն ու ձախ եզրագոտին կտրված
	3.5.3			խաչքար	15-րդ դ.		Հ	ագուցված առ պատին, ներքուստ
4.				ԳՅՈՒՐԱՏԵՂԻ «ՆԵՐՔԻՆ ԶԻՐԱԿ»	13-19-րդ դդ.	1,5 կմ հս-առ	Տ	քարիանոց տանող ճանապարհի 2 կողմերում
5.				ԳՅՈՒՐԱՏԵՂԻ «ԶՐԱՆԼՈՒ»	13-19-րդ դդ.	2 կմ հս-ամ	Տ	Վայք-Ջերմուկ հին ավտոճանապարհից հս, Կեչուտի ջրամբարի հս եզրից 0,5 կմ դեպի հս
6.				ԳՅՈՒՐԱՏԵՂԻ «ԿԵՐԻՆ	13-19-րդ	3 կմ հս-առ	Տ	Նախկին Զիրակ գյուղն է՝ լքված

			ՉԻՐԱԿ»	դդ.		1949թ.
7.			ԴԱՄԲԱՐԱՆԱԴԱՇՏ	մթա 2-1 հզմ	1-2 կմ հվ	Հ Վայք-Ջերմուկ ավտոճանապարհի աջ կողմում, պահպանվել է 2 կղզյակներով
8.			ԽԱՉԶԱՐ ԴԱՎԹԻ	886 թ.	գյուղի մեջ (այսուհետև՝ գ. մ.)	Հ «Էլեկտրոն» առողջարանի տարածքում, կանգնեցված գետնին, վերևամասը չի պահպանվել, կազմող՝ Զուսեփ
9.			ԽԱՉԶԱՐ	9-10-րդ դդ.	գ. մ.	Հ «Էլեկտրոն» առողջարանի տարածքում, ընկած գետնին
10.			ԽԱՉԶԱՐ	9-10-րդ դդ.	գ. մ.	Հ ընկած դպրոցի բակում
11.			ԽԱՉԶԱՐ	11-րդ դ.	գ. մ.	Հ ընկած դպրոցի բակում
12.			ԽԱՉԶԱՐ	1286 թ.	գ. մ.	Հ ընկած դպրոցի բակում կոտրված
13.			ԽԱՉԶԱՐ՝ ԱՄԻՐԻ	16-17-րդ դդ.	գ. մ.	Հ դպրոցում ստորին մասը կոտրված
14.			ՀՈՒՇԱՐՁԱՆ՝ ԵՐԿՐՈՐԴ ԱՇԽԱՐՀԱՄԱՐՏՈՒՄ ՉՈՅՎԱԾՆԵՐԻՆ	1985 թ.	գ. մ.	Տ հեղ.՝ Է. Թադևոսյան
15.			ԶԱՐԱՅՐ-ԿԱՑԱՐԱՆՆԵՐԻ ՀԱՄԱԼԻՐ «ՓԻԼԶԱՅԱՍ»	մթա 3-1 հզմ, 10- 17-րդ դդ.	1 կմ հս	Տ Արփա գետի կիրճում, Ջերմուկ քաղաքից 2,5 կմ հվ, Վայք-Ջերմուկ հին ավտոճանապարհից ձախ
	15.1.		քարայր-կացարան	10-17-րդ դդ.		Տ
	15.2.		քարայր-կացարան	10-17-րդ դդ.		Տ աղբյուրով
	15.3.		քարայր-կացարան	10-17-րդ դդ.		Տ խաչքարերով
	15.4.		քարայր-կացարան	10-17-րդ դդ.		Տ
	15.5.		վիշապաքար	մթա 3-1 հզմ		Հ աղբյուրով քարայր-կացարանի մուտքի մոտ

9.3. Վայք քաղաք

1	2	3	4	5	6	7	8	9
1.				ԲՆԱԿԱՏԵՂԻ	մթա 2- 1 հզմ	ք. մ.	Հ	
2.				ԳԵՐԵՉՄԱՆՈՑ	16-20- րդ դդ.	հս-աե մասում	Տ գործող գերեզմանոցի հին հատվածն է	
3.				ԴԱՄԲԱՐԱՆԱԴԱՇՏ	մթա 2- 1 հզմ	հս մասում	Հ	
4.				ԽԱՉԶԱՐ	1222 թ.	աե մասում	Հ Վայք-Ջերմուկ ճանապարհի ձախ կողմում, կանգնեցված գետնին, պատվիրատու՝ Շապուհ	
5.				ԽԱՉԶԱՐ՝ ԱԼԱՄՅԱՏԻ	1251 թ.		Հ Վայքի ենթաշրջանի մուտքի մոտ, քաղաք մտնող ճանապարհի աջ կողմում	
6.				ԽԱՉԶԱՐ	1541 թ.		Հ Վայք տանող ճանապարհի աջ կողմում, ընկած գետնին, երկատված, վերին աջ քառորդը չի պահպանվել	
7.				ԽԱՉԶԱՐ	16-րդ դդ.		Հ Վայքի ենթաշրջանի մուտքի մոտ, քաղաք մտնող ճանապարհի աջ կողմում, եղծված արձանագրությամբ	
8.				ԿԱՍՈՒՐՉ. ՊԱՍԿԵՎԻՉԻ ԿԱՍՈՒՐՉԸ	17-րդ դդ.	1 կմ ամ	Տ Արփա գետի վրա վրնրգ.՝ 1827 թ. Պասկեիչի կողմից	

9.4. Ագարակաձոր գյուղ

1	2	3	4	5	6	7	8	9
1.				ԱՄՐՈՑ		9-րդ դդ.	1,5 կմ հվ-աե	Հ

1.1.		գյուղատեղի «Անապատ»	9-15-րդ դդ.	1,5 կմ հվ-ատ	S ամրոցի հվ ստորոտին
1.2.		մատուռ «Անապատ»	13-14-րդ դդ., 19-րդ դ.		S վրկագ.՝ 1960 թ.
1.3.		գերեզմանոց	12-14-րդ դդ.		S
2.		ԳԵՐԵԶՄԱՆՈՑ	9-10-րդ դդ.	9,5 կմ հվ	S Գանձակ գյուղատեղի տանող ճանապարհի աջ կողմում
2.1.		խաչքար	9-10-րդ դդ.		Յ եզրագոտին ջարդոտված
2.2.		խաչքար	10-րդ դ.		Յ
3.		ԳԵՐԵԶՄԱՆՈՑ	10-17-րդ դդ.	հվ-ատ մասում	S գյուղի եզրին, ջրի մագիստրալի մոտ
4.		ԳԵՐԵԶՄԱՆՈՑ	13-15-րդ դդ.	2 կմ ատ	S Արփա գետի ափին, բարձունքի վրա
4.1.		խաչքար՝ Մարկոսի, Վարդի և Միրի	1281 թ.		Յ
4.2.		խաչքար	1303 թ.		Յ
4.3.		խաչքար	1456 թ.		Յ
5.		ԳՅՈՒՂԱՏԵՂԻ ԲՈՆՈՐԱԲԵՐՂ	16-20-րդ դդ.	10 կմ հվ	S Նախկին Բոլորաբերդ գյուղն է՝ ապաբնակեցված 1960-ական թթ.
5.1.		եկեղեցի Թուխ Մանուկ	18-րդ դ.		S
	5.1.1	խաչքար	1572 թ.		Յ ագուցված հվ պատին, մուտքից ձախ
	5.1.2	խաչքար	16-17-րդ դդ.		Յ հենած հվ պատին, երկատված
	5.1.3	խաչքար	16-17-րդ դդ.		Յ ագուցված հվ պատին, արտաքուստ
	5.1.4	խաչքար	17-րդ դ.		Յ ագուցված հվ պատին, արտաքուստ
5.2.		գերեզմանոց	10-16-րդ դդ.		S գյուղատեղիի հվ-ամ եզրին
5.3.		խաչքար	1551 թ.		Յ գյուղատեղիի հս կողմում, Ագարակաձոր տանող ճանապարհի ձախ կողմում, կանգնեցված գետնին
6.		ԳՅՈՒՂԱՏԵՂԻ ԳԱՆՁԱԿ (ՆՈՐԻՔ, ԷՆԳԻՋԱ)	13-20-րդ դդ.	12 կմ հվ-ամ	Յ Գնիշիկ տանող ճանապարհից ձախ, Գնիշիկից 3-4 կմ հս-ատ, Նախկին Գանձակ գյուղն է՝ ապաբնակեցված 1970-ական թթ.
6.1.		եկեղեցի	19-րդ դ.		S գյուղատեղիի կեստում
	6.1.1	խաչքար՝ Խորամփաշու	13-14-րդ դդ.		Յ ագուցված հս ավանդատան մուտքից աջ, ստորին մասն ու ձախ եզրը կտրված պատվիրատու՝ Յովսեփ
	6.1.2	խաչքար	14-15-րդ դդ.		Յ ագուցված հս ավանդատան մուտքից վեր, հորիզոնական դիրքով, արձանագիր
	6.1.3	խաչքար	1587 թ.		Յ ագուցված եկեղեցու բեմին, 5 խաչքարերից ձախից 4-րդը

	6.1.4	խաչքար Էլադեսի	1597 թ.		Յ	Եկեղեցու բեմին
	6.1.5	խաչքար	16-րդ դ.		Յ	ագուցված Եկեղեցու բեմին, 5 խաչքարերից ձախից 3-րդը, արձանագիր, ստորին մասը չի պահպանվել
	6.1.6	խաչքար	16-րդ դ.		Յ	ագուցված Եկեղեցու բեմին, 5 խաչքարերից ձախից 2-րդը, արձանագիր, ստորին մասը կոտրված
	6.1.7	խաչքար՝ Փիրիջանի	16-րդ դ.		Յ	ագուցված հվ ավանդատան մուտքից ձախ
	6.1.8	խաչքար	16-17-րդ դդ.		Յ	ագուցված հվ պատին, արտաքուստ, արձանագիր
	6.1.9	տապանաքար	16-17-րդ դդ.		Տ	Եկեղեցու հվ պատի մոտ
6.2.		գերեզմանոց	10-17-րդ դդ.		Տ	գյուղատեղիի հս-աե եզրին, բլրալանջին
	6.2.1	խաչքար	1085 թ.		Յ	ընկած գետնին, վերին ձախ անկյունը կոտրված
	6.2.2	խաչքար՝ Մաթի	13-րդ դ.		Յ	ընկած գետնին, եզրերը կոտրատված
	6.2.3	խաչքար	1222 թ.		Յ	ընկած գետնին, պահպանվել է ստորին մասը
	6.2.4	խաչքար	1242 թ.		Յ	ընկած գետնին, վերին եզրը ջարդված
6.3.		գերեզմանոց	10-20-րդ դդ.		Տ	գյուղատեղիի հվ եզրին, Գնիշիկ տանող ճանապարհի ձախ կողմում
6.4.		խաչքար	10-րդ դ.		Յ	հենած ավերակ տներից մեկի պատին
6.5.		մատուռ	10-13-րդ դդ.		Տ	գյուղատեղիից 0,5 կմ ամ
7.		ԳՅՈՒՂԱՏԵՂԻ ՎԱՐՂԱՔԼՈՒՐ	13-18-րդ դդ.	12-14 կմ հվ	Տ	Բոլորաբերդից 2 կմ հվ, Վարդաբլուր լեռան լանջին
	7.1.	Եկեղեցի	1740 թ.		Տ	
	7.2.	գերեզմանոց	17-18-րդ դդ.		Տ	Եկեղեցու շուրջը
8.		ԴԱՄԲԱՐԱՆԱԴԱՇՏ	մթա 2-1 հզմ	հվ-ամ մասում	Յ	
9.		ԵԿԵՂԵՑԻ	17-րդ դ.	հս-աե մասում	Տ	Ծիրանի այգիների մեջ
	9.1.	խաչքար	1461 թ.		Յ	բեմին
	9.2.	խաչքար	15-րդ դ.		Յ	ամ պատի տակ, երկատված
10.		ԿԱՍՈՒՐՁ ԴԱՂԱԼԻ	13-րդ դ.	2,5 կմ ամ	Յ	Արփա գետի վրա վրնրգ.՝ 1957 թ.
11.		ՁԻԹՅԱՆ	18-19-րդ դդ.	գ. մ.	Տ	
12.		ՄԱՏՈՒՐ	1605 թ.	9,5 կմ հվ	Տ	Գանձակ գյուղատեղի տանող ճանապարհից աջ, բլրի վրա
	12.1.	խաչքար	9-10-րդ դդ.		Յ	10 մ հս, ընկած գետնին
	12.2.	խաչքար	14-15-րդ դդ.		Յ	մատուռի ներսում պահպանվել է միջին մասը
	12.3.	գերեզմանոց	10-19-րդ դդ.		Յ	մատուռի շուրջը

9.5. Ազատել գյուղ

1	2	3	4	5	6	7	8	9
1.				ԱՍՐՈՑ	մթա 1 հզմ, 19-րդ դ.	1,5 կմ հվ	Յ	
	1.1.			մատուռ ա. Վարվառա	19-րդ դ.		Տ	
2.				ԳԵՐԵՉՄԱՆՈՑ	13-20-րդ դդ.	հվ-ամ մասում		գյուղի եզրի սարավանջի ստորոտին
	2.1.			խաչքար	13-14-րդ դդ.		Յ	գերեզմանոցի հվ եզրին, ընկած գետնին
	2.2.			խաչքար	1521 թ.		Յ	կանգնեցված գետնին, ստորին մասը կոտրված պատվիրատու՝ Ջանիբեկ
	2.3.			խաչքար Սերգազի և Ասամզատի	16-17-րդ դդ.		Յ	կանգնեցված որպես պատվանդան ծառայող ջրաղացի քարին, պատվիրատու՝ Միրեսբեկ
3.				ԵԿԵՂԵՑԻ Ս. ՍՏԵՓԱՆՈՍ	17-րդ դ.	գ. մ.	Տ	վրկնգ.՝ 1830-ական թթ.
4.				ԽԱՉՔԱՐ	13-14-րդ դդ.	գ. մ.	Յ	գյուղի գերեզմանոցից 150 մ հս, կանգնեցված Թորգոմ Ղազարյանի գոմի մոտ, ցանկապատին կից, ստորին մասը կոտրված
5.				ԽԱՉՔԱՐ	13-14-րդ դդ.	գ. մ.	Յ	գյուղի գերեզմանոցից 150 մ հս, կանգնեցված Թորգոմ Ղազարյանի գոմի մոտ, ցանկապատին կից
6.				ԽԱՉՔԱՐ	13-14-րդ դդ.	գ. մ.	Յ	գյուղի գերեզմանոցից 150 մ հս, կանգնեցված Թորգոմ Ղազարյանի գոմի մոտ, ցանկապատին կից, ստորին մասը կոտրված
7.				ԽԱՉՔԱՐ	13-14-րդ դդ.	գ. մ.	Յ	կանգնեցված պատվանդանին, արձանագիր, «Փոքր սուրբ» կոչվող մատուռի հս պատի տակ, ներքուստ
8.				ՄԱՏՈՒՌ Ս. ՀԱԿՈՐ (ՄԵՃ ՍՈՒՐԲ)	1623 թ.	2 կմ ամ	Տ	
	8.1.			տապանաքար Շաքարբեկի	1623 թ.		Տ	մատուռի ներսում այս գերեզմանի վրա էլ կառուցվել է մատուռը

9.6. Աղավաճոր գյուղ

1	2	3	4	5	6	7	8	9
1.				ԱՍՐՈՑ	մթա 2-1 հզմ	5-6 կմ հս-աե	Յ	
	1.1.			բնակատեղի	մթա 2-1 հզմ		Յ	
	1.2.			դամբարանադաշտ	մթա 2-1 հզմ		Յ	
2.				ԳՅՈՒՂԱՏԵՂԻ	10-14-րդ դդ.	2 կմ հս	Տ	եռան գագաթի տափարակին և նրան հարող լանջերին
	2.1.			գերեզմանոց	10-14-րդ դդ.		Տ	
3.				ԳՅՈՒՂԱՏԵՂԻ «ՎԱՆՔԻ ՁՈՐ» («ՆԵՐՔԻՆ ՈՒԼԳՅՈՒՐ»)	9-14-րդ դդ.	4 կմ հս-ամ	Տ	Ռինդ և Աղավաճոր գյուղերի միջև, Վերին Ուլգյուրից աե
	3.1.			եկեղեցի ս. Աստվածածին	13-14-րդ դդ.		Յ	
	3.2.			գերեզմանոց	10-14-րդ դդ.		Տ	եկեղեցու շուրջը
		3.2.1		խաչքար	մթա 2 հզմ, 1009 թ.		Յ	հվ-ամ կողմում: Նախնական նշանակությամբ՝ ցլակերպ վիշապ պատվիրատու՝ Սարգիս երեց
		3.2.2		խաչքար	մթա 2 հզմ, 1199 թ.		Յ	հվ-ամ կողմում: Նախնական նշանակությամբ՝ ցլակերպ վիշապ
		3.2.3		խաչքար		12-րդ դ.	Յ	ընկած գետնին
		3.2.4		խաչքար		1263 թ.	Յ	եկեղեցուց աե, ընկած գետնին, երկատված, ստորին մասը չի պահպանվել, պատվիրատու՝ Հովհաննես

	3.2.5	խաչքար	1274 թ.		Յ հենած եկեղեցու հս պատին պատվիրատու՝ Լիպարիտ
	3.2.6	խաչքար	13-րդ դ.		Յ հենած եկեղեցու ամ պատին, վերնամասը թեքությամբ կոտրված
	3.2.7	խաչքար	13-րդ դ.		Յ հենած եկեղեցու ան պատին
	3.2.8	խաչքար	13-րդ դ.		Յ եկեղեցու ներսում, դրված հորիզոնական դիրքով
	3.2.9	խաչքար	14-րդ դ.		Յ ընկած գետնին
4.		ԽԱՉՔԱՐ	9-10-րդ դդ.	հս-աե մասում	Յ «Խաչի թիլ» վայրում, ավերակ շինության ներսում, աջ կողմը վնասված
5.		ԽԱՉՔԱՐ	13-րդ դ.	5 կմ հս-ամ	Յ «Ներքին Ուլգյուր» գյուղատեղիից 1 կմ ան, Ժայռախաչ
6.		ԽԱՉՔԱՐ	1564 թ.	գ. մ.	Յ Արուս Զովհաննիսյանի տանը, ստորին մասը կոտրված
7.		ԽԱՉՔԱՐ	16-րդ դ.	գ. մ.	Յ Չուլալ Պետրոսյանի տան մոտ գտնվող և որպես մատուռ ծառայող կիսաքանդ շինության ներսում
8.		ՀՈՒՇԱՂԲՅՈՒՐ ԵՐԿՐՈՐԴ ԱՇԽԱՐՀԱՍԱՐՏՈՒՄ ՉՈՅՎԱԾՆԵՐԻՆ	1947 թ.	գ. մ.	Տ
9.		ՄԱՏՈՒՐ «ՀՈՐԿԱԽԱՉ»	10-12-րդ դդ.	հվ մասում	Տ հվ եզրին, դաշտամիջյան ճանապարհից աջ
9.1.		խաչքար	10-12-րդ դդ.		Յ

9.7. Աղնջածոր գյուղ

1	2	3	4	5	6	7	8	9
1.				ԱՄՐՈՑ	մթա 2-1 հզմ, 4-14-րդ դդ.	10 կմ հս	Յ	Սելիմի քարավանատնից հս-աե
	1.1.			դամբարանադաշտ	մթա 2-1 հզմ		Յ	
	1.2.			Քարավանատուն Սելիմի	1332 թ.		Յ	
2.				ԳՅՈՒՂԱՏԵՐԻ	11-13-րդ դդ., 14-րդ դ., 19-րդ դ.	2 կմ հս	Տ	Գեղարքունիք-Վայոց Ձոր հին քարավանային ճանապարհին, Սելիմի լեռնանցքի հվ ստորոտին
	2.1.			գեեզմանոց	11-13-րդ դդ.		Տ	ան մասում, ձորալանջին
	2.2.			քարավանատուն	14-րդ դ.		Յ	հս մասում, միանալով
	2.3.			կամուրջ	19-րդ դ.		Տ	հվ մասում
	2.4.			կամուրջ	19-րդ դ.		Տ	հվ մասում
3.				ԳՅՈՒՂԱՏԵՐԻ «ՅԱՎԱՐ»	11-17-րդ դդ.	2 կմ հս-աե	Տ	
	3.1.			խաչքար	12-13-րդ դդ.		Յ	
4.				ԽԱՉՔԱՐ	10-րդ դ.	գ. մ.	Յ	Ս. Խուրդյանի տնամերձում, երկատված
5.				ԽԱՉՔԱՐ	11-րդ դ.	5 կմ ամ	Յ	խնձորի այգիների մեջ, կանգնեցված գլխիվայր

9.8. Արենի գյուղ

1	2	3	4	5	6	7	8	9
1.				ԱՄՐՈՑ	մթա 2-1 հզմ	9 կմ հվ-ամ	Յ	«Ամաղու» գյուղատեղիից 1 կմ հվ-ամ
2.				ԳՅՈՒՂԱՏԵՐԻ «ԱՄԱՂՈՒ» («ՎԵՐԻՆ ԱՄԱՂՈՒ»)	10-20-րդ դդ.	8 կմ հվ	Տ	Գնիշիկ գետի ձախ ափին, բարձրադիր, Մարդաղ լեռան լանջին
3.				ԳՅՈՒՂԱՏԵՐԻ «ԱՈՓԱ»	8-17-րդ դդ.	աե մասում	Յ	Արփա գետի ձախ ափին
	3.1.			եկեղեցի ս. Աստվածածին	1321 թ.		Յ	ճարտ.՝ Մոմիկ, պատվիրատու՝ Սյունյաց եպիսկոպոս Զովհաննես վրկեզ.՝ 1967-1969թթ. վրկեզ. ճարտ.՝ Շ. Ազատյան, Յու. Թամանյան
	3.1.1			խաչքար՝ Գրիգորի	1191 թ.		Յ	եկեղեցու ներսում վերնամասը չի

						պահպանվել
3.2.		գավիթ	14-րդ դ.			Հ
	3.2.1	խաչքար	1559 թ.			Հ հենած ամ պատին, ստորին մասը չի պահպանվել, կազմող՝ Ակոբ պատվիրատու՝ Մելիքբեկ
	3.2.2	խաչքար	16-րդ դ.			Հ հենած ամ պատին, ստորին մասը չի պահպանվել, կազմող՝ Ակոբ պատվիրատու՝ Մեհրապ
3.3.		գերեզմանոց	8-17-րդ դդ.			Հ եկեղեցու շուրջը
	3.3.1	խաչքար	8-րդ դ.			Հ եկեղեցուց հս-ատ, 3 խաչքարերից կենտրոնինը
	3.3.2	խաչքար	8-րդ դ.			Հ եկեղեցուց հս-ատ, 3 խաչքարերից ձախակողմյանը, կենտրոնից ճաքած
	3.3.3	խաչքար	8-րդ դ.			Հ եկեղեցուց հս-ատ, 3 խաչքարերից աջակողմյանը
	3.3.4	խաչքար	9-րդ դ.			Հ զույգ խաչքարերից աջակողմյանը
	3.3.5	խաչքար	1341 թ.			Հ եկեղեցուց ամ, պատվանդանին, պատվիրատու՝ Մխիթար
	3.3.6	խաչքար	1546 թ.			Հ եկեղեցուց հս, երկատված, պատվանդանին
	3.3.7	խաչքար	16-րդ դ.			Հ եկեղեցուց ատ, պատվանդանին
	3.3.8	տապանաքար	16-րդ դ.			Տ եկեղեցուց հս-ամ, խիստ քայքայված
	3.3.9	տապանաքար	16-17-րդ դդ.			Տ եկեղեցուց հս-ատ, եղծված արձանագրությամբ
	3.3.10	տապանաքար՝ Թադոսի	1672 թ.			Տ եկեղեցուց հս-ատ
	3.3.11	տապանաքար՝ Ծատուրի	1708 թ.			Տ գերեզմանոցի հվ մասում, տեղահանված
4.		ԴԱՄԲԱՐԱՆԱԴԱՇՏ	անտիկ	ամ մասում		Հ
5.		ԵԿԵՂԵՑԻ Ս. ՍԱՐԳԻՍ	13-17-րդ դդ.	3 կմ ամ		Տ բլրի վրա, ավերված
6.		ԽԱՉՔԱՐ	1303 թ.	հվ-ամ մասում		Հ «Վարդապետի հողեր» վայրում, գինու գործարանի դիմաց 3 խաչքարերից կենտրոնինը
7.		ԽԱՉՔԱՐ	14-րդ դ.	հվ-ամ մասում		Հ «Վարդապետի հողեր» վայրում, գինու գործարանի դիմաց 3 խաչքարերից աջակողմյանը
8.		ԽԱՉՔԱՐ	14-րդ դ.	հվ-ամ մասում		Հ «Վարդապետի հողեր» վայրում, գինու գործարանի դիմաց 3 խաչքարերից ձախակողմյանը
9.		ԿԱՍՈՒՐՁ	13-րդ դ.	հս-ատ մասում		Հ Արփա գետի վրա, հեկ-ի մոտ պատվիրատու՝ սյունյաց իշխան Տարսայիճ Օրբեյան
10.		ՀՈՒՇԱՐՁԱՆ՝ ԵՐԿՐՈՐԴ ԱՇԽԱՐՀԱՄԱՐՏՈՒՄ ՉՈՅՎԱԾՆԵՐԻՆ	1969 թ.	կևտ		Տ
11.		ՔԱՐԱՆՁԱԿ. ՄԱԳԵԼԱՆԻ ՔԱՐԱՆՁԱԿԸ		3 կմ ատ		Տ կարստային քարանձավ Ուփի ձորում Լորավանքի ձոր տանող ճանապարհի 2-րդ կմ-ի մոտ

9.8.1. Ամաղու գյուղ

1	2	3	4	5	6	7	8	9
1.				ՎԱՆԱԿԱՆ ՀԱՄԱԼԻՐ «ՆՈՐԱՎԱՆՔ» (ԱՄԱՂՈՒԻ ՆՈՐԱՎԱՆՔ)	12-17-րդ դդ.	3 կմ հվ-ատ		Հ Գնիշիկ գետի աջ ափին
	1.1.			Եկեղեցի ս. Աստվածածին (Բուրթելաշեն)	1339 թ.			Հ համալիրից հվ-ատ
		1.1.1		խաչքար	13-րդ դ.			Հ եկեղեցու 1-ին հարկում, արձանագիր
		1.1.2		խաչքար՝ Թաղենի, Սաղունի	14-րդ դ.			Հ ազուցված ատ պատին, արտաքուստ

	1.1.3	խաչքար Բուդոտայի	1318 թ.	Յ	Եկեղեցու ներսում, վերին աջ և ստորին մասերը կտրված, պատվիրատու՝ Բուրթել Օրբելյան
	1.1.4	խաչքար Մովսիկի	1333 թ.	Յ	Եկեղեցու ներսում
	1.1.5	խաչքար	1432 թ.	Յ	Բուրթելաշեն եկեղեցու 2-րդ հարկում, հենած ամ պատին, երկատված
	1.1.6	տապանաքար՝ Վրթանես քահանայի	1348 թ.	Յ	ներսում
	1.2.	Եկեղեցի ս. Կարապետ	1216-1223 թթ.	Յ	համալիրի հս-ամ կողմում
	1.2.1	խաչքար՝ տեր Գրիգորի	13-րդ դ.	Յ	ագուցված ամ ճակատին, պատուհանից ձախ, արտաքուստ
	1.2.2	խաչքար	13-րդ դ.	Յ	ագուցված ամ ճակատին, պատուհանից վեր, արտաքուստ, արձանագիր
	1.2.3	խաչքար՝ Յուսուկի	13-րդ դ.	Յ	ագուցված ամ ճակատին, պատուհանից աջ, արտաքուստ
	1.2.4	խաչքար՝ Ազիզի	1221 թ.	Յ	ագուցված հս-աե ավանդատան մուտքից վեր
	1.2.5	խաչքար՝ Դովհաննեսի	1277 թ.	Յ	հենած հս պատին, գլխավայր, ներքուստ, ստորին աջ անկյունը կտրված
	1.3.	գավիթ. ս. Կարապետ եկեղեցու գավիթը	13-րդ դ.	Յ	
	1.3.1	խաչքար	9-10-րդ դդ.	Յ	հենած հվ պատին, որմնասյանը, անկյունները ջարդոտված
	1.3.2	խաչքար	10-րդ դ.	Յ	ագուցված հս պատին, արտաքուստ, երկատված
	1.3.3	խաչքար	12-րդ դ.	Յ	ագուցված ամ պատին, մուտքից ձախ, վերին աջ անկյունը կտրված
	1.3.4	խաչքար	13-րդ դ.	Յ	ագուցված ամ պատին, ներքուստ, արձանագիր
	1.3.5	խաչքար Սարգսի	13-րդ դ.	Յ	ագուցված գավթի հս որմնասյանը
	1.3.6	խաչքար	13-րդ դ.	Յ	ագուցված հս պատին, ներքուստ
	1.3.7	խաչքար	13-րդ դ.	Յ	ագուցված հս պատին, արտաքուստ, խիստ հողմահարված
	1.3.8	խաչքար	13-րդ դ.	Յ	ագուցված ամ միջնորմին, դրված խարսխի վրա
	1.3.9	խաչքար	13-րդ դ.	Յ	ագուցված հս միջնորմին, դրված խարսխի վրա
	1.3.10	խաչքար	13-րդ դ.	Յ	հենած հվ պատին, երկատված, վերին աջ մասը չի պահպանվել
	1.3.11	խաչքար	13-րդ դ.	Յ	ագուցված ամ միջնորմին, դրված խարսխի վրա
	1.3.12	խաչքար	13-րդ դ.	Յ	ագուցված հվ միջնորմի սյուններից մեկին, վերին աջ անկյունը կտրված
	1.3.13	խաչքար՝ Շարաբի	1233 թ.	Յ	ագուցված ամ պատին, արտաքուստ, մուտքից աջ
	1.3.14	խաչքար	1240 թ.	Յ	ներսում, ամ պատի տակ, ընդհանուր պատվանդանին կանգնած զույգ խաչքարերից աջակողմյանը
	1.3.15	խաչքար՝ Բալապանի	1258 թ.	Յ	ագուցված ամ պատին, պատուհանի կողին, ներքուստ, պատվիրատու՝ Փախրադոլա
	1.3.16	խաչքար՝ Բուրթել իշխանի	1261 թ.	Յ	գավթի ներսում, աե պատի մոտ
	1.3.17	խաչքար՝ Թամթայի	1261 թ.	Յ	ներսում, ամ պատի տակ, ընդհանուր պատվանդանին կանգնած զույգ խաչքարերից ձախակողմյանը, պատվիրատու՝ Բուրթել իշխան
	1.3.18	խաչքար՝ Ղեղի	1269	Յ	ագուցված հս միջնորմին, դրված խարսխի

			թ.		վրա
	1.3.19	խաչքար՝ Ափսի	1285 թ.		ՅՆԵՐՍՈՒՄ, ընկած, երկատված պատվիրատու՝ Կուկոր
	1.3.20	խաչքար՝ Փալկայի	1285 թ.		ՅՆԵՐՍՈՒՄ, ընկած գետնին պատվիրատու՝ Կուկոր
	1.3.21	խաչքար՝ Սարգսի	1332 թ.		ՅՆԵՐՍՈՒՄ
	1.3.22	խաչքար՝ տեր Ստեփանոսի գավակաց	14-15- րդ դդ.		Յագուցված ամ պատին, մուտքից վեր, արտաքուստ
	1.3.23	խաչքար՝ տեր Ստեփանոսի	14-15- րդ դդ.		Յագուցված ամ պատին, մուտքից վեր, արտաքուստ, վերնամասը չի պահպանվել
	1.3.24	խաչքար՝ Առաքել Եպիսկոպոսի	1569 թ.		ՅՆԵՐՍՈՒՄ, վերնամասը կտրված, կազմող՝ Ակոր
	1.3.25	տապանաքար Թամթայի	13-րդ դ.		ՅՆԵՐՍՈՒՄ, ան կողմում
	1.3.26	տապանաքար՝ իշխանաց իշխան Էլիկումի	1253 թ.		ՅՆԵՐՍՈՒՄ, ան կողմում
	1.3.27	տապանաքար՝ Սյունյաց Ստեփանոս Եպիսկոպոսի	1260 թ.		ՅՆԵՐՍՈՒՄ, ան կողմում
	1.3.28	տապանաքար՝ Իվանեի	1260 թ.		ՅՆԵՐՍՈՒՄ, ան կողմում
	1.3.29	տապանաքար՝ Փախրադուլայի	1260- 1262 թթ.		ՅՆԵՐՍՈՒՄ, ան մասում
	1.3.30	տապանաքար՝ Ասփայի	1263 թ.		ՅՆԵՐՍՈՒՄ, ան կողմում
	1.3.31	տապանաքար՝ Նաթելի	1294 թ.		ՅՆԵՐՍՈՒՄ, կնտ-ում
	1.3.32	տապանաքար՝ Չուկուկի	1295 թ.		ՅՆԵՐՍՈՒՄ, կնտ-ում, ճեղքված
	1.3.33	տապանաքար՝ Սյունյաց Սարգիս Եպիսկոպոսի	1298 թ.		ՅՆԵՐՍՈՒՄ, հվ մուտքի մոտ
	1.3.34	տապանաքար՝ Իվանեի	14-րդ դ.		ՅՆԵՐՍՈՒՄ, ան կողմում, Չեսար Օրբելյանի որդու տապանաքարն է
	1.3.35	տապանաքար՝ Ստեփանոս Օրբելյանի (Սյունյաց մետրապոլիտ Ստեփանոս)	1303 թ.		ՅՆԵՐՍՈՒՄ, ամ կողմում
	1.3.36	տապանաքար՝ Սյունյաց Գրիգոր Եպիսկոպոսի	1305 թ.		Յհվ մուտքի մոտ
	1.3.37	տապանաքար՝ Եղիայի	1320 թ.		Յամ մուտքի մոտ, դրսում
	1.3.38	տապանաքար՝ Օրբել Զովհաննեսի	1324 թ.		ՅՆԵՐՍՈՒՄ, ամ կողմում
	1.3.39.	տապանաքար՝ ոմն սարկավագի	1409 թ.		ՅՆԵՐՍՈՒՄ, ամ մուտքի դիմաց
	1.4.	դամբարան Սմբատ իշխանի (եկեղեցի ս. Գրիգոր)	1275 թ.		Յս. Կարապետ եկեղեցու հս կողմում, ճարտ.՝ Սիրանես
	1.4.1	խաչքար	1271 թ.		Յագուցված ան պատին, մուտքից վեր պատվիրատու՝ Ազատշահ
	1.4.2	տապանաքար՝ Սմբատ Օրբելյանի	1273 թ.		Յբեմի առջև դրված տապանաքարերի շարքում
	1.4.3	տապանաքար՝ Տարսայիճ Օրբելյանի	1289 թ.		Յբեմի առջև դրված տապանաքարերի շարքում, պատմիչ Ստեփանոս Օրբելյանի հոր տապանաքարն է
	1.4.4	տապանաքար՝ Փախրադուլայի	1296 թ.		Յհվ պատի տակ, տապանաքարերի 1-ին շարքում Տարսայիճ Օրբելյանի որդու, պատմիչ Ստեփանոս Օրբելյանի կոտսեր եղբոր տապանաքարն է
	1.4.5	տապանաքար՝ Միևա խաթունի	1298 թ.		Յտապանաքարերի 2-րդ շարքում, Տարսայիճ Օրբելյանի կնոջ տապանաքարն է
	1.4.6	տապանաքար՝ Էլիկումի	1300 թ.		Յբեմի առջև դրված տապանաքարերի շարքում, Տարսայիճ Օրբելյանի ավագ որդու

					տապանաքարն է
	1.4.7	տապանաքար՝ Թամթա խաթունի	1312 թ.		Հ տապանքարերի 2-րդ շարքում, իշխանաց իշխան Բուրթեյի մոր տապանաքարն է
	1.4.8	տապանաքար՝ Պուղտայի	1318 թ.		Հ տապանքարերի 2-րդ շարքում, իշխանաց իշխան Բուրթեյի փոքր եղբոր տապանաքարն է
	1.5.	գերեզմանոց	10-14-րդ դդ.		Հ
	1.5.1	խաչքար	10-րդ դ.		Հ ս. Կարապետ եկեղեցուց 10 մ աե, ընկած գետնին
	1.5.2	խաչքար	11-րդ դ.		Հ հենած Բուրթեյաշեն եկեղեցու ամ պատին, եզրերը կոտրատված
	1.5.3	խաչքար՝ Գորգ Չարի	1114 թ.		Հ ս. Կարապետ եկեղեցուց աե, ընկած քարաբեկորների մեջ
	1.5.4	խաչքար	13-րդ դ.		Հ Բուրթեյաշեն եկեղեցուց 25 մ հս, ընկած գետնին, արձանագիր, վերնամասը կոտրված
	1.5.5	խաչքար	13-րդ դ.		Հ Բուրթեյաշեն եկեղեցուց 10 մ հս-աե, հենած պարսպին, վերնամասը ջարդոտված
	1.6.	բնակելի և տնտեսական շինություններ	11-14-րդ դդ.		Հ
	1.7.	մատուռ	11-13-րդ դդ.		Հ Նորավանքից 0,3 կմ աե
	1.8.	մատուռ Փոկաս Հայրապետի	11-րդ դ.		Հ պարսպից դուրս, համալիրի աե կողմում
	1.9.	իջևանատուն (հյուրատուն)	1273-1290 թթ.		Հ համալիրի պարսպից դուրս, Փոկաս հայրապետի մատուռից հս-ամ պատվիրատու՝ Տարսայիճ Օրբեյան, Սարգիս Եպիսկոպոս
	1.9.1	խաչքար	11-րդ դ.		Հ ագուցված հս պատին, Ներքուստ
	1.9.2	խաչքար	12-13-րդ դդ.		Հ ագուցված աե պատուհանի վերնամասում, Ներքուստ, արձանագիր
	1.9.3	խաչքար	13-րդ դ.		Հ ագուցված հվ պատին, Ներքուստ, կրում է հյուրատան կառուցման արձանագրությունը (28 տող)
	1.10.	պարիսպ	17-18-րդ դդ.		Հ

9.9. Արին գյուղ

1	2	3	4	5	6	7	8.	9
1.				ԲԱՅՕԹՅԱ ԿԱՅԱՆ «ԲԱՉԱՐԻՄԱՆԱ»	քարի դար	2 կմ ամ	Հ	
2.				ԲՆԱԿԱՏԵՂԻ «ՍՈՒԼԹԱՆ ԶԱՐԱՍԻ»	մթա 3-2 հզմ	2,5 կմ ամ	Հ	
3.				ՄԱՏՈՒՌ	13-14-րդ դդ.	2,5 կմ հս-ամ	Տ	«Նավեր» հանդամասում

9.10. Արտաբույնք գյուղ

1	2	3	4	5	6	7	8	9
1.				ԱՄՐՈՑ ՍՄԲԱՏԱԲԵՐԴ	10-14-րդ դդ.	750 մ հվ-աե	Հ	
	1.1.			գերեզմանոց	13-14-րդ դդ.		Հ	Սմբատաբերդ տանող ճանապարհին
	2.			ԲՆԱԿԵԼԻ ՏՈՒՆ	19-րդ դ. վրջ	գ. մ.	Հ	Արփենիկ Շահգալոյանի
	3.			ԳԵՐԵՉՄԱՆՈՑ	9-20-րդ դդ.	գ. մ.	Տ	թեք սարայանջին, դեպի «Չըռի ժամատուն» տանող ճանապարհին, գերեզմանոցի խաչքարերից և տապանաքարերից օգտագործված են տարածքում 1975 թ. տեղացիների կողմից կառուցված ս. Աստվածածին եկեղեցու շինարարության համար
	3.1.			խաչքար	9-10-րդ		Հ	ագուցված եկեղեցու աե պատին, մուտքից

				դդ.		ձախ
3.2.		խաչքար		9-10-րդ դդ.		Յ ագուցված եկեղեցու առ պատին, Ներքուստ
3.3.		խաչքար		1054 թ.		Յ գլխիվայր ագուցված եկեղեցու հս պատին, Ներքուստ
3.4.		խաչքար		11-րդ դ.		Յ ընկած գետնին, ստորին աջ անկյունը կտրված
3.5.		խաչքար		11-12-րդ դդ.		Յ ագուցված գյուղամիջյան ս. Աստվածածին եկեղեցու առ պատին, Ներքուստ, վերնամասը չի պահպանվել, արձանագիր
3.6.		խաչքար		1289 թ.		Յ ընկած գետնին
3.7.		խաչքար		1305 թ.		Յ եկեղեցուց հս-առ, ընկած գետնին
3.8.		խաչքար		16-րդ դ.		Յ
3.9.		խաչքար		17-րդ դ.		Յ եկեղեցուց ամ, ընկած գետնին, վերնամասը չի պահպանվել
4.		ԳԵՐԵՉՄԱՆՈՑ		10-13-րդ դդ.	հվ-ամ մասում	Տ գյուղի հվ-ամ եզրին, գործող գերեզմանոցի հվ մասում
4.1.		խաչքար		10-11-րդ դդ.		Յ կանգնեցված գետնին
4.2.		մատուռ		19-րդ դ.		Տ
5.		ԵԿԵՂԵՑԻ		11-12-րդ դդ.	2 կմ հս	Տ բարձր սարահարթի վրա
5.1.		գերեզմանոց		11-13-րդ դդ.		Տ եկեղեցու շուրջը
6.		ՀՈՒՇԱՐՁԱՆ՝ ԱՎԱՐԱՅՐԻ ՃԱԿԱՏԱՄԱՐՏՈՒՄ ԵՎ ԵՐԿՐՈՐԴ ԱՇԽԱՐՀԱՄԱՐՏՈՒՄ ՉՈՐԿԱԾՆԵՐԻՆ		1977 թ.	գ. մ.	Տ քանդ.՝ Վ. Եղյան
7.		ՄԱՏՈՒՌ		վրկնգ.՝ 20-րդ դ.	առ մասում	Տ առ եզրին, ջրաղացներ տանող կամիջից 150 մ առ, այգիների մեջ
8.		ՄԱՏՈՒՌ «ՉՇՈՒԻ ԺԱՄԱՏՈՒՆ»		14-րդ դ.	1 կմ ամ	Յ «Չըռի» ձորում, սարալանջին
9.		ՎԱՆԱԿԱՆ ՀԱՄԱԼԻՐ ՑԱՂԱՑ ԶԱՐ (ՑԱԽԱՑ ԶԱՐ, ՂՈՇԱՎԱՆԶ)		9-14-րդ դդ.	6 կմ հս-առ	Յ
9.1.		եկեղեցի ս. Աստվածածին		10-րդ դ.		Յ համալիրի ամ-յան կառույցների խմբում, գմբեթավոր եկեղեցի
9.2.		եկեղեցի ս. Առաքելոց		13-րդ դ. սկզբ		Յ ս. Աստվածածին եկեղեցու առ կողմում
	9.2.1	տապանաքար՝ Խաթուն Մղիբի		1345 թ.		Յ
9.3.		եկեղեցի ս. Նշան (տապանատուն)		1041 թ.		Յ ս. Կարապետ եկեղեցուց հս-առ, երկհարկ պատվիրատու՝ վանքի առաջնորդ Վարդիկ
9.4.		եկեղեցի ս. Հովհաննես		989 թ.		Յ համալիրի ամ-յան կառույցների հվ-ամ մասում
	9.4.1	գավիթ		13-րդ դ.		Յ
		9.4.1.1. խաչքար՝ Սիրաշահի		1244 թ.		Յ
		9.4.1.2. խաչքար՝ Փաշաբեկի		1456 թ.		Յ
		9.4.1.3. խաչքար՝ Ծատուրի		1460 թ.		Յ
		9.4.1.4. խաչքար՝ Մեհրիկի		1464 թ.		Յ
		9.4.1.5. խաչքար՝ Վասակի		1479 թ.		Յ
		9.4.1.6. խաչքար՝ Թամաքի		15-րդ դ.		Յ
		9.4.1.7. խաչքար՝ Ստեփանոսի		1555 թ.		Յ
		9.4.1.8 տապանաքար՝ Լիպարիտի		1281 թ.		Յ
		9.4.1.9. տապանաքար՝ Էսուկանի		1301 թ.		Յ

		9.4.1.10	տապանաքար՝ Բարսեղ քահանայի	1433 թ.		Յ	
		9.4.1.11	տապանաքար՝ Դետի	1446 թ.		Յ	
		9.4.1.12	տապանաքար՝ Խոշիշի	1460 թ.		Յ	
		9.4.1.13	տապանաքար՝ Գոնցայի	1467 թ.		Յ	
		9.4.1.14	տապանաքար՝ Թումայի	1473 թ.		Յ	
		9.4.1.15	տապանաքար Խաչատուր քահանայի	1496 թ.		Յ	
		9.4.1.16	տապանաքար՝ Գրիգոր եպիսկոպոսի	1510 թ.		Յ	
	9.4.2		խաչքար՝ Սմայատի	1219 թ.		Յ	Եկեղեցու սյունասրահում
	9.4.3		խաչքար՝ Թանկողիի	1499 թ.		Յ	Եկեղեցու սյունասրահում
	9.5.		Եկեղեցի ս. Կարապետ	1041 թ.		Յ	համալիրի առ-յան կառույցների հս մասում, պատվիրատու՝ վանքի առաջնորդ Վարդիկ
	9.6.		մատուռ (մատուռ- Եկեղեցի)	13-րդ դ.		Յ	կառուցված համալիրի դարպասի վրա
	9.7.		բնակելի և տնտեսական շինություններ	13-14-րդ դդ.		Յ	համալիրի ամ-յան կառույցների խմբում
	9.8.		պարիսպ	10-11-րդ դդ.		Յ	
	9.9.		գերեզմանոց	10-14-րդ դդ.		Յ	համալիրի առ մասում
	9.9.1		խաչքար	977 թ.		Յ	ս. Կարապետ Եկեղեցուց հվ-առ եզրերը ջարդոտված
	9.9.2		խաչքար	983 թ.		Յ	ս. Զովհաննես Եկեղեցուց 10 մ առ, ընկած գետնին, արձանագրու-թյունն՝ եղծված
	9.9.3		խաչքար	10-րդ դ.		Յ	գմբեթավոր Եկեղեցուց 50 մ հվ, ընկած գետնին
	9.9.4		խաչքար	10-րդ դ.		Յ	ս. Զովհաննես Եկեղեցուց 15 մ առ, ընկած գետնին, երկատված
	9.9.5		խաչքար	10-11-րդ դդ.		Յ	ս. Կարապետ Եկեղեցուց 30 մ հվ
	9.9.6		խաչքար՝ Սարգսի	1023 թ.		Յ	ս. Կարապետ Եկեղեցուց 50 մ հվ, ընկած գետնին
	9.9.7		խաչքար՝ Թեոդորոսի	1040 թ.		Յ	ս. Զովհաննես Եկեղեցուց 10 մ հվ, ընկած գետնին
	9.9.8		խաչքար	1041 թ.		Յ	ս. Զովհաննես Եկեղեցու ամ ճակատին, կրկնակի կամարով ձևավորված խորշի 2 կողմերում
	9.9.9		խաչքար	1041 թ.		Յ	ս. Զովհաննես Եկեղեցու ամ ճակատին, կրկնակի կամարով ձևավորված խորշի 2 կողմերում
	9.9.10		խաչքար	11-րդ դ.		Յ	ս. Կարապետ Եկեղեցուց 25 մ հվ, եղծված արձանագրությամբ
	9.9.11		խաչքար	11-րդ դ.		Յ	ս. Զովհաննես Եկեղեցուց 200 մ հվ, հենած քարաբեկորներին, վերնամասը չի պահպանվել
	9.9.12		խաչքար	11-րդ դ.		Յ	ս. Կարապետ Եկեղեցուց 10 մ հվ, պատվանդանին, զույգ խաչքարերից աջակողմյանը
	9.9.13		խաչքար	11-րդ դ.		Յ	ս. Կարապետ Եկեղեցուց 10 մ հվ, պատվանդանին, զույգ խաչքարերից ձախակողմյանը
	9.9.14		խաչքար	11-12-րդ դդ.		Յ	ս. Կարապետ Եկեղեցուց հվ, ընկած գետնին
	9.9.15		խաչքար	11-12-րդ դդ.		Յ	ագուցված ս. Կարապետ Եկեղեցու հս պատին, արտաքուստ

	9.9.16		խաչքար	11-12-րդ դդ.	Հ. Բովհաննես եկեղեցու գավթում, ստորին մասը կոտրված
	9.9.17		խաչքար	11-12-րդ դդ.	Հ. Կարապետ եկեղեցուց 50 մ հվ, հեևած քարաբեկորներին
	9.9.18		խաչքար՝ Գրիգոր քահանայի	1151 թ.	Հ. կանգնեցված Բովհաննես եկեղեցու գավթի ամ պատի տակ
	9.9.19		խաչքար	12-րդ դ.	Հ. ագուցված Կարապետ եկեղեցու հս պատին, արտաքուստ
	9.9.20		խաչքար	12-րդ դ.	Հ. կանգնեցված ցածրիկ պատվանդանին
	9.9.21		խաչքար	12-րդ դ.	Հ. Բովհաննես եկեղեցուց 25 մ հվ, ընկած գետնին
	9.9.22		խաչքար	12-րդ դ.	Հ. Բովհաննես եկեղեցուց 15 մ ատ, ընկած գետնին, խիստ հողմահարված
	9.9.23		խաչքար՝ Սարգսի	12-13-րդ դդ.	Հ. Կարապետ եկեղեցուց հվ, ընկած գետնին, վերնամասը չի պահպանվել
	9.9.24		խաչքար՝ Բարդուղիմեոսի	1211 թ.	Հ.
	9.9.25		խաչքար	1215 թ.	Հ. Բովհաննես եկեղեցու գավթում, կոտրված
	9.9.26		խաչքար՝ Վասակի	1220 թ.	Հ. Կարապետ եկեղեցուց հվ
	9.9.27		խաչքար	1273 թ.	Հ. Բովհաննես եկեղեցու ամ պատի տակ, մուտքից աջ
	9.9.28		խաչքար	1274 թ.	Հ. Կարապետ եկեղեցուց 2 մ հվ, պատվանդանին, երկատված, վերին մասն ընկած պատվանդանի կողքին
	9.9.29		խաչքար՝ Թաթեոսի	1275 թ.	Հ. Կարապետ եկեղեցուց հվ
	9.9.30		խաչքար	13-րդ դ.	Հ. գմբեթավոր եկեղեցուց 10 մ հս-ատ, ընկած գետնին
	9.9.31		խաչքար	13-րդ դ.	Հ. Կարապետ եկեղեցուց 2 մ հվ-ամ
	9.9.32		խաչքար	13-րդ դ.	Հ. Բովհաննես եկեղեցուց 15 մ ատ, թեքությամբ խրված հողի մեջ, ստորին մասը կոտրված
	9.9.33		խաչքար	13-րդ դ.	Հ. Կարապետ եկեղեցուց հվ, ընկած իր պատվանդանի մոտ, պատվանդանն արձանագիր
	9.9.34		խաչքար	13-14-րդ դդ.	Հ. Բովհաննես եկեղեցուց 300 մ հվ, խրված հողի մեջ
	9.9.35		խաչքար	14-րդ դ.	Հ. գմբեթավոր եկեղեցուց 10 մ հվ-ատ, ընկած գետնին
	9.9.36		խաչքար՝ Մարիամի	1464 թ.	Հ. միջանցք-դարպասի մոտ
	9.9.37		խաչքար՝ Մանուշակի	1559 թ.	Հ. միջանցք-դարպասի մոտ
	9.9.38		խաչքար	16-17-րդ դդ.	Հ. Բովհաննես եկեղեցուց 10 մ ամ, օժանդակ շինության ներսում

9.11. Արտավան գյուղ

1	2	3	4	5	6	7	8	9
1.				ԳԵՐԵՉԱՎԱՆՈՑ	9-16-րդ դդ.	0,6 կմ հս		Տ. գյուղ մտնող ճանապարհի աջ կողմում
	1.1.			խաչքար	10-րդ դ.			Հ. ընկած գետնին
	1.2.			խաչքար	11-րդ դ.			Հ. կանգնեցված գետնին, քարերով ամրացված
2.				ԳՅՈՒՂԱՏԵՂԻ «ԴԱՄՐՉԼԱՐ» («ԴԱՐԲԼ», ԴԵՐԲ)	15-17-րդ դդ.	6 կմ հս-ատ		Տ. Արփայի ձախ վտակ Դարբ գետի ձախ ափին պատմական Դարբն և ԴԵՐբ գյուղերի տարածքն է՝ լքված՝ 1920-ական թթ.
	2.1.			գերեզմանոց	15-17-րդ դդ.			Տ. գյուղատեղիի հս մասում, բլրալանջին

	2.1.1	խաչքար	15-րդ դ.		Յ ընկած գետնին, խիստ մամռապատ
	2.1.2	տապանաքար	16-17-րդ դդ.		S hu կողի անկյունը կոտրված
	2.1.3	տապանաքար	16-17-րդ դդ.		S ստորին մասը կոտրված
	2.1.4	տապանաքար	16-17-րդ դդ.		S ստորին անկյունները կոտրված
3.		ԳՅՈՒՂԱՏԵՂԻ «ՄԱՐԱԹՈՒՉ»	10-18-րդ դդ.	3 կմ աե	S
	3.1.	եկեղեցի	10-րդ դ.		Յ ավերված՝ 1936-1937 թթ.
	3.1.1	խաչքար՝ Տպղելի	1324 թ.		Յ ազուցված եկեղեցու մասամբ պահպանված հվ պատին՝ հորիզոնական դիրքով
	3.2.	գերեզմանոց	10-18-րդ դդ.		S գյուղատեղիի հս եզրին
	3.2.1	խաչքար	10-11-րդ դդ.		Յ եկեղեցու ավերակներից 10 մ հվ, արձանագիր
	3.2.2	խաչքար	1057 թ.		Յ հվ մասում, ընկած գետնին
	3.2.3	խաչքար	11-րդ դ.		Յ խրված հողի մեջ, խիստ մամռապատ
	3.2.4	խաչքար	11-րդ դ.		Յ խրված հողի մեջ
	3.2.5	խաչքար	14-15-րդ դդ.		Յ կանգնեցված գետնին, վերնամասը վնասված, ստորին մասում 1 տող արձանագրություն
	3.2.6	խաչքար՝ Չաքարի և Չագի	1324 թ.		Յ ընկած եկեղեցու ավերակների մոտ, պահպանվել է կիսով
	3.2.7	խաչքար	15-16-րդ դդ.		Յ ընկած եկեղեցու մոտ, աջ եզրը ջարդոտված
	3.2.8	խաչքար	16-17-րդ դդ.		Յ ընկած գետնին
	3.2.9	խաչքար	16-17-րդ դդ.		Յ կանգնեցված գետնին, եղծված արձանագրությամբ
	3.2.10	խաչքար	16-17-րդ դդ.		Յ կանգնեցված գետնին, թեքված
	3.2.11	խաչքար	1651 թ.		Յ ընկած գերեզմանոցի ամ եզրին
	3.2.12	խաչքար՝ Խանաղի	1721 թ.		Յ ընկած ամ եզրին
4.		ԳՅՈՒՂԱՏԵՂԻ «ՉՐԱԽՆՈՒՄ»	13-19-րդ դդ.	5 կմ հս-աե	S
	4.1.	եկեղեցի	18-19-րդ դդ.		S գյուղատեղիի հվ-աե մասում, ավերակ
	4.2.	գերեզմանոց	13-18-րդ դդ.		S
	4.2.1	խաչքար	13-րդ դ.		Յ կանգնեցված գետնին, վերին աջ անկյունը ջարդոտված
5.		ԳՅՈՒՂԱՏԵՂԻ «ԶՈՒԼ»	10-	կետ	S հին Արտավանի մի հատվածն է, որի 1703թ.

				18-րդ դդ.		կառուցված եկեղեցին քանդվել, իսկ գերեզմանոցը ավերվել է. տարածքում պահպանվել են տեղահանված խաչքարեր ու տապանաքարեր
5.1.		խաչքար		9-10-րդ դդ.	գ. մ.	Յ գյուղամիջում, կանգնեցված գետնին
5.2.		խաչքար՝ Հակոբի		1260 թ.	գ. մ.	Յ
5.3.		խաչքար		14-15-րդ դդ.	գ. մ.	Յ կանգնեցված գետնին, աջ եզրագոտին և վերնամասը ջարդոտված
5.4.		խաչքար՝ Սմբատ Անհաղթի		1449 թ.	գ. մ.	Յ գյուղի կենտրոնական ճանապարհի եզրին, վերնամասն ու աջ կեսը կոտրված
5.5.		կամուրջ		17-րդ դ.		Տ գյուղապետարանի շենքի մոտ
6.		ԴԱՄԲԱՐԱՆԱԴԱՇՏ		մթա 2-1 հզմ	հս մասում	Յ
7.		ԽԱՉՔԱՐ		10-րդ դ.	գ. մ.	Յ Կառլեն Մակարյանի բակում, մատուռի ներսում, եռատված
8.		ԽԱՉՔԱՐ		10-11-րդ դդ.	գ. մ.	Յ Միսակ Գևորգյանի բակում, մատուռի ներսում
9.		ԽԱՉՔԱՐ		11-12-րդ դդ.	հվ մասում	Յ հվ եզրին, կանգնեցված գետնին, աջ կեսը չի պահպանվել
10.		ԽԱՉՔԱՐ		1260 թ.	գ. մ.	Յ հենած գործարանի շենքի պատին, ստորին աջ մասը կոտրված
11.		ԶՐԱՄԲԱՐ		12-16-րդ դդ.	6 կմ աե	Յ «Հայելի գոլ» սարի ստորոտին
12.		ՏԱՊԱՆԱՔԱՐ		1682 թ.	գ. մ.	Տ Չարիկ Վարդանյանի տնամերձի ցանկապատի շարվածքում
13.		ՏԱՊԱՆԱՔԱՐ		17-18-րդ դդ.	գ. մ.	Տ Չարիկ Վարդանյանի տնամերձի ցանկապատի շարվածքում
14.		ՏԱՊԱՆԱՔԱՐ		17-18-րդ դդ.	գ. մ.	Տ Չարիկ Վարդանյանի տնամերձի ցանկապատի շարվածքում
15.		ՏԱՊԱՆԱՔԱՐ		17-18-րդ դդ.	գ. մ.	Տ Չարիկ Վարդանյանի տնամերձի ցանկապատի շարվածքում
16.		ՏԱՊԱՆԱՔԱՐ		19-րդ դ.	գ. մ.	Տ Չարիկ Վարդանյանի տնամերձի ցանկապատի շարվածքում

9.12. Արփի գյուղ

1	2	3	4	5	6	7	8	9
1.				ԱՄՐՈՑ «ԷՐԹԻՉ»	12-14-րդ դդ.	2 կմ հվ	Յ	
	1.1.			գյուղատեղի «Էրթի»	12-14-րդ դդ.		Տ	
	1.2.			գերեզմանոց	12-14-րդ դդ.		Տ	գյուղատեղիի տարածքում
	1.3.			մատուռ «Զրով վանք»	12-14-րդ դդ.		Տ	
		1.3.1		խաչքար	12-13-րդ դդ.		Յ	մատուռի ներսում
		1.3.2		խաչքար	12-13-րդ դդ.		Յ	մատուռի ներսում
		1.3.3		խաչքար	12-13-		Յ	մատուռի ներսում

			ող դդ.		
1.4.		քարայր-կացարանների համալիր	12-14-րդ դդ.		Յ գյուղատեղիի հս և հս-ամ մասերում
2.		ԴԱՄԲԱՐԱՆԱԴԱՇՏ	մթա 2-1 հզմ	հվ մասում	Յ «Արջի» քարանձավից հս
3.		ՀՈՒՇԱՐՁԱՆ՝ ՎԱՅԻԿ ԼԵՎՈՆՅԱՆԻ	1956 թ.	գ. մ.	Տխորիրդային Միության հերոսի համանուն դպրոցի առջև
4.		ԲԱՐԱՆՁԱՎ «ԱՐՁԻ»		4 կմ հվ	Տկարստային քարանձավ բացվել է 1981թ.
5.		ԲԱՐԱՆՁԱՎ «ՄՈՉՐՈՎԻ»		4 կմ հվ	Տկարստային քարանձավ բացվել է 1980թ.՝ ճանապարհաշինական պայթեցումների ժամանակ

9.13. Բարձրունի գյուղ

1	2	3	4	5	6	7	8	9
1.				ԳՅՈՒՂԱՏԵՂԻ «ՀԻՆ ԲԱՐՁՐՈՒՄԻ»	14-19-րդ դդ.		1 կմ հվ-աե	Տնախկին Սուլթանբեկ գյուղի է՝ լքված 19-րդ դ. 2-րդ կեսին
	1.1.			Եկեղեցի	14-15-րդ դդ.			Տկիսավեր
		1.1.1		խաչքար	14-րդ դ.			Յ հս պատի խորշում, ստորին մասը չի պահպանվել
		1.1.2		խաչքար	14-րդ դ.			Յ հվ պատի շարվածքում, ստորին մասը չի պահպանվել
	1.2.			գերեզմանոց	14-19-րդ դդ.			Տ գյուղատեղիի ետե մասում
		1.2.1		խաչքար	15-րդ դ.			Յ ընկած գետնին, հողմահարված
		1.2.2		խաչքար՝ Յակոբոսի	1517 թ.			Յ զույգ խաչքարերից աջակողմյանը պատվիրատու՝ Ակոբ
		1.2.3		խաչքար՝ Հասի	1579 թ.			Յ խրված հողի մեջ, թեքված պատվիրատու՝ Ստեփանոս
		1.2.4		խաչքար՝ Խաթունի և Աղաբեկի	1597 թ.			Յ խրված հողի մեջ
		1.2.5		խաչքար՝ Թամարի	16-րդ դ.			Յ զույգ խաչքարերից ձախակողմյանը պատվիրատու՝ Ակոբ
		1.2.6		խաչքար՝ Մարգարիտի	16-րդ դ.			Յ խրված հողի մեջ, թեքված
		1.2.7		տապանաքար	15-16-րդ դդ.			Յ
		1.2.8		տապանաքար՝ Ոսկանի	1611 թ.			Յ
2.				ԵԿԵՂԵՑԻ Ս. ԳԵՎՈՐԳ	1864 թ.	գ. մ.	Տ	
	2.1.			խաչքար՝ Փիրիջանի, Խոճիկի, Շմավոնի, Աբելի	1291 թ.			Յ ագուցված մուտքից վեր, եզրերն ու վերնամասը ջարդոտված
	2.2.			խաչքար՝ Ղարաճի	14-րդ դ.			Յ ագուցված հս պատին, մկրտարանի խորշում, աջակողմյան 1/3-ը չի պահպանվել
	2.3.			խաչքար՝ Մխիթարի	14-րդ դ.			Յ ագուցված հս պատին, մկրտարանի խորշում, ստորին ձախ անկյունը վնասված
3.				ՄԱՏՈՒՌ	19-րդ դ.	հս-աե մասում		Տ գյուղ մտնող ճանապարհից ձախ վրկեզ՝ 2002թ.
	3.1.			խաչքար	1291 թ.			Յ բակում
	3.2.			խաչքար	13-րդ դ.			Յ բակում վերնամասն ու աջ կողմը չեն պահպանվել, արձանագիր
	3.3.			խաչքար	16-17-րդ դդ.			Յ բակում, երկատված
4.				ՀՈՒՇԱՐՁԱՐՅՈՒՐ ԵՐԿՐՈՐԴ ԱՇԽԱՐՀԱՄԱՐՏՈՒՄ ԶՈՅՎԱԾՆԵՐԻՆ	1957 թ.	գ. մ.	Տ	

5.				ՀՈՒՇԱՐՁԱՆ՝ ԵՐԿՐՈՐԴ ԱՇԽԱՐՀԱՄԱՐՏՈՒՄ ՉՈՅՎԱԾՆԵՐԻՆ	1960 թ.	գ. մ.	S
----	--	--	--	---	---------	-------	---

9.14. Փետափ գյուղ

1	2	3	4	5	6	7	8	9
1.				ԱՄՐՈՑ «ԴԱԴԱՅԻ»	մթա 2-1 հզմ	2 կմ հս-ամ	Յ	Փետափ-Շատին հին ճանապարհի ձախ եզրին, ջրհան կայանի մոտ
	1.1.			բնակատեղի	մթա 2-1 հզմ		Յ	
2.				ԲՆԱԿԱՏԵՂԻ	մթա 2-1 հզմ, 9-17-րդ դդ.	4 կմ հս	Յ	Փետափ-Շատին ճանապարհի աջ եզրին
	2.1.			դամբարանադաշտ	մթա 2-1 հզմ		Յ	
	2.2.			գերեզմանոց	9-17-րդ դդ.		S	բնակատեղիի հվ մասում, մայրուղու եզրին բարձրացող բլրին
3.				ԽԱԶԶԱՐ	12-13-րդ դդ.	2 կմ ամ	Յ	Դադայի ամրոց տանող ճանապարհին, կանգնեցված
4.				ԿԱՍՈՒՐՁ	19-րդ դ.	2 կմ հս-ամ	S	Դադայի ձորով հոսող վտակի վրա պահպանվում է «Դադայի» ամրոցի պահպանական գոտու սահմաններում
5.				ՀՈՒՇԱՐՁԱՆ՝ ԵՐԿՐՈՐԴ ԱՇԽԱՐՀԱՄԱՐՏՈՒՄ ՉՈՅՎԱԾՆԵՐԻՆ	1971 թ.	գ. մ.	S	

9.15. Քլածոր գյուղ

1	2	3	4	5	6	7	8	9.
1.				ԱՄՐՈՑ ՊՈՌՇԱԲԵՐԴ (ԲՈՒՆՈՐԱԲԵՐԴ)	13-14-րդ դդ.	15 կմ հս	Յ	լեռան գագաթին Պռոշյանների այթոռանիստը, պատվիրատու՝ Պռոշ իշխան
2.				ԳԵՐԵԶՄԱՆՈՑ	9-20-րդ դդ.	հս-ամ մասում	S	
	2.1.			խաչքար	10-11-րդ դդ.		Յ	կանգնեցված պատվանդանին
	2.2.			խաչքար	11-12-րդ դդ.		Յ	երկատված, վերին մասն ընկած գետնին, ստորին կեսը գլխիվայր խրված հողի մեջ
	2.3.			խաչքար	12-13-րդ դդ.		Յ	ընկած գետնին
	2.4.			տապանաքար	16-17-րդ դդ.		Յ	տեղաշարժված
	2.5.			տապանաքար՝ Ուղուղուկի	1518 թ.		Յ	ստորին մասը չի պահպանվել
3.				ԵԿԵՂԵՑԻ Ս.ՅՐԵՇՏԱԿԱՊԵՏԱՑ	1692 թ.	հվ մասում	S	դպրոցից 750 մ հվ
	3.1.			խաչքար	10-11-րդ դդ.		Յ	ազուցված հվ պատին, ներքուստ 3 խաչքարերից ձախակողմյանը
	3.2.			խաչքար	10-11-րդ դդ.		Յ	ազուցված հվ պատին, ներքուստ 3 խաչքարերից աջակողմյանը
	3.3.			խաչքար	10-11-րդ դդ.		Յ	ազուցված հվ պատին, ներքուստ 3 խաչքարերից կենտրոնինը
	3.4.			գերեզմանոց	9-17-րդ դդ.		S	եկեղեցու շուրջը, գյուղամիջյան ճանապարհով կիսված 2 հատվածների
		3.4.1		խաչքար	14-15-րդ դդ.		Յ	ընկած գետնին
		3.4.2		խաչքար	16-17-րդ դդ.		Յ	ընկած եկեղեցու մուտքի մոտ, վերնամասը չի պահպանվել
4.				ՎԱՆԱԿԱՆ ՀԱՄԱԼԻՐ	1321 թ.	13 կմ հս	Յ	Վարդենիսի լեռնաշղթայի հվ

		ՄՊԻՏԱԿԱԿՈՐ Ս. ԱՍՏՎԱԾԱԾԻՆ (ԲՈՒՆՈՐԱԲԵՐՂԻ ԱՆԱՊԱՏ, ԳՅՈՒԼՎԱՆՔ)			լանջին. պատվիրատու՝ Էաչի և Ամիր Զասան Պողոջաններ, վրկնգ.՝ 1970-ական թթ.
4.1.		գավիթ	1301-1330 թթ.		Յ
4.2.		զանգակատուն	1330 թ.		Յ պատվիրատու՝ Զովհաննես և Նրատիկին Թաճ
4.3.		պարիսպ	14-15-րդ դդ.		Յ
4.4.		խաչքար	14-րդ դ.		Յ հենած եկեղեցու ամ պատին, վերին ձախ անկյունը կոտրված
4.5.		խաչքար	15-րդ դ.		Յ հենած եկեղեցու ամ պատին
4.6.		խաչքար	1473 թ.		Յ եկեղեցուց հվ, ստորին մասը չի պահպանվել
4.7.		տապանաքար	1320 թ.		Յ եկեղեցուց հվ, կոտրված
4.8.		գերեզման Գարեգին Նժդեհի	1987թ.		Յ եկեղեցու բակում
5.		ԽԱՉՔԱՐ	1311 թ.	հվ-ամ մասում	Յ մանկապարտեզի մոտ, կանգնեցված բետոնե հարթակին
6.		ԽԱՉՔԱՐ	14-15-րդ դդ.	գ. մ.	Յ Գոհար Զովհաննիսյանի տան մոտ
7.		ԽԱՉՔԱՐ	1503 թ.	գ. մ.	Յ դպրոցի բակում
8.		ՅՈՒՇԱՂՔՅՈՒՐ ԵՐԿՐՈՐԴ ԱՇԽԱՐՀԱՄԱՐՏՈՒՄ ՉՈՅՎԱԾՆԵՐԻՆ	1950 թ.	գ. մ.	Տ
9.		ՅՈՒՇԱՂՔԱՆ՝ ԵՐԿՐՈՐԴ ԱՇԽԱՐՀԱՄԱՐՏՈՒՄ ՉՈՅՎԱԾՆԵՐԻՆ	1982 թ.	գ. մ.	Տ քանդ.՝ Վ. Եղյան
10.		ՄԱՏՈՒՌ	19-րդ դ.	գ. մ.	Տ
	10.1.	խաչքար	14-15-րդ դդ.		Յ ազուցված առ պատին
11.		ՄԱՏՈՒՐ «ԳՈՍԲԼԱ»	19-20-րդ դդ.	հվ-առ մասում	Տ նոր գերեզմանոց տանող ճանապարհի եզրին

9. 16. Գնդեկազ գյուղ

1	2	3	4	5	6	7	8	9
1.				ԱՄՐՈՑ «ԲԵՐՂԻ ԳԼՈՒԽ»	մթա 3 հզմ-մջնդ մասում	հս-ամ մասում	Յ	գյուղի եզրին, Արփայի կիրճին Նայող բարձր հրվանդանին
	1.1.			ղամբարանադաշտ	մթա 2-1 հզմ		Յ	ամրոցից 200-300 մ հս-առ, ս. Խաչ մատուռից հս պահպանվել է 3 կղզյակներով
2.				ԳԵՐԵՉՄԱՆՈՑ	13-17-րդ դդ.	կտ	Տ	ս. Աստվածածին եկեղեցուց 250 մ առ
	2.1.			խաչքար	13-14-րդ դդ.		Յ	ընկած գետնին
	2.2.			խաչքար՝ Դավթի	14-րդ դ.		Յ	կանգնեցված պատվանդանին
3.				ԳԵՐԵՉՄԱՆՈՑ	19-20-րդ դդ.	հվ-առ մասում	Տ	Ձերմուկ տանող ավտոխճուղու ձախ կողմում
4.				ԳՅՈՒՐԱՏԵՂԻ «ՄԱՄԱՐՉԱ»	13-19-րդ դդ.	5 կմ հվ-առ	Տ	
5.				ԳՅՈՒՐԱՏԵՂԻ «ԱՐԾԱԹԱՎԱՆ» («ԳՅՈՒՐԱՇԽԱՆԵ»)	9-14-րդ դդ., 19-20-րդ դդ.	4 կմ հվ-առ	Տ	տարածվում է 2 բլրալանջերին
	5.1.			գերեզմանոց	9-14-րդ դդ.		Տ	գյուղատեղիի առ եզրին
		5.1.1		խաչքար	10-րդ դ.		Յ	ընկած գետնին, վերին կեսը չի պահպանվել
		5.1.2		խաչքար	10-րդ դ.		Յ	խրված հողի մեջ
		5.1.3		խաչքար	10-11-րդ դդ.		Յ	ընկած գետնին, վերնամասը չի պահպանվել, արձանագիր

	5.1.4	խաչքար	11-րդ դ.		Հ խրված հողի մեջ, վերնամասը չի պահպանվել
	5.1.5	խաչքար՝ Թավրեզի	12-13-րդ դդ.		Հ ընկած գետնին, վերնամասը չի պահպանվել
	5.1.6	խաչքար՝ Գոհարի և Բեկի	1309 թ.		Հ ընկած գետնին պատվիրատու՝ Գրիգոր
	5.1.7	խաչքար՝ Վիրապչատի	1320 թ.		Հ կանգնեցված պատվանդանին
	5.1.8	խաչքար	1446 թ.		Հ ընկած գետնին, ձախ եզրը ջարդոտված
	5.1.9	խաչքար՝ Ուսաթի, Թաղումի, Էլիճանի	16-17-րդ դդ.		ագուցված թիվ 2 հանքամիջանցքին
6.		ԴԱՄԲԱՐԱՆԱԴԱՇՏ	մթա 2-1 հզմ	2,5 կմ հվ	Հ Վայք-Գնդեվազ ավտոխճուղու ոլորանի շրջակայքում պահպանվել է 3 կղզյակներով
7.		ԵԿԵՂԵՑԻ	17-18-րդ դդ.	ամ մասում	Տ ս. Աստվածածին տանող գյուղամիջյան ճանապարհի ձախ կողմում, ավերակ
	7.1.	ծիթհան	19-րդ դ.		Տ կցվել է եկեղեցու ամ պատին
8.		ԵԿԵՂԵՑԻ Ս. ԱՍՏՎԱԾԱԾԻՆ	1686 թ.	հս-ամ մասում	Տ «Բերդի գլուխ» ամրոցից 150 մ առ պատվիրատու՝ Պետրոս վարդապետ
	8.1.	խաչքար	10-րդ դ.		Հ հենած հվ պատին, եզրերը ջարդոտված
9.		ԽԱՉՔԱՐ	9-10-րդ դդ.	գ. մ.	Հ Երագիկ Յակոբյանի տան մոտ, կանգնեցված
10.		ԽԱՉՔԱՐ	11-րդ դ.	գ. մ.	Հ խանութի մոտ, կանգնեցված
11.		ԽԱՉՔԱՐ՝ ԿԱՐԱՊԵՏ ԵՐԵՑԻ	1322 թ.	գ. մ.	Հ խանութի մոտ, կանգնեցված
12.		ՀՈՒՇԱՐՁԱՆ՝ ԵՐԿՐՈՐԴ ԱՇԽԱՐՀԱՍԱՐՏՈՒՄ ՉՈՅՎԱԾՆԵՐԻՆ	1960 թ.	գ. մ.	Տ
13.		ՁԻԹՅԱՆ	18-19-րդ դդ.	գ. մ.	Տ
	13.1.	խաչքար	11-րդ դ.		Հ կանգնեցված, քիվը ջարդոտված
14.		ՄԱՏՈՒՌ Ս. ԽԱՉ	14-15-րդ դդ., 20-րդ դ.	հս մասում	Տ հս եզրին, բարձունքին
15.		ՎԱՆԱԿԱՆ ՀԱՄԱԼԻՐ «ԳՆԴԵՎԱՆԵ»	10-17-րդ դդ.	1 կմ ամ	Հ Արփա գետի կիրճում, գետի ձախ ափին, Վայք-Ջերմուկ հին ճանապարհի աջ կողմում
	15.1.	եկեղեցի ս. Աստվածածին	936 թ.		Հ պատվիրատու՝ իշխանուհի Սուփի վրկնգ.՝ 1309թ., 1691 թ., 1965-1970 թթ.
	15.1.1.	խաչքար	10-11-րդ դդ.		Հ ագուցված հվ մուտքից ձախ, վերին և ստորին ձախ անկյունները կոտրված
	15.1.2.	խաչքար	10-11-րդ դդ.		Հ ագուցված ամ պատին, արտաքուստ
	15.1.3.	խաչքար	1035 թ.		Հ խորանում
	15.1.4.	խաչքար	12-13-րդ դդ.		Հ հենած ամ պատին, ստորին մասը կոտրված
	15.1.5.	խաչքար	14-րդ դ.		Հ ագուցված ամ պատին, արտաքուստ, արձանագիր
	15.1.6.	խաչքար՝ Ներսեսի	16-րդ դ.		Հ ներսում, հվ խորշի մեջ
	15.1.7.	խաչքար	1573 թ.		Հ ագուցված ամ մուտքից վեր, կազմող՝ Ղարտաշ
	15.1.8.	խաչքար	1573 թ.		Հ ագուցված ամ մուտքից վեր կազմող՝ Ղարտաշ
	15.2.	գավիթ	999 թ.		Հ պատվիրատու՝ Զրիստափոր վանահայր վրկնգ.՝ 1309թ., 1691 թ., 1965-1970 թթ.
	15.2.1.	խաչքար	10-րդ դ.		Հ ներսում, խորշի մեջ
	15.2.2.	խաչքար	10-րդ դ.		Հ հենած ամ պատին, ստորին մասը

					կոտրված
	15.2.3.	խաչքար	10-րդ դ.		Հ հենած հվ պատին
	15.2.4.	խաչքար	10-11-րդ դդ.		Հ հենած հվ պատին, ստորին աջ անկյունը կոտրված արձանագիր
	15.2.5.	խաչքար	13-14-րդ դդ.		Հ ագուցված ամ պատին, մուտքից աջ
	15.2.6.	խաչքար՝ Ավագի, ծնողաց և Խոցաղեղի	1437 թ.		Հ հենած հվ պատին, երկատված
	15.2.7.	խաչքար	15-րդ դ.		Հ ագուցված ամ պատին
	15.2.8.	խաչքար	1551 թ.		Հ գավթի ներսում
15.3.		սեղանատուն	1691 թ.		Հ կից վանքի հվ պարսպին պատվիրատու՝ Պետրոս վարդապետ
15.4.		տնտեսական շինություններ	17-րդ դ.		Հ կից վանքի հվ և ամ պարիսպներին
	15.4.1	խաչքար	10-րդ դ.		Հ ագուցված հվ պատին, ներքուստ, արձանագիր
	15.4.2.	խաչքար	10-11-րդ դդ.		Հ ագուցված պատին, արտաքուստ, ստորին մասը կոտրված
	15.4.3.	խաչքար	11-րդ դ.		Հ ագուցված հս պատին, արտաքուստ
	15.4.4.	խաչքար՝ Ուբախի	11-12-րդ դդ.		Հ ագուցված հվ պատին, ներքուստ
	15.4.5.	խաչքար՝ Թավրիզի	16-րդ դ.		Հ ագուցված աե պատին, ներքուստ
	15.4.6.	խաչքար՝ Մեսրոպի	1573 թ.		Հ ագուցված պատին, արտաքուստ
	15.4.7.	խաչքար	1573 թ.		Հ ագուցված հս պատին, արտաքուստ պատվիրատու՝ Մալի
15.5.		պարիսպ	1691 թ.		Հ պատվիրատու՝ Պետրոս վարդապետ
15.6.		խաչքար	9-րդ դ.		Հ բակում, կանգնեցված գետնին
15.7.		խաչքար	9-10-րդ դդ.		Հ բակում, եկեղեցուց ամ, ստորին մասը կոտրված
15.8.		խաչքար	9-10-րդ դդ.		Հ հենած եկեղեցու հվ պատին, արտաքուստ, վերնամասը չի պահպանվել
15.9.		խաչքար՝ Սարգս և Գրիգոր քահանաների	10-րդ դ.		Հ հենած եկեղեցու հվ պատին, արտաքուստ
15.10.		խաչքար՝ հայր Սուփանի	937 թ.		Հ բակում, եռատված
15.11.		խաչքար՝ Փաշի	10-11-րդ դդ.		Հ բակում, եկեղեցուց աե, զույգ խաչքարերից ձախակողմյանը
15.12.		խաչքար	10-11-րդ դդ.		Հ բակում, եկեղեցուց 20 մ աե, ընկած գետնին, արձանագիր
15.13.		խաչքար	11-րդ դ.		Հ բակում, հենած եկեղեցու հվ պատին, վերնամասը չի պահպանվել
15.14.		խաչքար	12-13-րդ դդ.		Հ բակում, հենած եկեղեցու ամ պատին, մուտքից աջ, զույգ խաչքարերից ձախակողմյանը, արձանագիր
15.15.		խաչքար	1551 թ.		Հ բակում, եկեղեցու ամ պատի մոտ, մուտքից ձախ
15.16.		խաչքար՝ Խանի	1611 թթ.		Հ բակում, կանգնեցված գետնին
15.17.		տապանաքար	15-16-րդ դդ.		Հ բակի ամ կողմում
15.18.		տապանաքար	1567 թ.		Հ բակում, գավթի հվ ճակատի հանդիպակաց հատվածում

9. 17. Գնիշիկ գյուղ

1	2	3	4	5	6	7	8	9
1.				ԳՅՈՒՐԱՏԵՂԻ «ԳՆԻՇԻԿ»	9-20-րդ դդ.	ամ մասում	S	
1.1.				գերեզմանոց	9-20-րդ	ամ	S	տարածվում է գյուղ մտնող ճանապարհի 2

			դդ.	մասում	կողմերում, գյուղատեղիի ամ և հվ մասերում
	1.1.1	խաչքար	9-րդ դ.		Յ կանգնեցված հողի մեջ
	1.1.2	խաչքար	9-րդ դ.		Յ կանգնեցված հողի մեջ
	1.1.3	խաչքար	9-10-րդ դդ.		Յ ընկած գետնին, ստորին հատվածն ու ձախ եզրը կտրված
	1.1.4	խաչքար	9-10-րդ դդ.		Յ ընկած գետնին
	1.1.5	խաչքար	10-րդ դ.		Յ խրված հողի մեջ, եզրերը ջարդոտված
	1.1.6	խաչքար	10-րդ դ.		Յ խրված հողի մեջ, թեքությամբ
	1.1.7	խաչքար	12-13-րդ դդ.		Յ ընկած գետնին, երկատված, արձանագիր
	1.1.8	խաչքար	12-13-րդ դդ.		Յ ընկած գետնին, ստորին մասն արձանագիր
	1.1.9	խաչքար՝ Վասակի	12-13-րդ դդ.		Յ ընկած գետնին, լայնական ճաքած
	1.1.10.	խաչքար	14-րդ դ.		Յ խրված հողի մեջ, թեքությամբ
	1.1.11.	խաչքար	15-րդ դ.		Յ խրված հողի մեջ, վերնամասը թեքությամբ կտրված, արձանագիր
	1.1.12.	խաչքար՝ Ծատուր արեղայի, եղբոր և Խաթունի	15-16-րդ դդ.		Յ ընկած գետնին, արձանագրությունը եղծված
	1.1.13.	խաչքար	16-րդ դ.		Յ ընկած գետնին, ստորին մասը չի պահպանվել, արձանագիր
	1.1.14.	խաչքար	1646 թ.		Յ ընկած գետնին, երկայնքով կտրված, պահպանվել է միայն աջակողմյան հատվածը
	1.1.15.	խաչքար	1651 թ.		Յ ամ մասում, թեքությամբ խրված հողի մեջ, կողն արձանագիր
	1.1.16.	խաչքար՝ Աղաբեկի	1664 թ.		Յ հվ մասում, կանգնեցված գետնին, եզրերը կտրատված
	1.1.17.	տապանաքար	16-րդ դ.		Տ հս-աե եզրին, խոյատապան
	1.1.18.	տապանաքար	1544 թ.		Տ
	1.1.19.	տապանաքար՝ Պողոսի	1551 թ.		Տ հվ մասում, խոյատապան
	1.1.20.	տապանաքար՝ Մուրադ փաշի	1552 թ.		Տ
	1.1.21.	տապանաքար	1581 թ.		Տ հվ մասում
	1.1.22.	տապանաքար՝ Աղաբաբի	16-17-րդ դդ.		Տ խոյատապան
	1.1.23.	տապանաքար՝ Զանիկի	1651 թ.		Տ հվ մասում
	1.1.24.	տապանաքար՝ Ղազարի	1671 թ.		Տ հվ մասում
	1.1.25.	տապանաքար՝ Խաչատուրի, Մարգարիտի	1678 թ.		Տ հվ մասում
	1.1.26.	տապանաքար	1685 թ.		Տ հվ մասում
	1.2.	եկեղեցի	19-րդ դ.		Տ գյուղատեղիի կեսում
	1.2.1	խաչքար	13-րդ դ.		Յ ագուցված հվ պատին
	1.2.2	խաչքար	1463 թ.		Յ ագուցված հվ պատին
	1.2.3	խաչքար	16-րդ դ.		Յ ագուցված հվ պատին
	1.2.4	խաչքար՝ Հանեսի	1565 թ.		Յ ագուցված աե պատին, արտաքուստ
	1.2.5	խաչքար՝ Մուրատի	1577 թ.		Յ ագուցված աե պատին
	1.2.6	խաչքար	16-17-րդ դդ.		Յ ագուցված հվ պատին, արտաքուստ
	1.2.7	տապանաքար՝ Փիրբեկի	16-րդ դ.		Տ եկեղեցու հվ-ամ կողմում
	1.3.	խաչքար	9-10-րդ դ. մ.		Յ կնտ.-ում, երկատված, ստորին մասը չի

				դդ.		պահպանվել
2.			ԵԿԵՂԵՑԻ	10-րդ դ.	1 կմ հս-ատ	Յավերված
3.			ԵԿԵՂԵՑԻ	18-19-րդ դդ.	2 կմ հս	S
4.			ԽԱՂՋԱՐ	1289 թ.	1,5 կմ հվ-ատ	Յընկած գետնին, պատվիրատու՝ Մխիթար

9. 19. Գոմք գյուղ

1	2	3	4	5	6	7	8	9
1.				ԳԵՐԵՉՄԱՆՈՑ	10-16-րդ դդ.	գ. մ.	S	
	1.1.			խաչքար՝ Օհանի	10-11-րդ դդ.			Յկանգնեցված գետնին, թեքված
	1.2.			խաչքար՝ Աթանես արեղայի և Յավվա խաթունի	12-13-րդ դդ.			Յկանգնեցված 4 խաչքարերից աջից 1-ինը, վերին աջ անկյունը կոտրված
	1.3.			խաչքար՝ (մատուռ-խաչքար)	1263 թ.			Յորմնափակ, պատվիրատու՝ Մխիթար և Արևիկ, կազմող՝ Մխիթար և Շնորհավոր
	1.4.			խաչքար	14-15-րդ դդ.			Յկանգնեցված 4 խաչքարերից ձախից 1-ինը
	1.5.			խաչքար	15-16-րդ դդ.			Յկանգնեցված 4 խաչքարերից աջից 3-րդը, վերնամասը չի պահպանվել
2.				ԳԵՐԵՉՄԱՆՈՑ	13-18-րդ դդ.	հվ մասում	S	հվ եզրին, Կապույտ տանող ճանապարհի ձախ կողմում
	2.1.			խաչքար	10-11-րդ դդ.			Յընկած գետնին, ներկված սպիտակ
	2.2.			խաչքար	13-րդ դ.			Յստորին մասով խրված հողի մեջ
3.				ԳՅՈՒՂԱՏԵՂԻ «ԱԽՏԱ» («ՎԵՐԻՆ ԱԽՏԱ»)	13-19-րդ դդ.	2 կմ հս-ամ	S	հավանաբար պատմական Աղթաբույնք գյուղն է
4.				ԳՅՈՒՂԱՏԵՂԻ «ՂԱՐԱԶԱՅԱՆԴ»	14-20-րդ դդ.	6 կմ ատ	S	
5.				ՂԱՄԲԱՐԱՆԱՂԱՇՏ	մթա 2-1 հզմ	հս-ատ մասում		Յտարածվում է ձորի երկայնքով
6.				ԵԿԵՂԵՑԻ	16-17-րդ դդ.	գ. մ.	S	կիսավեր
	6.1.			խաչքար՝ Սուքիասի	1504 թ.			Յագուցված ամ պատին, ներքուստ
7.				ԽԱՂՋԱՐ	1288 թ.	2 կմ ամ	Յ	«Խաչածոր» վայրում, ձորալանջին, ընկած գետնին, պատվիրատու՝ Սարգիս և Պետրոս, կրում է արձանագրություն՝ գյուղի աղբյուրի կառուցման մասին

9. 19. 2. Կապույտ գյուղ

1	2	3	4	5	6	7	8	9
1.				ԲՆԱԿԱՏԵՂԻ	մթա 2-1 հզմ		Յ	
	1.1.			ղամբարանադաշտ	մթա 2-1 հզմ		Յ	
2.				ԳԵՐԵՉՄԱՆՈՑ	13-17-րդ դդ.	0,7 կմ ատ	S	«Վանքի ձոր» տանող ճանապարհին, փոքրիկ բլրին
	2.1.			խաչքար	13-րդ դ.			Յընկած գետնին, խիստ հողմահարված
3.				ԳՅՈՒՂԱՏԵՂԻ «ՎԱՆՔԻ ՁՈՐ»	9-14-րդ դդ.	1,5 կմ ատ	S	
	3.1.			Եկեղեցի	10-րդ դ.			Յկնտ.-ում, ավերակ
	3.2.			խաչքար	9-րդ դ.	գ. մ.		Յհենած քարաբեկորներին, ստորին մասը չի պահպանվել
	3.3.			խաչքար	10-րդ դ.			Յխրված հողի մեջ

3.4.	խաչքար	10-րդ դ.		Յ առ եզրին, ընկած գետնին
3.5.	խաչքար	10-րդ դ.		Յ կանգնեցված գետնին
3.6.	խաչքար	10-րդ դ.		Յ ավերակ եկեղեցու մոտ, կիսով խրված հողի մեջ
3.7.	խաչքար	10-րդ դ.		Յ հենած տնամերձերից մեկի ցանկապատին
3.8.	խաչքար	11-րդ դ.		Յ խրված հողի մեջ, ժայռափոր խաչքարից 30 մ հվ-ամ
3.9.	խաչքար	11-րդ դ.		Յ խրված հողի մեջ
3.10.	խաչքար	12-րդ դ.		Յ կերտված է ժայռին
3.11.	խաչքար	12-րդ դ.		Յ ավերակ եկեղեցու մոտ, խրված հողի մեջ
3.12.	խաչքարերի խումբ	12-15-րդ դդ.		Յ կերտված ժայռին
3.13.	խաչքար՝ Միրաջեր քահանայի	1261 թ.		Յ խրված հողի մեջ, պատվիրատու՝ Ղուկաս և Եղիա
3.14.	խաչքար	1290 թ.		Յ ընկած գետնին, խիստ հողմահարված, պատվիրատու՝ Ղեղ
3.15.	կոթող	12-13-րդ դդ.		Յ պատվանդանը և վերնամասը չեն պահպանվել, տեղահանված, արձանագիր
4.	ԽԱՉՔԱՐ	1501 թ.	գ. մ.	Յ հորիզոնական դիրքով ագուցված խանութի ամ ճակատի անկյունում, ստորին մասը չի պահպանվել
5.	ԽԱՉՔԱՐ	1531 թ.	գ. մ.	Յ ագուցված խանութի ամ ճակատին, ձախ եզրագոտին վնասված, արձանագրու-թյունը եղծված
6.	ԽԱՉՔԱՐ	1549 թ.	գ. մ.	Յ խանութի պատի շարվածքում, ստորին հատվածը չի պահպանվել

9. 20. Ելփին գյուղ

1	2	3	4	5	6	7	8	9
1.				ԳԵՐԵՉՄԱՆՈՑ	14-20-րդ դդ.	գ. մ.	Տ	խիտ կառուցապատված միջավայրում
	1.1.			խաչքար	14-րդ դ.		Յ	հվ կողմում, ընկած գետնին
2.				ԳԵՐԵՉՄԱՆՈՑ	14-19-րդ դդ.	1 կմ հվ-ամ	Տ	Ելփին-Եղեգնաձոր ճանապարհի եզրին, բարձրադիր տեղանքում
	2.1.			մատուռ Թուխ Մանուկ	17-րդ դ., 19-րդ դ.		Տ	
	2.2.			խաչքար	14-րդ դ.		Յ	մատուռի հվ կողմում
3.				ԵԿԵՂԵՑԻ	1908 թ.	հս մասում	Տ	կիսավեր
4.				ԽԱՉՔԱՐ	10-րդ դ.	0,5 կմ հվ-ատ	Յ	Եղեգնաձոր տանող ճանապարհի աջ կողմում, ամրացված բետոնով

9. 21. Եղեգն գյուղ

1	2	3	4	5	6	7	8	9
1.				ԳԵՐԵՉՄԱՆՈՑ	13-14-րդ դդ.	հս-ատ մասում	Տ	ս. Նշան եկեղեցուց 200 մ ամ, տնամերձում ս. Նշան եկեղեցու շուրջը տարածվող գերեզմանոցի մի հատվածն է՝ առանձնացված կառուցապատման հետևանքով
	1.1.			խաչքար	10-11-րդ դդ.		Յ	ատ եզրին, ընկած գետնին
	1.2.			խաչքար	1253 թ.		Յ	շարքով կանգնած 4 խաչքարերից աջից 1-ինը պատվիրատու՝ Մխիթար
	1.3.			խաչքար	1253 թ.		Յ	շարքով կանգնած 4 խաչքարերից աջից 2-րդը պատվիրատու՝ Մարգարե
	1.4.			խաչքար	1253 թ.		Յ	շարքով կանգնած 4 խաչքարերից աջից 3-րդը պատվիրատու՝ Ապիկ
	1.5.			խաչքար	1253 թ.		Յ	շարքով կանգնած 4 խաչքարերից աջից վերջինը
	1.6.			խաչքար	1556 թ.		Յ	հվ մասում, հենած քարաբեկորների
2.				ԳԵՐԵՉՄԱՆՈՑ	13-14-րդ դդ.	2 կմ ամ	Տ	գյուղ մտնող ճանապարհից ձախ, սարավանջին
	2.1.			խաչքար	1283 թ.		Յ	կանգնեցված պատվանդանին, պատվիրատու՝ Ավետիս, Մխիթար, Նախնական կառուցվածքը՝

						որմնափակ
3.		ԳԵՐԵՉՄԱՆՈՑ. ՕՐԲԵԼՅԱՆՆԵՐԻ ՏՈՅՄԱԿԱՆ ՏԱՊԱՆԱՏՈՒՄ	13-14-րդ դդ.	ամ մասում	S	Գյուղ մտնող ճանապարհից ձախ, դպրոցից 100 մ աե, բարեկարգված՝ 1970-ական թթ.
3.1.		խաչքար	13-րդ դ.		Յ	որմնափակ, զույգ խաչքարեր
3.2.		տապանաքար՝ Սմբատի	1280 թ.		Յ	
3.3.		տապանաքար՝ Մաթուհի	1292 թ.		Յ	
3.4.		տապանաքար՝ Հագայրդեղի և Հասան Պուղի	1303 թ.		Յ	
3.5.		տապանաքար	16-17-րդ դդ.		S	
4.		ԳԵՐԵՉՄԱՆՈՑ	15-17-րդ դդ.	ամ մասում	S	Գյուղ մտնող ճանապարհից աջ, դպրոցից 50 մ աե
4.1.		խաչքար	1468 թ.		Յ	կանգնեցված գետնին, հողմահարված
4.2.		խաչքար	1501 թ.		Յ	ընկած գետնին
4.3.		խաչքար	16-րդ դ.		Յ	կանգնեցված գետնին, արձանագիր
4.4.		տապանաքար՝ Հակոբի	1556 թ.		S	
4.5.		տապանաքար՝ Համբարձում սարկավազի	1564 թ.		S	
4.6.		տապանաքար՝ Ավանեսի	16-17-րդ դդ.		S	
4.7.		տապանաքար	16-17-րդ դդ.		S	
5.		ԳՅՈՒՂԱՏԵՐԻ	14-17-րդ դդ.	հվ-աե մասում	S	Եղեգիս գետի ձախ ափին, «Յապոնի բաղեր» վայրում, թեթ ճորալանջին
5.1.		գերեզմանոց	14-17-րդ դդ.		S	Գյուղատեղիի ամ մասում, երբայերես արձանագիր տապանաքարերով
5.2.		ջրաղաց	14-15-րդ դդ.		S	Գյուղատեղիի հս-աե կողմում, հանքային ջրի աղբյուրների մոտ
5.3.		ջրաղաց	14-15-րդ դդ.		S	
5.4.		ջրաղաց	14-19-րդ դդ.		S	
6.		ԳՅՈՒՂԱՏԵՐԻ	11-17-րդ դդ.	5 կմ հս	S	Գյուղի արտավայրերում, Ցաղաց քար համալիրից 1 կմ աե
6.1.		գերեզմանոց	14 14-րդ դդ.		S	Գյուղատեղիի հս մասում, տեղանքի թեքության պատճառով խիստ ավերված
	6.1.1	խաչքար	11-րդ դ.		Յ	արձանագիր
	6.1.2	խաչքար	11-րդ դ.		Յ	արձանագիր
7.		ԳՅՈՒՂԱՏԵՐԻ «ՀՈՍՏՈՒՆ» («ՈՍՏԻՆԷ»)	5-17-րդ դդ.	2 կմ ամ	S	Եղեգիս և Շատին գյուղերի միջև, Եղեգիս գետի աջ ափին
	7.1.	Եկեղեցի	17-րդ դ.		S	Գյուղատեղիի ամ մասում
	7.1.1	խաչքար	10-րդ դ.		Յ	ազուցված խորանի հս պատին, ներքուստ, վերին ձախ անկյունը վնասված
	7.1.2	խաչքար	11-րդ դ.		Յ	ազուցված խորանի հս պատին
	7.1.3	խաչքար	1271 թ.		Յ	Եկեղեցու հս-ամ մույթի շարվածքում, երկայնական կոտրված
	7.1.4	խաչքար	1273 թ.		Յ	հորիզոնական դիրքով ազուցված հվ ավանդատան մուտքից վեր
	7.1.5	խաչքար	13-րդ դ.		Յ	Եկեղեցու ներսում, հենած հս-ամ մույթին
	7.1.6	խաչքար	13-րդ դ.		Յ	հորիզոնական դիրքով ազուցված հս ավանդատան մուտքից վեր
	7.1.7	խաչքար	16-րդ դ.		Յ	ազուցված հս ավանդատան մուտքին, ստորին ձախ անկյունը կոտրված, զույգ խաչքարերից վերինը,

						արձանագիր
		7.1.8	խաչքար	16-րդ դ.		Յ ազուցված եկեղեցու հս-ամ մույթի ստորին մասում
		7.1.9	խաչքար	16-րդ դ.		Յ ազուցված խորանում, ստորին մասը չի պահպանվել
		7.1. 10	խաչքար՝ Մասունփի	1551 թ.		Յ ազուցված խորանում
		7.1. 11	խաչքար	1607 թ.		Յ հորիզոնական դիրքով դրված խորանի հս խորշում
	7.2.		գերեզմանոց	13-17-րդ դդ.		S
8.			ԵԿԵՂԵՑԻ	12-րդ դ.	գ. մ.	Յ թաղածածկ
9.			ԵԿԵՂԵՑԻ Ս. ԱՍՏՎԱԾԱԾԻՆ	10-րդ դ., վրկնգ.՝ 1703 թ.	գ. մ.	S
	9.1.		խաչքար՝ Ավանիկի	11-րդ դ.		Յ ազուցված հվ պատին
	9.2.		խաչքար	13-րդ դ.		Յ ազուցված հս ավանդատան մուտքից վեր
	9.3.		խաչքար	13-րդ դ.		Յ եկեղեցու ներսում, հենած հվ պատին, եռատված
	9.4.		խաչքար	13-14-րդ դդ.		Յ ազուցված հվ մուտքից վեր, արտաքուստ
	9.5.		խաչքար	13-14-րդ դդ.		Յ հորիզոնական դիրքով կիսով թաղված եկեղեցու հվ մուտքի մոտ
	9.6.		խաչքար	13-14-րդ դդ.		Յ ազուցված ամ պատին, մուտքից վեր, արտաքուստ
	9.7.		խաչքար՝ Մելիքշահի	14-րդ դ.		Յ ազուցված հվ պատին, մուտքի մոտ, արտաքուստ
	9.8.		խաչքար	16-17-րդ դդ.		Յ ազուցված հվ ավանդատան մուտքից վեր
	9.9.		խաչքար	1701 թ.		Յ ազուցված հվ ավանդատան հս խորշում, հորիզոնական դիրքով
	9.10.10.		տապանաքար	1345 թ.		Յ ազուցված հվ պատին, արտաքուստ
10.			ԵԿԵՂԵՑԻ Ս. ՆՇԱՆ (Ս. ԿԱՐԱՊԵՏ)	13-րդ դ.	առե մասում	Յ վրկնգ.՝ 1973-1974 թթ. վրկնգ ճարտ.՝ Յոռ. Թամանյան
	10.1.		գավիթ	13-14-րդ դդ.		Յ
	10.2.		գերեզմանոց	13-17-րդ դդ.		Յ
	10.2.1.		խաչքար	10-11-րդ դդ.		Յ գավթի ամ պատի մոտ, հենած քարաբեկորներին, ստորին մասը կոտրված
	10.2.2.		խաչքար՝ Յոզադեղի	1305 թ.		Յ գավթում, կանգնեցված գետնին
	10.2.3.		խաչքար	15-16-րդ դդ.		Յ գավթում, ստորին մասով խրված հողի մեջ
	10.2.4.		խաչքար	15-16-րդ դդ.		Յ եկեղեցու հս կողմում, զույգ խաչքարերից աջակողմյանը, վերին ձախ մասը կոտրված
	10.2.5.		խաչքար՝ Խոնդրճի	1503 թ.		Յ գավթում, ստորին մասով խրված հողի մեջ, վերին աջ անկյունը կոտրված
	10.2.6.		խաչքար՝ Փաշիկի	1549 թ.		Յ եկեղեցու հս կողմում, զույգ խաչքարերից ձախակողմյանը, վերին ձախ մասը վնասված
	10.2.7.		խաչքար	1550 թ.		Յ եկեղեցու ամ մասում, հենած պատին, ստորին մասը չի պահպանվել
	10.2.8.		խաչքար	16-րդ դ.		Յ գավթում, ստորին մասով խրված հողի մեջ
	10.2.9.		խաչքար	16-րդ դ.		Յ եկեղեցու ամ մասում, հենած պատին
	10.2.10.		տապանաքար՝ պարոն Լուսի	1320 թ.		Յ գավթում, հս պատի մոտ
	10.2.11.		տապանաքար	15-16-րդ դդ.		S գավթում, սֆինքսաձև

11.		ԵԿԵՂԵՑԻ Ս. ՍՏԵՓԱՆՈՍ (ՉՈՐԱՑ ԵԿԵՂԵՑԻ)	14-րդ դ.	առե մասում	Յ առե եզրին, Եղեգիս գետի աջ ափին, պատվիրատու՝ Ստեփանոս Տարսայիճ, վրկևգ.՝ 1971-1972 թթ., վրկևգ ճարտ.՝ Յու. Թամանյան
	11.1.	խաչքար՝ Իգևատիոսի	13-րդ դ.		Յ ագուցված բեմի ամ պատին, արտաքուստ
	11.2.	խաչքար՝ Գրիգորի	14-րդ դ.		Յ ագուցված ամ պատին, արտաքուստ
	11.3.	գավիթ	14-րդ դ.		Յ ավերված
	11.3.1.	խաչքար	16-րդ դ.		Յ ընկած գավթում, վերնամասը չի պահպանվել
	11.4.	գերեզմանոց	9-17-րդ դդ.		Տ
	11.4.1.	խաչքար	14-րդ դ.		Յ ընկած բակում, ստորին մասը չի պահպանվել
	11.5.	պարիսպ	14-րդ դ.		Յ
12.		ԽԱՉՔԱՐ	1247 թ.	1 կմ ամ	Յ գյուղ մոտող ճանապարհից ձախ, որմնափակ, պատվիրատու՝ Գրիգոր
13.		ԽԱՉՔԱՐ	1273 թ.	առե մասում	Յ Չորաց եկեղեցուց 200 մ հվ-ամ, որմնափակ
14.		ԽԱՉՔԱՐ	1313 թ.	1,2 կմ ամ	Յ ճանապարհի աջ եզրին պատվիրատու՝ Էլիաթուն
15.		ԽԱՉՔԱՐ	1340 թ.	0,5 կմ ամ	Յ գյուղ մոտող ճանապարհից աջ որմնափակ, պատվիրատու՝ Գրիգոր և Մխիթար
16.		ԽԱՉՔԱՐ	17-րդ դ.	գ. մ.	Յ ս. Աստվածածին եկեղեցուց 40 մ հս-ամ, տնամերձում, կանգնեցված գետնին
17.		ՎԱՆԱԿԱՆ ՀԱՄԱԼԻՐ. ՀԵՐՄՈՆԻ ՎԱՆՔԸ (ԿՆԵՎԱՆՔ)	936 թ., 10-17-րդ դդ.	3 կմ առե	Յ Եղեգիս-Հերմոն ճանապարհից 700 մ հս
	17.1.	Եկեղեցի ս. Գրիգոր Լուսավորիչ	936 թ., 17-րդ դ.		Յ
	17.1.1.	խաչքար՝ Երեմիայի	1451 թ.		Յ ագուցված հս պատին
	17.1.2.	խաչքար	1458 թ.		Յ ագուցված հս մույթի ամ երեսին
	17.1.3.	խաչքար	1539 թ.		Յ խորանում վերնամասը չի պահպանվել
	17.1.4.	խաչքար՝ Սարգսի	15-16-րդ դդ.		Յ ագուցված ամ պատին, մուտքից ձախ
	17.1.5.	խաչքար՝ Անտոն վարդապետի	17-րդ դ.		Յ եկեղեցու ամ պատի մոտ, մուտքից աջ, վերին աջ անկյունը կտրված
	17.2.	պարիսպ	16-րդ դ.		Յ
	17.3.	գերեզմանոց	10-16-րդ դդ.		Յ
18.		ՎԱՆԱԿԱՆ ՀԱՄԱԼԻՐ «ՃԳՆԱՎՈՐԻ ԶԱՐ ԱՆԱՊԱՏ» («ԳՅՈՆԼՈՒՄ ԲՈՒԼԱՂ»)	13-18-րդ դդ.	4 կմ հս-առե	Յ ավերված
	18.1.	Եկեղեցի ս. Աստվածածին	13-14-րդ դդ.		Յ
	18.1.1.	խաչքար	13-րդ դ.		Յ եկեղեցու ավերակների մեջ, վերնամասը չի պահպանվել, արձանագիր
	18.1.2.	խաչքար	1241 թ.		Յ եկեղեցու ավերակների մեջ, բեկորված
	18.1.3.	խաչքար	13-14-րդ դդ.		Յ եկեղեցու ավերակների մեջ, երկատված
	18.2.	գերեզմանոց	13-14-րդ դդ.		Տ
19.		ՎԱՆԱԿԱՆ ՀԱՄԱԼԻՐ ԶԱՐԵՎԱՆՔ	9-10-րդ դդ.	3 կմ հս-առե	Տ Եղեգիսի կիրճում, Հերմոնի վանքից հս, բարձր ժայռի գագաթին

9. 22. Չարիթափ գյուղ

1	2	3	4	5	6	7	8	9
1.				ԱՄՐՈՑ	մթա 2-1 հզմ	գ. մ.	Յ	մասնակի ավերված՝ ՄՏԿ-ի կառուցման հետևանքով
	1.1.			բնակատեղի	մթա 2-1 հզմ		Յ	
2.				ԱՄՐՈՑ «ՓՇՈՆԶ»	17- 18- րդ դդ.	ատ մասում	Տ	
	2.1.			գյուղատեղի «Բերդի վիզ»	17- 18 դդ.		Տ	ամբողջի ատ կողմում
3.				ԴԱՄԲԱՐԱՆԱԴԱՇՏ	մթա 2-1 հզմ, 9- 20- րդ դդ.	ատ մասում		դամբարանադաշտի վրա տարածվում է միջնադարյան գերեզմանոցը, ուր թաղումները շարունակվում են ցայսօր
	3.1.			գերեզմանոց	9- 20- րդ դդ.		Տ	
		3.1.1		խաչքար	9-րդ դ.		Յ	ընկած գետնին
		3.1.2		խաչքար	9- 10- րդ դդ.		Յ	ընկած գետնին
		3.1.3		խաչքար	9- 10- րդ դդ.		Յ	ընկած գետնին
		3.1.4		խաչքար	9- 10- րդ դդ.		Յ	ընկած գետնին
		3.1.5		խաչքար	9- 10- րդ դդ.		Յ	ընկած գետնին
		3.1.6		խաչքար	9- 10- րդ դդ.		Յ	ընկած գետնին
		3.1.7		խաչքար	10- րդ դ.		Յ	ընկած գետնին
		3.1.8		խաչքար	10- րդ դ.		Յ	ընկած գետնին
		3.1.9		խաչքար	11- րդ դ.		Յ	ընկած գետնին
		3.1.10		խաչքար	11- րդ դ.		Յ	ընկած գետնին
		3.1.11		խաչքար	10- 11- րդ		Յ	ընկած գետնին, արձանագիր

				դդ.		
	3.1.12	խաչքար		12-րդ դդ.		Յ ընկած գետնին
	3.1.13	խաչքար		12-13-րդ դդ.		Յ ընկած գետնին
	3.1.14	խաչքար		14-15-րդ դդ.		Յ խրված հողի մեջ
	3.1.15	խաչքար՝ Ղաքարի		17-18-րդ դդ.		Յ ընկած գետնին
4.		ԽԱՉՔԱՐ		1258 զ. մ. թ.		Յ «Կույս Վարվառա» մատուռի մոտ, պատվիրատու՝ Զոալու և Արզու խաթուն
5.		ՀՈՒՇԱՐՁԱՆ՝ ԵՐԿՐՈՐԴ ԱՃԵԱՐՀԱՍԱՐՏՈՒՄ ԶՈՅՎԱԾՆԵՐԻՆ		1974 զ. մ. թ.	S	

9. 22. 1. Հորադիս գյուղ

1	2	3	4	5	6	7	8	9
1.				ԳՅՈՒՐԱՏԵՂԻ «ՀՈՐԱԴԻՍ»	11-20-րդ դդ.	2,5 կմ ամ		S հին գյուղն է՝ ապաքնակեցված 1970-ական թթ.
	1.1.			Եկեղեցի. ս. Նիկողոս	1666 թ.			S գյուղատեղիի կետ.-ում
		1.1.1		խաչքար	15-16-րդ դդ.			Յ ազուցված հվ ավանդատան մուտքին՝ որպես ճակատակալ քար, արձանագիր
		1.2.		գերեզմանոց	11-20-րդ դդ.			S գյուղատեղիի ամ մասում, բլրի վրա
		1.2.1		խաչքար	11-րդ դ.			Յ ընկած գետնին, եզրերը ջարդոտված
		1.2.2		խաչքար՝ Զրմի	18-րդ դ.			Յ խրված հողի մեջ
		1.2.3		խաչքար	1701 թ.			Յ ընկած գետնին պատվիրատու՝ Ատրբետ
		1.2.4		խաչքար՝ Վարդանի	1701 թ.			Յ խրված հողի մեջ պատվիրատու՝ Ակոբ
		1.2.5		խաչքար՝ Սիմոնի	1701 թ.			Յ ընկած գետնին պատվիրատու՝ տեր Ակոբ
		1.2.6		խաչքար՝ Բաբաջանի	1701 թ.			Յ ընկած գետնին
		1.2.7		խաչքար՝ Մինասի	1702 թ.			Յ ընկած գետնին
		1.2.8		խաչքար՝ Գիրակոսի	1702 թ.			Յ խրված հողի մեջ պատվիրատու՝ Մելիք
		1.2.9		խաչքար՝ Մելիքի	1702 թ.			Յ խրված հողի մեջ, վերին աջ կողմ վնասված, պատվիրատու՝ Հակոբ
		1.2.10		խաչքար	1702 թ.			Յ խրված հողի մեջ
		1.2.11		խաչքար	1714 թ.			Յ թեքությամբ խրված հողի մեջ
		1.2.12		խաչքար	1717 թ.			Յ ընկած գետնին, հողմահարված
2.				ԵԿԵՂԵՑԻ Ս. ԱՍՏՎԱԾԱԾԻՆ (ՓՈՔՐ ՎԱՆՔ)	17-18-րդ դդ.	զ. մ.		S գյուղի սկզբնամասում, գյուղ մտնող ճանապարհից աջ
		2.1.		խաչքար	16-17-րդ դդ.			Յ ազուցված բեմի ճակատին
		2.2.		խաչքար՝ Աթանեսի	17-րդ դ.			Յ ազուցված բեմի ճակատին
		2.3.		խաչքար՝ Բաբաջանի, Նազարի	1630 թ.			Յ մատուռի ներսում, հենած պատին, ստորին մասը չի պահպանվել
		2.4.		խաչքար՝	17-18-րդ դդ.			Յ ազուցված ամ ճակատին, մուտքից աջ, արտաքուստ, արձանագիր
		2.5.		տապանաքար	1523 թ.			S Եկեղեցուց հվ
		2.6.		տապանաքար՝ Պարագանի	16-17-րդ դդ.			S Եկեղեցուց հվ
		2.7.		տապանաքար՝ Ակոբի	17-18-րդ դդ.			S հենած ամ պատին, մուտքից աջ

3.		ԵԿԵՂԵՑԻ «ՄԵԾ ՎԱՆԶ»	1679 թ.	1 կմ հվ-ատե	S «Սպիտակ աղբյուր» («Վանքի ձոր») կոչվող ձորի բարձրադիր ափին
3.1.		խաչքար՝ Կոստանդ քահանայի, Եղիսաբեթի	16-րդ դ.		Յ ազուցված մուտքից վեր՝ որպես բարավոր
4.		ԽԱՉՔԱՐ	9-10-րդ դդ.	ամ մասում	Յ Զորադիս գյուղատեղի տանող ճանապարհի ճախ կողմում
6.		ՄԱՏՈՒՌ «ՉՌԱՎԱՆԶ»	19-րդ դ.	0,5 կմ ամ	S

9. 24. Թառաթումբ գյուղ

1	2	3	4	5	6	7	8	9
1.				ԳԵՐԵՉՄԱՆՈՑ	10-17-րդ դդ.	1 կմ հվ-ատե	S	«Մարտոյի խաչքար» վայրում, տարածքում նշմարվում են ավերակ եկեղեցու հետքեր
1.1.				խաչքար՝ Խոցադեղի	991 թ.		Յ	Եկեղեցու փլատակների վրա, կրում է 7 տողանոց արձանագրություն, խիստ եղծված
1.2.				խաչքար	9-10-րդ դդ.		Յ	կանգնեցված գլխավայր, վերնամասը չի պահպանվել
1.3.				խաչքար	10-րդ դ.		Յ	
2.				ԵԿԵՂԵՑԻ Ս. ԶՈՎՅԱՆՆԵՍ	1896 թ.	գ. մ.	S	կրկնգ.՝ 1999թ., տեղաբնակ Զուսիկ Մարկոսյանի միջոցներով
3.				ԽԱՉՔԱՐ	11-րդ դ.	0,3 կմ ատե	Յ	ընկած գետնին, եզրագոտին արձանագիր
4.				ԽԱՉՔԱՐ	1251 թ.	գ. մ.	Յ	Դենիկ Ոսկանյանի հողամասում
5.				ՐՈՒԵԱՐՔՅՈՒՐ ԵՐԿՐՈՐԴ ԱՇԽԱՐՀԱՄԱՐՏՈՒՄ ՉՈՅՎԱՃՆԵՐԻՆ	1956 թ.	գ. մ.	S	
6.				ՐՈՒԵԱՐՔԱՆ՝ ԵՐԿՐՈՐԴ ԱՇԽԱՐՀԱՄԱՐՏՈՒՄ ՉՈՅՎԱՃՆԵՐԻՆ	1972 թ.	գ. մ.	S	

9. 25. Խաչիկ գյուղ

1	2	3	4	5	6	7.	8	9
1.				ԳԵՐԵՉՄԱՆՈՑ	16-20-րդ դդ.	ատե մասում	S	խիտ կառուցապատված միջավայրում
1.1.				տապանաքար՝ Աղափիրի	16-17-րդ դդ.		S	
1.2.				տապանաքար	16-17-րդ դդ.		S	եղծված արձանագրությամբ
2.				ԳՅՈՒՐԱՏԵՐԻ «ԱՌՆԵՏ»	10-13-րդ դդ.	6 կմ hu	S	2 ձորակների միջև, գոմերի մոտ, ենթադրվում է, որ պատմական Արաստամուխ գյուղն է
2.1.				խաչքար	10-11-րդ դդ.		Յ	Քարկոփի վանք տանող ճանապարհին, կանգնեցված գետնին
3.				ԳՅՈՒՐԱՏԵՐԻ «ՅԻՆ ԳՅՈՒՐ»	10-15-րդ դդ.	0,5 կմ հվ-ատե	S	
3.1.				գերեզմանոց	10-15-րդ դդ.		S	
		3.1.1		խաչքար	12-13-րդ դդ.		Յ	ընկած գետնին
		3.1.2		խաչքար	12-13-րդ դդ.		Յ	ընկած գետնին
4.				ԳՅՈՒՐԱՏԵՐԻ «ՔԱՐԿՈՓ»	10-15-րդ դդ.	4 կմ hu	S	
4.1.				վանական համալիր Քարկոփի ս. Աստվածածին (Խոտակերաց	910 թ., 10-13-		Յ	պատվիրատու՝ Սյունյաց իշխանուհի Շուշան

		վանք)	րդ դդ.		
	4.1.1	Եկեղեցի ս. Աստվածածին	910 թ.		Յ
	4.1.2	գավիթ	11-12-րդ դդ.		Յ պահպանվել են հիմնապատերը
	4.1.3	մատուռ	13-րդ դ.		գավթին կից, պահպանվել են հիմնապատերը
	4.1.4	մատուռ	13-րդ դ.		գավթին կից, պահպանվել են հիմնապատերը
	4.1.5	գերեզմանոց	10-15-րդ դդ.		Յ վանքից հվ-ատ
	4.1.5.1.	խաչքար	1271 թ.		Յ կանգնեցված երկաստիճան պատվանդանին
5.		ԵԿԵՂԵՑԻ Ս. ԱՍՏՎԱԾԱԾԻՆ	1681 թ.	գ. մ.	Տ վրերգ.՝ 1888թ.
	5.1.	խաչքար	12-13-րդ դդ.		Յ ազուցված խորանի հս խորշում
	5.2.	խաչքար	15-16-րդ դդ.		Յ ազուցված առ պատին, արտաքուստ
	5.3.	խաչքար	1553 թ.		Յ ազուցված խորանի հվ խորշում
	5.4.	խաչքար	1566 թ.		Յ ազուցված առ պատին, արտաքուստ
	5.5.	խաչքար	16-17 թթ.		Յ ազուցված հվ պատին, արտաքուստ
	5.6.	խաչքար	1627 թ.		Յ ազուցված հս պատի խորշում
6.		ՅՈՒՇԱՐՁԱՆ՝ ԵՐԿՐՈՐԴ ԱՇԽԱՐՀԱՄԱՐՏՈՒՄ ՉՈՅՎԱԾՆԵՐԻՆ	1970 թ.	գ. մ.	Տ ճարտ.՝ Է. Արևշատյան
7.		ՄԱՏՈՒՌ «ՅԱՉԱՐԱՓՐԿԻՉ» («ԸՆԿՉԱՐԱԹ»)	18-19-րդ դդ.	2,5 կմ հվ-ատ	Տ դաշտամիջյան ճանապարհի եզրին, թեք սարալանջին

9. 26. ԽՆՆՈՐՈՒՆ ԳՅՈՂ

1	2	3	4	5	6	7	8	9
1.				ԳՅՈՒՐԱՏԵՂԻ «ԽՆՆՈՐՈՒՄ»	9-20-րդ դդ.	2 կմ հվ-ամ	Տ	Յին Խննորուն (Ալմալու) գյուղն Է՝ լքված 1969-1970 թթ.
	1.1.			գերեզմանոց	9-14-րդ դդ.		Տ	բլրալանջին, դպրոցի մոտ
	1.2.			Եկեղեցի	1866-1884 թթ.		Տ	
2.				ԳՅՈՒՐԱՏԵՂԻ «ՕՂԲԻՆ»	17-20-րդ դդ.	8 կմ հս-ատ	Տ	
	2.1.			Եկեղեցի	1666 թ.		Տ	գյուղատեղիի հս եզրին
		2.1.1		խաչքար՝ Խաչատուրի և Շուշանի	1649 թ.		Յ	ազուցված հվ ավանդատան մուտքից վեր
		2.1.2		խաչքար	1666 թ.		Յ	ազուցված հվ մուտքից վեր, կրում Է Եկեղեցու կառուցման արձանագրությունը
	2.2.			գերեզմանոց	17-20-րդ դդ.		Տ	գյուղատեղիի հս եզրին, Եկեղեցու շուրջը
		2.2.1		տապանաքար	17-րդ դ.		Տ	ընկած Եկեղեցուց հվ, արձանագիր, պատվիրատու՝ Ահերոն
3.				ՄԱՏՈՒՌ	19-րդ դ.	3-4 կմ հս-ամ	Տ	բարձրադիր վայրում

9. 27. Կարմրաշեն գյուղ

1	2.	3	4	5	6	7	8	9
1.				ԳԵՐԵՉՄԱՆՈՑ		10-20-րդ դդ.	հվ-ատ մասում	Տ հվ-ատ եզրին, գործող գերեզմանոցի հին հատվածն Է
2.				ԳՅՈՒՐԱՏԵՂԻ «ԳԵՆԴԻՐԵ» («ԳԵՆԴԱՐԱ»)		13-19-րդ դդ.	3 կմ հս-ամ	Տ ձգվում Է Յերեբր գետի հս վտակի երկայնքով
3.				ԳՅՈՒՐԱՏԵՂԻ «ԳՈՒՏԵՆԻ» («ԲՅՈԹԱՆԼԻ»)		9-17-րդ	2 կմ հվ	Տ տարածվում Է 4 բլուրների

			դդ.		
3.1.		գերեզմանոց	9-17-րդ դդ.		Տ գյուղատեղիի հվ մասում
	3.1.1	խաչքար	9-րդ դ.		Յ խրված հողի մեջ, վերնամասը ջարդոտված
	3.1.2	խաչքար	9-րդ դ.		Յ խրված հողի մեջ, եզրերը վնասված
	3.1.3	խաչքար	13-րդ դ.		Յ ընկած գետնին, երկատված
	3.1.4	խաչքար	13-14-րդ դդ.		Յ շարքով կանգնած 3 խաչքարերից ձախակողմյանը
	3.1.5	խաչքար	13-14-րդ դդ.		Յ շարքով կանգնած 3 խաչքարերից ձախակողմյանը
	3.1.6	խաչքար	13-14-րդ դդ.		Յ կանգնեցված պատվանդանին, վերին աջ եզրը կոտրված
	3.1.7	խաչքար	15-րդ դ.		Յ շարքով կանգնած 3 խաչքարերից կենտրոնինը
	3.1.8	խաչքար	16-րդ դ.		Յ ընկած գետնին
	3.1.9	խաչքար	16-րդ դ.		Յ ընկած գետնին
	3.1.10.	տապանաքար	1605 թ.		Տ պատվիրատու՝ Դիլիջան
3.2.		գերեզմանոց	15-17-րդ դդ.		Տ գյուղատեղիի հվ-ամ եզրին
3.3.		գերեզմանոց	16-18-րդ դդ.		Տ գյուղատեղիի կենտրոնական բլրին
3.4.		եկեղեցի	17-18-րդ դդ.		Տ ավերված
3.5.		խաչքար՝ ս. Պողոս-Պետրոս խաչքարը	1291 թ.		Յ գյուղատեղիի հս եզրին, որմնափակ, կիսավեր
3.6.		խաչքար	13-րդ դ.		Յ գյուղատեղիի կնտ-ում, կանգնեցված ժայռաբեկորին, քայքայված, արձանագիր
3.7.		խաչքար	1303 թ.		Յ գյուղատեղիի կնտ-ում, կանգնեցված ժայռաբեկորին, պատվիրատու՝ Խոյրան
4.		ԳՅՈՒՐԱՏԵՐԻ «ՋԵՎԵՂԱՐԱ»	9-19-րդ դդ.	ատ մասում	Տ ատ եզրին, դեպի հանքահորեր տանող ճանապարհի 2 կողմերում
	4.1.	եկեղեցի	9-10-րդ դդ.		Տ պահպանվել են հիմքերը
	4.2.	խաչքար	990 թ.		Յ կանգնեցված գյուղատեղիի հս մասում, ավերակ ջրաղացի մոտ, պատվիրատու՝ Գրիգոր
5.		ԴԱՄԲԱՐԱՆԱԴԱՇՏ	մթա 2-1 հզմ	2 կմ հվ	Յ Ջերիեր-Կարմրաշեն ավտոճանապարհի 2 կողմերում

9. 28. Չերիեր գյուղ

1	2	3	4	5	6	7	8	9
1.				ԱՄՐՈՑ «ԿԱՊՈՒՅՏ»	10-14-րդ դդ.	0,5 կմ հվ-աե	Յ	Գյոյդաղ լեռնագագաթին
	1.1.			Եկեղեցի	10-12-րդ դդ.		Յ	ավերված
	1.2.			գերեզմանոց	10-13-րդ դդ.		Տ	ամրոցի հս հատվածում
	1.3.			Վիմագրություն	1142 թ.		Յ	ամրոցի արևելահայաց ապառաժոտ լանջին
2.				ԲՆԱԿԱՏԵՂԻ «ՉԱՅԻՆ ԴՈՒՉ»	մթա 2 հզվ-19-րդ դ.	աե մասում	Յ	աե եզրին, ս. Գևորգ Եկեղեցու աե կողմում
3.				ԳԵՐԵԶՄԱՆՈՑ	9-20-րդ դդ.	0,5 կմ հվ	Տ	«Կապույտ բերդ» ամրոցի հվ-ամ ստորոտին, դեպի «Չիքի վանք» տանող ճանապարհին
	3.1.			խաչքար	9-10-րդ դդ.		Յ	ընկած գետնին, վերնամասը չի պահպանվել
	3.2.			խաչքար	9-10-րդ դդ.		Յ	ընկած գետնին
	3.3.			խաչքար	10-րդ դ.		Յ	ընկած գետնին
	3.4.			խաչքար	10-րդ դ.		Յ	ընկած գետնին
	3.5.			խաչքար	10-11-րդ դդ.		Յ	ընկած գետնին
	3.6.			խաչքար	10-11-րդ դդ.		Յ	ընկած գետնին
	3.7.			խաչքար	10-11-րդ դդ.		Յ	ընկած գետնին
	3.8.			խաչքար	10-11-րդ դդ.		Յ	ընկած գետնին
	3.9.			խաչքար	1077 թ.		Յ	ընկած գետնին, խիստ հողմահարված պատվիրատու՝ Ուրիղան
	3.10.			խաչքար	11-րդ դ.		Յ	ընկած գետնին
	3.11.			խաչքար	11-րդ դ.		Յ	ընկած գետնին
	3.12.			խաչքար	11-րդ դ.		Յ	ընկած գետնին
	3.13.			խաչքար	11-րդ դ.		Յ	ընկած գետնին
	3.14.			խաչքար	11-րդ դ.		Յ	ընկած գետնին
	3.15.			խաչքար	11-րդ դ.		Յ	ընկած գետնին
	3.16.			խաչքար	11-րդ դ.		Յ	ընկած գետնին
	3.17.			խաչքար	11-րդ դ.		Յ	ընկած գետնին
	3.18.			խաչքար	11-12-րդ դդ.		Յ	ընկած գետնին
	3.19.			խաչքար Խորինշահի	1159 թ.		Յ	կանգնեցված գետնին
	3.20.			խաչքար	12-րդ դ.		Յ	ընկած գետնին
	3.21.			խաչքար	12-13-րդ դդ.		Յ	ընկած գետնին, արձանագիր
	3.22.			խաչքար Դեղկի	1244 թ.		Յ	ընկած գետնին
4.				ԳԵՐԵԶՄԱՆՈՑ	13-17-րդ դդ.	1 կմ հվ-աե	Տ	«Կապույտ բերդ» ամրոցի հս-աե կողմում

5.		ԳՅՈՒՐԱՏԵՂԻ	13-19-րդ դդ.	հվ մասում	Տ գյուղ մտնող ճանապարհի 2 կողմերում, այգիների տարածքում
6.		ԳՅՈՒՐԱՏԵՂԻ «ԱՌԻՆՋ»	10-19-րդ դդ.	6 կմ հվ	Տ լքվել է 1940-ական թթ.՝ գյուղերի խոշորացման հետևանքով, Վայք-Յերիեր ավտոճանապարհի աջ կողմում, Յերիերի ջրամբարի հս եզրին, Յերիեր գետի 2 ափերին
6.1.		խաչքար	12-13-րդ դդ.		Յ կանգնեցված ցածր պատվանդանին, քիվը ջարդոտված
7.		ԳՅՈՒՐԱՏԵՂԻ «ԲԱՉՍԱՂԲՅՈՒՐ» («ՂՈՇԱԲՈՒԼԱՂ», «ԲՈՒԼԱՂԱՐ»)	10-17-րդ դդ.	2-3 կմ հվ	Տ Առինջից 2 կմ հս, Վայք-Յերիեր ավտոճանապարհի աջ կողմում՝ Նախկին Բուլաղլար գյուղին է՝ լքված 1949թ.
8.		ԳՅՈՒՐԱՏԵՂԻ «ԳՅՈՅԱԲԱՍ»	12-17-րդ դդ.	2,5 կմ հս	Տ Նախկին Գյոգաբաս գյուղին է՝ լքված 1918 թ.
8.1.		գերեզմանոց	12-17-րդ դդ.		Տ գյուղատեղիի հվ մասում
	8.1.1	խաչքար	11-12-րդ դդ.		Յ զույգ խաչքարերից աջակողմյանը
	8.1.2	խաչքար	13-րդ դ.		Յ կանգնեցված գետնին, եզրերը վնասված
	8.1.3	խաչքար՝ Նաճմաղիկի	1200 թ.		Յ կանգնեցված գետնին
	8.1.4	խաչքար՝ Ավագի և Դովլաթի	1285 թ.		Յ ընկած գետնին, երկատված պատվիրատու՝ Սարգիս և Սարկավագ
	8.1.5	խաչքար՝ Բաբի	13-14-րդ դդ.		Յ կանգնեցված գետնին պատվիրատու՝ Արղուլթ
	8.1.6	խաչքար	14-րդ դ.		Յ ընկած գետնին
	8.1.7	խաչքար	1300 թ.		Յ խրված հողի մեջ
	8.1.8	խաչքար	1305 թ.		Յ կանգնեցված գետնին
	8.1.9	խաչքար	15-16-րդ դդ.		Յ ընկած գերեզմանոցում, եղծված արձանագրությամբ, եզրերը վնասված
	8.1.10	խաչքար՝ պարոն Սմպատի	1589 թ.		Յ կանգնեցված գետնին պատվիրատու՝ Խաչատուր երեց
9.		ԳՅՈՒՐԱՏԵՂԻ «ՄԱՅՍԵՂՈՒԼԱՆ»	12-19-րդ դդ.	5 կմ հս-աե	Տ Կարմրաշենից 3 կմ աե, համանուն անասնապահական ամառանոցների տարածքում
10.		ԵԿԵՂԵՑԻ Ս. ԳԵՎՈՐԳ («ԶԻԶԻ ՎԱՆԶ»)	1297 թ.	1,5 կմ հվ	Յ պատվիրատու՝ Շաշ մենակյաց և Մամախարուն
	10.1.	խաչքար	1383 թ.		Յ մուտքի մոտ, երկատված
11.		ԵԿԵՂԵՑԻ Ս. ԳԵՎՈՐԳ	1897 թ.	հվ մասում	Տ
	11.1	խաչքար	9-10-րդ դդ.		Յ հենած ամ պատին, արտաքուստ
	11.2	խաչքար	10-11-րդ դդ.		Յ ագուցված աե պատին, արտաքուստ, արձանագիր, վերնամասը չի պահպանվել
	11.3	խաչքար	10-11-րդ դդ.		Յ ամրացված բեմին
	11.4	խաչքար	10-11-րդ դդ.		Յ ագուցված հս պատին, մկրտարանից ձախ
	11.5	խաչքար	11-րդ դ.		Յ ագուցված աե պատին, արտաքուստ, վերնամասը չի պահպանվել
	11.6	խաչքար	11-12-րդ դդ.		Յ ագուցված ամ պատին, արտաքուստ, ստորին մասը կտրված
	11.7	խաչքար	12-13-րդ դդ.		Յ ագուցված խորանի խորշում
	11.8	խաչքար	12-13-րդ դդ.		Յ ագուցված խորանի խորշում

11.9		խաչքար	12-13-րդ դդ.		Հ ագուցված առ պատին, Ներքուստ
10.11.		խաչքար	1235 թ.		Հ ագուցված խորանում
11.11.		խաչքար՝ Պետրոսի	13-րդ դ.		Հ ագուցված առ պատին, արտաքուստ, երկատված
11.12		խաչքար՝ Խոնդշի, Ղատասշի, Խաչումի, Մարգարտի	13-րդ դ.		Հ ագուցված ամ մուտքին՝ որպես բարավոր
11.13		խաչքար	1357 թ.		Հ ագուցված խորանում, խորշից վեր
11.14		խաչքար՝ Սորդանի և Փախաթունի	1431 թ.		Հ ագուցված հվ ավանդատան խորշում
11.15		խաչքար	1447 թ.		Հ ագուցված հվ ավանդատան խորշում պատվիրատու՝ Սարկավագ
11.16		խաչքար՝ Կամպիրգեյի	1447 թ.		Հ ագուցված հս-առ մույթին
11.17		խաչքար	1474 թ.		Հ ագուցված ամ պատին, արտաքուստ
11.18		խաչքար՝ Մամի	15-16-րդ դդ.		Հ ագուցված հվ ավանդատան խորշում, ստորին մասը չի պահպանվել
11.19		խաչքար	16-րդ դ.		Հ ագուցված հս պատին, Ներքուստ
11.20		խաչքար	1604 թ.		Հ ագուցված խորանում
11.21		գերեզմանոց	13-19-րդ դդ.		Տ եկեղեցու շուրջը
	11.21.1	խաչքար	12-13-րդ դդ.		Հ հենած ամ պատին, արտաքուստ, բեկոր
	11.21.2	խաչքար՝ Ռստակես քահանայի և ամուսնու	1290 թ.		Հ եկեղեցուց հվ, պատվանդանին
	11.21.3	խաչքար՝ Հովհաննեսի	13-րդ դ.		Հ եկեղեցուց հվ, կանգնեցված պատվանդանին, վերնամասը չի պահպանվել
12.		ԽԱՉՔԱՐ	13-րդ դ.	գ. մ.	Հ Գուրգեն Աբրահամյանի բակում, երկատված
13.		ԽԱՉՔԱՐ ՄԱՄԱԶԻ	1281 թ.	1,5 կմ հվ	Հ կանգնեցված Վայք-Հերիեր ավտոճանապարհի աջ եզրին
14.		ԽԱՉՔԱՐ	1282 թ.	գ. մ.	Հ Մովսես Վարդանյանի տնամերձում, պատվիրատու՝ Գրիգոր
15.		ԽԱՉՔԱՐ	1284 թ.	1,5 կմ հվ	Հ կանգնեցված Վայք-Հերիեր ավտոճանապարհի աջ եզրին պատվիրատու՝ Հովհաննես
16.		ԽԱՉՔԱՐ	1289 թ.	գ. մ.	Հ Անուշավան Թևանյանի տնամերձում պատվիրատու՝ Վահրամ, Սարգիս
17.		ԽԱՉՔԱՐ	14-րդ դ.	գ. մ.	Հ աղբյուր-հուշարձանի մոտ, հենած գյուղապետարանի շենքի ամ պատին, ստորին աջ անկյունը կոտրված
18.		ԽԱՉՔԱՐ՝ ԱԲՐԱՀԱՄԻ	1304 թ.	գ. մ.	Հ աղբյուր-հուշարձանի մոտ
19.		ՄԱՏՈՒՌ Ս. ԳՐԻԳՈՐ ԼՈՒՄԱՎՈՐԻՉ	1296 թ.	հվ մասում	Տ գյուղ մտնող ճանապարհի ձախ կողմում, բարձունքին, պատվիրատու՝ Գրիգոր
	19.1.	խաչքար	12-13-րդ դդ.		Հ ագուցված ամ պատին, արտաքուստ
20.		ՎԱՆԱԿԱՆ ՀԱՄԱԼԻՐ Ս. ՍԻՈՆ	10-13-րդ դդ.	0,5 կմ հս-առ	Հ
	20.1.	եկեղեցի ս. Աստվածածին	1282 թ.		Հ պատվիրատու՝ Վահրամ իշխան
	20.2.	եկեղեցի ս. Հովհաննես	10-րդ դ.		Հ
	20.2.1.	խաչքար	1194 թ.		Հ ագուցված ամ պատին, արտաքուստ

	20.2.2.	խաչքար՝ Շահապի	1291 թ.		Հ կանգնեցված ամ պատի մոտ, պատվանդանին
	20.2.3.	խաչքար՝ Բլղատարի	13-14-րդ դդ.		Հ ամ պատի մոտ, ցածր պատվանդանին, արտաքուստ
	20.2.4.	խաչքար՝ Վարդան վարդապետի, Մխիթարի ...	1310 թ.		Հ ամ պատի մոտ, խրված հողի մեջ
	20.2.5.	խաչքար՝ Ջանիկի	1415 թ.		Հ հենած խորանի առ պատին
	20.2.6.	խաչքար	1435 թ.		Հ բակում, կանգնեցված ս. Զովհաննես եկեղեցու ամ պատի մոտ, վերնամասը կոտրված
	20.2.7.	խաչքար	1504 թ.		Հ մուտքի մոտ, ստորին մասը կոտրված, պատվիրատու՝ Ղազար աբեղա
	20.2.8.	խաչքար՝ Չանիկի	1555 թ.		Հ հենած ավանդատան ամ պատին
	20.2.9.	խաչքար՝ Զովհաննես քահանայի	1581 թ.		Հ բեմին, դրված գլխիվայր
20.3.		մատուռ	13-րդ դ.		Հ
20.4.		տնտեսական շենքեր	13-18-րդ դդ.		Հ վանքի հս կողմում
20.5.		գերեզմանոց	10-16-րդ դդ.		Հ վանքի ամ կողմում
	20.5.1.	խաչքար	12-13-րդ դդ.		Հ կանգնեցված գետնին, վերնամասը կոտրված
	20.5.2.	խաչքար	13-րդ դ.		Հ հենած քարաբեկորներին, խիստ հողմահարված
	20.5.3.	խաչքար	14-րդ դ.		Հ կանգնեցված գետնին, վերին անկյունները կոտրված
	20.5.4.	խաչքար	1315 թ.		Հ բեկոր, պահպանվել է քիվը՝ ջարդված 3 մասի
	20.5.5.	խաչքար	1383 թ.		Հ թեքությամբ խրված հողի մեջ պատվիրատու՝ Ստեփանոս աբեղա
	20.5.6.	խաչքար՝ Մարտիրոսի	1385 թ.		Հ խրված հողի մեջ
	20.5.7.	խաչքար՝ Վարդանի	14-15-րդ դդ.		Հ հենած պարսպին, երկատված
	20.5. 8.	խաչքար	14-15-րդ դդ.		Հ խրված հողի մեջ
	20.5.9.	խաչքար	1412 թ.		Հ խրված հողի մեջ պատվիրատու՝ Գուգոր
	20.5.10.	խաչքար	1413 թ.		Հ խրված հողի մեջ, վերնամասը ջարդված
	20.5.11.	խաչքար՝ Սոլթանի	1430 թ.		Հ խրված հողի մեջ
	20.5.12.	խաչքար՝ Թուղանբուրի	1435 թ.		Հ խրված հողի մեջ, վերին աջ անկյունը կոտրված
	20.5.13.	խաչքար	1452 թ.		Հ ընկած գետնին, ստորին մասը չի պահպանվել
	20.5.14.	խաչքար	15-16-րդ դդ.		Հ կանգնեցված գետնին
	20.5.15.	խաչքար	16-րդ դ.		Հ խրված հողի մեջ
	20.5.16.	խաչքար՝ Սերոբ եպիսկոպոսի	1569 թ.		Հ խրված հողի մեջ պատվիրատու՝ Ակոբ աբեղա
	20.5.17.	խաչքար՝ Զայրապետ եպիսկոպոսի	1649 թ.		Հ կանգնեցված գետնին
	20.5.18.	խաչքար՝ Մարինայի	1649 թ.		Հ կանգնեցված գետնին

9. 29. 1. Արատես գյուղ

1	2	3	4	5	6	7	8	9
1.				ՎԱՆԱԿԱՆ ՀԱՄԱԼԻՐ. ԱՐԱՏԵՍԻ ՎԱՆՔԸ	10-13-րդ դդ.	գ.մ.	Հ	
1.1.				Եկեղեցի ս. Աստվածածին	11-րդ դ.		Հ	
1.2.				Եկեղեցի ս. Կարապետ	12-13-րդ դդ.		Հ	
1.3.				Եկեղեցի ս. Սիոն	10-րդ դ.		Հ	
1.4.				մատուռ	10-րդ դ.		Հ	
	1.4.1			խաչքար՝ Սահակ երեցի	975 թ.		Հ	ագուցված ամ պատին, ներքուստ
1.5.				գավիթ	1270 թ.		Հ	ճարտ.՝ Սիրանես
	1.5.1			խաչքար՝ Ջահակի	1597 թ.		Հ	ընկած գետին
1.6.				գավիթ	13-րդ դ.		Հ	պահպանվել են հիմքերը, սյուների խոյակների և խարիսխների մնացորդներ
1.7.				գերեզմանոց	10-18-րդ դդ.		Հ	վանքի շուրջը
	1.7.1			խաչքար	12-րդ դ.		Հ	վանքից հվ-աե, հենած քարերին, ստորին մասը չի պահպանվել
	1.7.2			խաչքար՝ Ղան աղի	1285 թ.		Հ	վանքից հվ, կանգնեցված 4 խաչքարերից աջից 3-րդն է
	1.7.3			խաչքար՝ Անդրեասի	13-րդ դ.		Հ	վանքից հվ-ամ, կանգնեցված գլխիվայր
	1.7.4			խաչքար՝ Չիաթի	14-րդ դ.		Հ	գավթից ամ, ստորին մասը չի պահպանվել
	1.7.5			խաչքար՝ Հռոմոսիմի	14-րդ դ.		Հ	հենած վանքի ամ պատին, ավարտվում է երկթեք քիվով
	1.7.6			խաչքար՝ Սիրամարզի	1503 թ.		Հ	հենած վանքի ամ պատին
	1.7.7			խաչքար	1557 թ.		Հ	վանքից հվ, կանգնեցված 4 խաչքարերից աջից 2-րդը
	1.7.8			խաչքար	1569 թ.		Հ	վանքից հվ, կանգնեցված 4 խաչքարերից աջից 4-րդը, վերնամասը վնասված
	1.7.9			խաչքար	16-րդ դ.		Հ	վանքից հվ, կանգնեցված 4 խաչքարերից աջից 1-ինը, քիվն արձանագիր
	1.7.10			տապանաքար	1464 թ.		Հ	վանքից հվ
	1.7.11			տապանաքար	1577 թ.		Հ	վանքից ամ
1.8.				ջրաղաց	13-14-րդ դդ.		Տ	վանքից հս-ամ
1.9.				ջրաղաց	13-14-րդ դդ.		Տ	վանքից հվ-ամ

9. 30. Հորբատեղ գյուղ

1	2	3	4	5	6	7	8	9
1.				ԳԵՐԵԶՄԱՆՈՑ	10-17- րդ դդ.	0,5 կմ հվ-աե	Տ	Առջածոր առվակի եզերքին
2.				ԳԵՐԵԶՄԱՆՈՑ	16-18- րդ դդ.	հս մատում	Տ	հս եզրին
3.				ԳՅՈՒՂԱՏԵՂԻ «ԱՅԳԻԿ» («ԲԱՆՉԱԶՈՒՂ»)	9-15-րդ դդ.	0,5 կմ հս	Տ	Հորբատեղ գետակի ձախ ափին
	3.1.			գերեզմանոց	9-15-րդ դդ.		Տ	գյուղատեղիի հվ-աե եզրին
		3.1.1		խաչքար	9-10-րդ դդ.		Հ	կնտ-ում, եզրերը կոտրատված
	3.2.			խաչքար	1291 թ.		Հ	գյուղատեղիի ամ եզրին, զույգ խաչքարերից աջակողմյանը
	3.3.			խաչքար	13-րդ դ.		Հ	գյուղատեղիի ամ եզրին, զույգ խաչքարերից ձախակողմյանը, երկատված
4.				ԵԿԵՂԵՑԻ	10-11- րդ դդ., 13-15- րդ դդ.	2 կմ հս- ամ	Հ	«Աղայարի բիչանակ», «Խաչի քար», «Գուլթանի արտ» կոչվող տեղանքում, ավերված: Մեյիորացման աշխատանքների հետևանքով չի պահպանվել նաև Եկեղեցու շուրջը տարածվող երբեմնի միջնադարյան

					գյուղատեղին
4.1.		խաչքար	15-16-րդ դդ.		Յ հվ կողմ արձանագիր
5.		ԵԿԵՂԵՑԻ Ս. ԶՐԵՇՏԱԿԱՊԵՏԱՅ	1692 թ. գ. մ.		Յ
5.1.		խաչքար	13-րդ դ.		Յ հս պատի մոտ, գլխիվայր
5.2.		խաչքար	1302 թ.		Յ ազուցված առ ճակատին, հորիզոնական դիրքով
5.3.		խաչքար	1318 թ.		Յ խորանում
5.4.		խաչքար	16-րդ դ.		Յ խորանից ձախ, պատի շարվածքում
5.5.		խաչքար՝ Եղիշի	16-րդ դ.		Յ հվ պատի շարվածքում
5.6.		խաչքար	1561 թ.		Յ ազուցված առ ճակատին
5.7.		խաչքար	16-17-րդ դդ.		Յ ներսում
5.8.		խաչքար	16-17-րդ դդ.		Յ ներսում, արձանագիր
5.9.		խաչքար	16-17-րդ դդ.		Յ ներսում
5.10.		գերեզմանոց	10-18-րդ դդ.		Տ եկեղեցու շուրջը
	5.10.1.	խաչքար	10-րդ դ.		Յ ստորին ձախ անկյունը կտրված
	5.10.2.	խաչքար	12-13-րդ դդ.		Յ եկեղեցուց ամ, եզրերը վնասված
	5.10.3.	խաչքար	1385 թ.		Յ եկեղեցուց հվ
	5.10.4.	խաչքար	1517 թ.		Յ ստորին մասը չի պահպանվել
6.		ԽԱՉՔԱՐ	9-10-րդ դդ.	գ. մ.	Յ Զեյրիկ Սահակյանի տնամերձում, վերին աջ անկյունը կտրված
7.		ԽԱՉՔԱՐ	10-րդ դ.	գ. մ.	Յ Կամո Ներսեյանի տնամերձում
8.		ԽԱՉՔԱՐ	1688 թ.	գ. մ.	Յ Արշավիր Սակթուրյանի տնամերձում, երկատված
9.		ԽԱՉՔԱՐ	1715 թ.	գ. մ.	Յ Եղիշե Սարգսյանի տնամերձում

9. 31. Հորս գյուղ

1	2	3	4	5	6	7	8	9
1.				ԲՆԱԿԵԼԻ ՏՈՒՆ. ԻՃԽԱՆ ՉԵՍԱՐ ՕՐԲԵԼՅԱՆԻ ԱՊԱՐԱՆՔԸ (ՉԵՍԱՐԻ ԴԱՐՊԱՍ)	14-րդ դ.	կնտ	Յ	գյուղապետարանի շենքի հս-ամ կողմում
2.				ԳԵՐԵՉՄԱՆՈՑ	10-17-րդ դդ.	2 կմ հվ-առ	Տ	«Ղուշխանա» վայրում, լեռան գագաթին
3.				ԳԵՐԵՉՄԱՆՈՑ	12-14-րդ դդ.	հս մասում	Տ	խիտ կառուցապատված միջավայրում
3.1.				խաչքար՝ տեր Տիրի	12-13-րդ դդ.		Յ	Հրանուշ Մանվելյանի տնամերձում, ստորին մասը կտրված
3.2.				խաչքար՝ Գրիգորի	1296 թ.		Յ	Հրանուշ Մանվելյանի տնամերձում, կանգնեցված գետին
4.				ԳՅՈՒՂԱՏԵՂԻ «ՎԱՆՔ»	9-17-րդ դդ.	3 կմ հս-ամ	Տ	Գնդասարի գագաթին մոտ, տափարակին
4.1.				գերեզմանոց	9-17-րդ դդ.		Տ	տարածքում նորակառույց մատուռն է՝ կառուցված տեղաբնակ Գուրգեն Հակոբյանի միջոցներով
5.				ԵԿԵՂԵՑԻ	13-14-րդ դդ.	հս-ամ մասում	Յ	
5.1.				խաչքար	12-13-րդ դդ.		Յ	եկեղեցու մոտ, ընկած գետին, աջակողմյան և վերին հատվածները կտրված
5.2.				խաչքար	1304		Յ	եկեղեցու մոտ, ընկած գետին, ստորին

				թ.		մասը չի պահպանվել
5.3.		խաչքար` Ջեսարի		1572 թ.		ՅԵԿԵՂԵԳՈՒ հվ-ան Կողմում, թեքությամբ ընկած գետնին
6.		ՁԻԹՅԱՆ		1603 թ.	ամ մասում	ՏՅՐԱՅ Մովսիսյանի հողամասում

9. 32. Մալիշկա գյուղ

1	2	3	4	5	6	7	8	9
1.				ԳԵՐԵՉՄԱՆՈՑ	13-20-րդ դդ.	ան մասում	Տ	ան եզրին, Յին Մալիշկայում, թեք սարավանջին
	1.1.			խաչքար	1271 թ.		Յ	ընկած գետնին, կոտրված
	1.2.			խաչքար	1283 թ.		Յ	ընկած գետնին, երկատված
	1.3.			տապանաքար` Էլասանի	1306 թ.		Յ	
	1.4.			տապանաքար	14-րդ դ.		Յ	
2.				ԴԱՄԲԱՐԱՆԱԴՇՏ	1-3-րդ դդ.	ան մասում	Յ	գյուղի ան եզրին
3.				ԵԿԵՂԵՑԻ Ս. ԳԵՎՈՐԳ	1863 թ.	ան մասում	Տ	ան եզրին, Յին Մալիշկայում
4.				ՅՈՒՇԱՐՁԱՆ` ԵՐԿՐՈՐԴ ԱՇԽԱՐՅԱՄԱՐՏՈՒՄ ՉՈՅԿԱՇՆԵՐԻՆ	1979 թ.	գ. մ.	Տ	
5.				ՔԱՂԱՔԱՏԵՐԻ «ՄՈՉ»	մթա 2-1 հզմ, 5-15- րդ դդ.	4 կմ հվ- ան	Յ	Արփայի աջ ափին
	5.1.			դամբարանադաշտ	մթա 2-1 հզմ		Յ	քաղաքատեղիից 2-3 կմ ան
	5.2.			գերեզմանոց	10-13-րդ դդ.		Յ	քաղաքատեղիի հս- ան մասում
		5.2.1		խաչքար	12-13-րդ դդ.		Յ	թեքությամբ խրված հողի մեջ
		5.2.2		խաչքար	13-14-րդ դդ.		Յ	ընկած գետնին, վերին աջ անկյունը կոտրված
		5.2.3		խաչքար	13-14-րդ դդ.		Յ	կանգնեցված պատվանդանին, վերնամասը թեքությամբ կոտրված

9. 33. Մարտիրոս գյուղ

1	2	3	4	5	6	7	8	9
1.				ԳԵՐԵՉՄԱՆՈՑ	9-20- րդ դդ.	ամ մասում	Տ	ամ եզրին
	1.1.			խաչքար	9-10- րդ դդ.		Յ	ընկած գետնին
	1.2.			խաչքար	11-12- րդ դդ.		Յ	ընկած գետնին
	1.3.			խաչքար	13-14- րդ դդ.		Յ	ընկած գետնին, արձանագիր
	1.4.			խաչքար` Գորբյուկի, Եղնիկի	15-րդ դ.		Յ	խրված հողի մեջ
	1.5.			խաչքար` Թովնիկի	1493 թ.		Յ	ընկած գետնին
	1.6.			խաչքար` Տոլանտի	1493 թ.		Յ	կանգնեցված երկաստիճան պատվանդանին
	1.7.			խաչքար	15-16- րդ դդ.		Յ	ընկած գետնին
	1.8.			խաչքար` Շարմավորի	1500 թ.		Յ	խրված հողի մեջ
	1.9.			խաչքար` Սրապիոնի, Գոհարի	1504 թ.		Յ	խրված հողի մեջ
	1.10.			խաչքար` Բախշայի	1524 թ.		Յ	խրված հողի մեջ

1.11.		խաչքար՝ Հասանճանի	1557 թ.		Հ շարքով կանգնած 4 խաչքարերից ձախից 2-րդը
1.12.		խաչքար՝ Պապի	1558 թ.		Հ շարքով կանգնած 4 խաչքարերից ձախակողմյանը
1.13.		խաչքար՝ Մարտիրոսի	1558 թ.		Հ շարքով կանգնած 4 խաչքարերից աջակողմյանը
1.14.		խաչքար	16-րդ դ.		Հ շարքով կանգնած 4 խաչքարերից ձախից 3-րդը, արձանագիր
1.15.		խաչքար	16-րդ դ.		Հ խրված հողի մեջ, մամռապատ
1.16.		խաչքար	16-րդ դ.		Հ հվ-առե եզրին, կանգնեցված գետնին
1.17.		տապանաքար	16-րդ դ.		S
2.		ԳԵՐԵՉՄԱՆՈՑ	13-17-րդ դդ.	հվ-առե մասում	S հվ-առե եզրին, բարձունքին
2.1.		խաչքար	13-րդ դ.		Հ խրված հողի մեջ, վերին ձախ անկյունը կտրված
2.2.		խաչքար	13-րդ դ.		Հ խրված հողի մեջ
2.3.		խաչքար	13-14-րդ դդ.		Հ կանգնեցված պատվանդանին, աջ եզրը վնասված
2.4.		խաչքար	15-16-րդ դդ.		Հ խրված հողի մեջ
2.5.		խաչքար	16-րդ դ.		Հ խրված հողի մեջ, թեքությամբ, արձանագիր
2.6.		խաչքար՝ Հեծիմանի	16-րդ դ.		Հ խրված հողի մեջ, թեքությամբ, արձանագիր
3.		ԳՅՈՒՂԱՏԵՂԻ «ԱՂԻՄԱՉ»	15-20-րդ դդ.	7-8 կմ ամ	S Հորադիս տանող ճանապարհի աջ կողմում
3.1.		եկեղեցի	15-17-րդ դդ.		S գյուղատեղիի հվ մասում, կիսավեր
3.2.		գերեզմանոց	17-20-րդ դդ.		S գյուղատեղիի առե եզրին
	3.2.1	խաչքար	9-10-րդ դդ.		Հ խրված հողի մեջ, ստորին ձախ անկյունը վնասված
	3.2.2	խաչքար	9-10-րդ դդ.		Հ ընկած գետնին
	3.2.3	խաչքար	9-10-րդ դդ.		Հ ընկած գետնին
	3.2.4	խաչքար	9-10-րդ դդ.		Հ խրված հողի մեջ, վերնամասը ջարդված
	3.2.5	խաչքար	9-10-րդ դդ.		Հ խրված հողի մեջ գլխավայր, ձախ եզրը ջարդված
	3.2.6	խաչքար	9-11-րդ դդ.		Հ խրված հողի մեջ
	3.2.7	խաչքար՝ Ատրպետի	17-րդ դ.		Հ ընկած գետնին
	3.2.8	խաչքար՝ Գրիգորիկի	1651 թ.		Հ ընկած գետնին
	3.2.9	տապանաքար՝ Սարգսի	16-17-րդ դդ.		S
	3.2.10	տապանաքար Նիոճանուսի	1681 թ.		Հ տեղահանված
	3.2.11	տապանաքար	1705 թ.		Հ հորիզոնական դիրքով խրված հողի մեջ
4.		ԳՅՈՒՂԱՏԵՂԻ «ԼՎԻՍ»	9-17-րդ դդ.	4 կմ հվ-ամ	S Լվիս գյուղն Է՝ լքված 1918 թ.
4.1.		եկեղեցի	16-17-րդ դդ.		S ավերված
4.2.		գերեզմանոց	9-17-		S բարձունքի վրա

			րդ դդ.		
	4.2.1	խաչքար	9-10-րդ դդ.		Յ ընկած գետնին
	4.2.2	խաչքար	9-10-րդ դդ.		Յ խրված հողի մեջ
	4.2.3	խաչքար	16-րդ դ.		Յ ընկած գետնին, վերին անկյունները կտորված
	4.2.4	խաչքար՝ Միքայելի	1508 թ.		Յ ընկած գետնին, վերին աջ անկյունը կտորված
	4.2.5	խաչքար՝ Զուրի	1608 թ.		Յ ընկած գետնին, եռատված
	4.2.6	խաչքար՝ Ղարիպճանի	1630 թ.		Յ ընկած եկեղեցու շրջակայքում, ստորին մասը չի պահպանվել
	4.2.7	խաչքար՝ Ազարի	1653 թ.		Յ ընկած եկեղեցու շրջակայքում
5.		ԳՅՈՒՂԱՏԵՂԻ «ՎԵՐԻՆ ԼԻՃ» («ՎԵՐԻՆ ԳՅՈՒԼ»)	9-17-րդ դդ.	2 կմ ատ	Տ
	5.1.	գերեզմանոց	9-17-րդ դդ.		Տ
	5.1.1	խաչքար	9-10-րդ դդ.		Յ ընկած գետնին
	5.1.2	խաչքար	9-10-րդ դդ.		Յ ընկած գետնին, երկատված, ստորին աջ անկյունը կտորված
	5.1.3	խաչքար	9-10-րդ դդ.		Յ ընկած գետնին, երկատված
	5.1.4	խաչքար	10-րդ դ.		Յ ընկած գետնին, եռատված, եղծված արձանագրությամբ
	5.1.5	խաչքար	10-11-րդ դդ.		Յ ընկած գետնին, երկատված
	5.1.6	խաչքար	12-րդ դ.		Յ ընկած գետնին, ստորին մասը չի պահպանվել
	5.1.7	խաչքար	13-րդ դ.		Յ ընկած գետնին, վերնամասը չի պահպանվել, արձանագիր
	5.1.8	խաչքար	14-15-րդ դդ.		Յ ընկած գետնին, խիստ հողմահարված
	5.2.	մատուռ ս. Գայանե	14-15-րդ դդ.		Տ «Չումով լիճ» բարձունքին
	5.3.	մատուռ ս. Զովհաննես	13-14-րդ դդ.	2 կմ ատ	Տ «Չումով լիճ» բարձունքին
	5.3.1	խաչքար	15-րդ դ.		Յ ընկած գետնին, մատուռում
	5.3.2	խաչքար	15-16-րդ դդ.		Յ կանգնեցված բեմին
	5.4.	մատուռ ս. Զնիփսիմե	14-15-րդ դդ.		Տ «Չումով լիճ» բարձունքին
	5.4.1	խաչքար	9-10-րդ դդ.		Յ խրված հողի մեջ
	5.4.2	խաչքար	9-10-րդ դդ.		Յ խրված հողի մեջ
	5.5.	խաչքար՝ Խտրչի և Սօրղանի	1499 թ.		Յ կանգնեցված մատուռների միջև, պատվիրատու՝ Երեմիա աբեղա
6.		ԵՎԵՂԵՑԱԿԱՆ ՀԱՄԱԼԻՐ Ս. ԱՍՏՎԱԾԱԾԻՆ (ՄԱՐՏԻՐՈՍԱՅ ՎԱՆԶ)	1286 թ.	2 կմ հվ-ատ	Յ Նզար լեռան լանջին, վիմափոր, ճարտ.՝ Գրիգորիկ պատվիրատու՝ Մատթեոս վարդապետ
	6.1.	եկեղեցի ս. Աստվածածին	1286 թ.		Յ
	6.1.1	խաչքար	11-12-րդ դդ.		Յ եկեղեցու ներսում, կտորված
	6.2.	գավիթ	1286 թ.		Յ
	6.3.	տապանատուն	1286		

				թ.		
6.4.		գերեզմանոց		13-14-րդ դդ.		S
	6.4.1	խաչքար՝ Մատթեոս վարդապետի, Պետրոսի և ծնողաց		1275 թ.		Յ կանգնեցված պատվանդանին
6.5.		խաչքար		9-10-րդ դդ.		Յ եկեղեցու մոտ, վերնամասը ջարդված
6.6.		խաչքար		10-11-րդ դդ.		Յ եկեղեցու մոտ, երկատված
7.		ԵԿԵՂԵՑԻ Ս. ԱՍՏՎԱԾԱԾԻՆ		1866 թ.	գ. մ.	S
7.1.		խաչքար		12-13-րդ դդ.		Յ հենած ամ պատին, արտաքուստ
7.2.		խաչքար		12-13-րդ դդ.		Յ ագուցված ամ պատին, արտաքուստ, շքամուտքից ձախ
7.3.		խաչքար		13-րդ դ.		Յ հենած ամ պատին, արտաքուստ
7.4.		կոթող		14-15-րդ դդ.		Յ հենած ամ պատին
7.5.		տապանաքար		1610 թ.		S եկեղեցու ներսում
8.		ԽԱՉՔԱՐ. ՄԱՐՏԻՐՈՍ ԳՅՈՒՂԻ ԶԻՄԱԴՐՄԱՆ ԽԱՉՔԱՐԸ (ԽԱՉՔԱՐ ԽԱՐԻՓՇԱՅԻ ԵՎ ՌՈՒՉՈՒՔԱՆԻ)		1283 թ.	գ.մ.	Յ ս. Աստվածածին եկեղեցու մոտ, կազմող՝ Շնահավոր
9.		ՅՈՒՇԱՂԲՅՈՒՐ ԵՐԿՐՈՐԴ ԱՇԽԱՐՀԱՄԱՐՏՈՒՄ ՉՈՅՎԱԾՆԵՐԻՆ		1948 թ.	գ. մ.	S

9. 35. Շատին գյուղ

1	2	3	4	5	6.	7	8	9
1.				ԱՄՐՈՑ «ԲԵՐՂԱՔԱՐ»	5-րդ դ., 13-14-րդ դդ.	1 կմ հվ	Յ	Անգեղի ծորի հս եզրին բարձրացող լեռան գագաթին
2.				ԳՅՈՒՂԱՏԵՂԻ «ԱՆԳԵՂԻ»	5-20-րդ դդ.	1 կմ հվ	S	Անգեղի ծորում, ձորալանջին
	2.1.			մատուռ «Անգեղի» («Նահատակի»)	5-19-րդ դդ.		S	գյուղատեղիի հվ-ատե եզրին
	2.2.			գերեզմանոց	9-20-րդ դդ.		S	մատուռից ամ
		2.2.1		խաչքար	1291 թ.		Յ	կանգնեցված
3.				ԵԿԵՂԵՑԻ	9-10-րդ դդ.	3 կմ հս-ամ	Յ	«Ղըշլաղ» վայրում
4.				ԵԿԵՂԵՑԻ	19-րդ դ.	ատե մասում	S	«Վանքի ծոր» թաղամասում
5.				ԵԿԵՂԵՑԻ «ԱՂՎԱՆՔ»	13-14-րդ դդ.	5 կմ հվ-ամ	S	
6.				ԽԱՉՔԱՐ	12-13-րդ դդ.	գ. մ.	Յ	«Յասան չփլան» մատուռի ներսում
7.				ԽԱՉՔԱՐ	12-13-րդ դդ.	գ. մ.	Յ	«Յասան չփլան» մատուռի ներսում
8.				ԽԱՉՔԱՐ	12-13-րդ դդ.	գ. մ.	Յ	«Յասան չփլան» մատուռի ներսում
9.				ԽԱՉՔԱՐ	13-րդ դ.	հվ մասում	Յ	թեք սարալանջին, «Չուբուկ քյորփի» կամրջի մոտ, պատվանդանին, արձանագիր
10.				ԿԱՍՈՒՐՋ ԾԱՏՈՒՐԻ	1666 թ.	4 կմ հվ	Յ	Եղեգիս գետի վրա, հեկ-ից հվ պահպանվել է միայն աջակողմյան խելը, պատվիրատուն՝ Շատիվանքի առաջնորդ Սարգիս
11.				ԿԱՍՈՒՐՋ «ՉՈՒԲՈՒԿ ԸՅՈՐՓԻ»	13-14-րդ դդ., 19-րդ դ., 1950-ական թթ.	հվ մասում	Յ	Եղեգիս գետի վրա
12.				ՄԱՏՈՒՐ Ս. ԱՍՏՎԱԾԱԾԻՆ	17-20-րդ դդ.	գ. մ.	S	Եղեգիս գետի աջ ափին, գյուղի դպրոցից հս
13.				ՄԱՏՈՒՐ «ՓՈՍՈՐԻ»	19-րդ դ.	1 կմ հվ	S	Եղեգիս գետի աջ ափին Կրնոգ.՝ 1990-ական թթ.

	13.1		խաչքար	9-10-րդ դդ.		Յ	ագուցված առ պատին, ներքուստ
14.			ՎԱՆԱԿԱՆ ՀԱՄԱԼԻՐ ՀԱՏԻՎԱՆՔ (ՀԱՏԱՆՅԱ ՎԱՆՔ, ՀԱՏԻՆԻ ՎԱՆՔ, ՀԱՏԻԿՈ ԱՆԱՊԱՏ)	929 թ., 10-17-րդ դդ.	4 կմ առ	Յ	Եղեգիսի ձախ ափին, լեռնալանջին
	14.1.		Եկեղեցի ս. Սիոն	1655 թ.		Յ	պատվիրատու՝ ջուղայեցի վաճառական Հակոբ
	14.1.1		խաչքար՝ Ստեփանոսի	931 թ.		Յ	ագուցված ամ պատին
	14.1.2		խաչքար	12-13-րդ դդ.		Յ	առ պատի մոտ, արտաքուստ պատվիրատու՝ Ստեփանոս
	14.1.3		խաչքար	13-14-րդ դդ.		Յ	ագուցված հվ պատին
	14.1.4		խաչքար՝ մահտեսի Հակոբ Ջուղայեցու	1656 թ.		Յ	ագուցված ամ ճակատին, մուտքի կամարից վեր
	14.2.		գավիթ	17-րդ դ.		Յ	
	14.3.		արտադրական և տնտեսական շենքեր	17-րդ դ.		Յ	վանքի ամ և առ կողմերում, պարսպին կից և նրանից դուրս
	14.3.1		ծիթհան	17-18-րդ դդ.		Տ	կից վանքի ամ պարսպին, արտաքուստ
	14.3.2		ծիհանց	17-րդ դ., վրնրգ.՝ 1739 թ.		Տ	կից վանքի ամ պարսպին, արտաքուստ
	14.3.3		ջրաղաց	17-րդ դ.		Տ	համալիրի հվ-առ կողմում, պարսպից դուրս
	14.4.		պարիսպ	17-րդ դ.		Յ	
	14.4.1		խաչքար	9-10-րդ դդ.		Յ	ագուցված պարսպի մուտքից վեր
	14.5.		գերեզմանաց	10-18-րդ դդ.		Տ	վանքից հս-առ, պարսպից դուրս
	14.5.1		խաչքար	10-րդ դ.		Յ	կանգնեցված վանքի բակում, արձանագիր
	14.5.2		խաչքար	15-16-րդ դդ.		Յ	ս. Սիոն եկեղեցու ամ պատի մոտ
	14.5.3		խաչքար	1510 թ.		Յ	ընկած եկեղեցուց առ
	14.5.4		խաչքար՝ մահտեսի Հակոբ վաճառականի	1661 թ.		Յ	ընկած գետին
	14.5.5		խաչքար	17-րդ դ.		Յ	ընկած գետին, խիստ հողմահարված
	14.5.6		խաչքար՝ մահտեսի Պետրոսի	17-րդ դ.		Յ	երկատված, ստորին մասը կանգնեցված պատվանդանին

9. 36. Չիվա գյուղ

1	2	3	4	5	6	7	8	9
1.				ԳՅՈՒՐԱՏԵՐԻ	13-18-րդ դդ.	0,5 կմ ամ		Տ Չիվա-Եղեզնածոր ճանապարհի աջ կողմում Գյուղատեղիի կնտ-ում նորակառույց մատուռն է
	1.1.			գերեզմանաց	13-18-րդ դդ.			Տ Գյուղատեղիի հվ-ամ կողմում, բլրի վրա
2				ԽԱՉՔԱՐ	1306 թ.	գյուղից 8 կմ հս, Վարդանես գյուղատեղիից 1 կմ հս-առ	Յ	Ժայռաքանդակ

(9.36 կետը լրաց. 12.04.07 N 456-Ն)

9. 37. Ռինդ գյուղ

1	2	3	4	5	6	7	8	9
1.				ԳՅՈՒՐԱՏԵՐԻ	9-10-րդ դդ.	8 կմ հս		Տ
	1.1.			գերեզմանաց	9-10-րդ դդ.			Տ Գյուղատեղիի ամ եզրին
	1.2.			գերեզմանաց	9-10-րդ դդ.			Տ Գյուղատեղիի առ եզրին
2.				ԳՅՈՒՐԱՏԵՐԻ «ԲԱԽՉԱԶՈՒՐ»	10-15-րդ դդ.	2 կմ հս-առ		Տ
	2.1.			մատուռ «Ճգնավոր»	13-14-րդ դդ.			Տ վիմափոր

3.		ԳՅՈՒՐԱՏԵՐԻ «ՈՒՆՐ»	13-20- րդ դդ.	4 կմ hu-ատ	S
	3.1.	Եկեղեցի	19-րդ դ.		S գյուղատեղիի կնտ-ում, կիսավեր
	3.2.	Եկեղեցի «Ծաղկավանք»	12-13- րդ դդ.		Յ գյուղատեղիի կնտ-ում, ավերված
	3.3.	գերեզմանոց	13-20- րդ դդ.		S գյուղատեղիի ամ եզրին
	3.3.1	խաչքար	13-րդ դ.		Յ հենած Ծաղկավանքի ամ պատին, արտաքուստ
	3.3.2	խաչքար	14-15- րդ դդ.		Յ ընկած գետնին, արձանագիր
4.		ԳՅՈՒՐԱՏԵՐԻ «ՎԵՐԻՆ ՈՒԼԳՅՈՒՐ»	10-18- րդ դդ.	7 կմ hu-ատ	S
	4.1.	Եկեղեցի ս. Ստեփանոս	10-րդ դ., 17- 18-րդ դդ.		Յ կիսավեր
	4.2.	գերեզմանոց	10-18- րդ դդ.		S
	4.2.1	խաչքար	10-րդ դ.		Յ Եկեղեցուց հվ, խրված հողի մեջ
	4.2.2	խաչքար	10-րդ դ.		Յ կանգնեցված Եկեղեցու բեմին
	4.2.3	խաչքար	10-րդ դ.		Յ Եկեղեցուց հվ, խրված հողի մեջ
	4.2.4	խաչքար	10-11- րդ դդ.		Յ Եկեղեցուց հվ, ընկած գետնին
	4.2.5	խաչքար	10-11- րդ դդ.		Յ ընկած, եզրերը կտրված
	4.2.6	խաչքար	11-րդ դ.		Յ Եկեղեցու ներսում, ընկած
	4.2.7	խաչքար	11-12- րդ դդ.		Յ խրված հողի մեջ, թեքությամբ
	4.2.8	խաչքար	11-12- րդ դդ.		Յ ընկած գետնին
	4.2.9	խաչքար	11-12- րդ դդ.		Յ հենած Եկեղեցու փլատակներին
	4.2.10	խաչքար	11-12- րդ դդ.		Յ Եկեղեցու ներսում, ստորին ձախ մասը կտրված
	4.2.11	խաչքար	12-13- րդ դդ.		Յ Եկեղեցու հվ պատի մոտ, զույգ խաչքարերից աջակողմյանը
	4.2.12	խաչքար	12-13- րդ դդ.		Յ շարքով կանգնած 7 խաչքարերից աջից 1-ինը
	4.2.13	խաչքար	12-13- րդ դդ.		Յ Եկեղեցուց հվ, խրված հողի մեջ, արձանագիր
	4.2.14	խաչքար	1261 թ.		Յ Եկեղեցուց 10 մ հվ-ատ, խրված հողի մեջ
	4.2.15	խաչքար՝ Կուկի	1283 թ.		Յ շարքով կանգնած 7 խաչքարերից աջից 2-րդն է
	4.2.16	խաչքար	1290 թ.		Յ շարքով կանգնած 7 խաչքարերից աջից 3-րդն է պատվիրատու՝ Անդրեաս
	4.2.17	խաչքար՝ Խոսրովի	13-րդ դ.		Յ շարքով կանգնած 7 խաչքարերից աջից 4-րդը
	4.2.18	խաչքար	13-րդ դ.		Յ Եկեղեցու հվ պատի մոտ, զույգ խաչքարերից ձախակողմյանը
	4.2.19	խաչքար	13-14- րդ դդ.		Յ շարքով կանգնած 7 խաչքարերից ձախից 2-րդը
	4.2.20	խաչքար	13-14-		Յ Եկեղեցուց հվ, կանգնեցված

			րդ դդ.		գետնին
	4.2.21	խաչքար՝ Ծառուկի և զավակաց	1321 թ.		Յ շարքով կանգնած 7 խաչքարերից ձախից 3-րդն է
	4.2.22	խաչքար	14-րդ դ.		Յ ընկած գետնին
	4.2.23	խաչքար	14-րդ դ.		Յ ընկած գետնին
	4.2.24	խաչքար	14-րդ դ.		Յ ընկած գետնին
	4.2.25	խաչքար	14-րդ դ.		Յ եկեղեցուց 200 մ հվ, ընկած գետնին պատվիրատու՝ Ասկանդար, Մոմիկի որդի
	4.2.26	խաչքար	14-15-րդ դդ.		Յ եկեղեցուց հվ, կանգնեցված գետնին, եղծված արձանագրությամբ
	4.2.27	խաչքար	14-15-րդ դդ.		Յ եկեղեցու ներսում, վերնամասը կտրված
	4.2.28	խաչքար	15-րդ դ.		Յ եկեղեցու ներսում
	4.2.29	խաչքար	15-16-րդ դդ.		Յ եկեղեցուց հվ-աե, երկթեք ավարտով
	4.2.30	խաչքար	16-17-րդ դդ.		Յ ստորին մասն անմշակ
	4.2.31	խաչքար	16-17-րդ դդ.		Յ եկեղեցու ներսում, հենած հա պատին
5.		ԴԱՄԲԱՐԱՆԱԴԱՇՏ	մթա 1 հզմ	?	Յ Գյուղի շրջակայքում
6.		ԽԱՉՔԱՐ	12-13-րդ դդ.	8 կմ հս	Յ Ժայռափոր
7.		ԽԱՉՔԱՐ՝ ՄԽԻԹԱՐԻ	13-րդ դ.	4 կմ հվ	Յ Արենի տանող ճանապարհից աջ պատվիրատու՝ Ազիզբեկ սարկավագ
8.		ԽԱՉՔԱՐ	1301 թ.	2,5 կմ հվ	Յ Արենի տանող ճանապարհից աջ, պատվանդանին, անկյունները կտրված
9.		ԽԱՉՔԱՐ	13-14-դդ.	գյուղից 4 կմ հվ-աե, Արենի տանող ճանապարհից աջ	Յ
10.		ԽԱՉՔԱՐ	14 դ.	գյուղից 4.7 կմ հս, Ղոզլա գետակի ձախ կողմում, գերեզմանոցի մոտ	Յ
11.		ԽԱՉՔԱՐ	15-16 դդ.	գյուղի աե մասում Անդրանիկ Գալստյանի տնից 180 մ հվ-աե, տնամերձ հողամասի եզրին	Յ միջնադարյան տապանաքարի հարևանությամբ
12.		ԽԱՉՔԱՐ	15-16 դդ.	գյուղի աե մասում Անդրանիկ Գալստյանի տնից 230 մ հվ-աե, գառնիթափ լանջի վրա	Յ
13.		ԽԱՉՔԱՐ	15-16 դդ.	գյուղի աե մասում, Նախորդի մոտ	Յ
14.		ՅՈՒՇԱՐՁԱՆ ԵՐԿՐՈՐԴ ԱՇԽԱՐՀԱՍԱՐՏՈՒՄ ՉՈՅՎԱԾՆԵՐԻՆ	1983 թ.	գյուղի կենտրոնում	Տ

(9.37 կետը լրաց. 12.04.07 N 456-Ն)

9. 38. Սալի գյուղ

1	2	3.	4.	5	6	7	8	9
1.				ՎԱՆԱԿԱՆ ՀԱՄԱԼԻՐ Ս. ՄԱՄԱՍ	13-14-րդ դդ.	1 կմ հս-ամ	Հ	պատվիրատու՝ Սեթ կրոնավոր և մարզպանի ծառա ոմն Սևճի, ավերակ
	1.1.			Եկեղեցի	13-րդ դ.		Հ	հս եկեղեցի
	1.2.			Եկեղեցի ս. Պողոս	1230 թ.		Հ	հվ եկեղեցի
	1.3.			գերեզմանոց	10-20-րդ դդ.		Հ	վանքի շուրջը
		1.3.1		խաչքար	10-11-րդ դդ.		Հ	կանգնեցված ժայռին
		1.3.2		խաչքար	10-11-րդ դդ.		Հ	կիսով թաղված հողի մեջ
		1.3.3		խաչքար	11-12-րդ դդ.		Հ	խիստ հողմահարված
		1.3.4		խաչքար	12-րդ դ.		Հ	խրված հողի մեջ, հողմահարված
		1.3.5		խաչքար	12-13-րդ դդ.		Հ	կանգնեցված գետնին, վերնամասը կտորված
		1.3.6		խաչքար	12-13-րդ դդ.		Հ	ընկած գետնին
		1.3.7		խաչքար՝ Դավթի և Կիմա խաթունի	1291 թ.		Հ	
		1.3.8		խաչքար	13-րդ դ.		Հ	արձանագիր, հավանաբար որմնափակ խաչքարի մաս է
		1.3.9		խաչքար՝ Ալեքսանոսի	13-րդ դ.		Հ	ընկած գետնին
		1.3.10		խաչքար	13-14-րդ դդ.		Հ	վանքից 200 մ հս, բլրի վրա, պատվանդանին
		1.3.11		խաչքար	14-15-րդ դդ.		Հ	խրված հողի մեջ
		1.3.12		խաչքար	16-րդ դ.		Հ	խրված հողի մեջ, եզրագոտին վնասված
		1.3.13		խաչքար	17-րդ դ.		Հ	քիվն արձանագիր, ընկած գետնին
		1.3.14		խաչքար	17-րդ դ.		Հ	քիվն արձանագիր, ընկած գետնին
		1.3.15		տապանաքար	1584 թ.		Հ	հս-ամ կողմում
		1.3.16		տապանաքար՝ տեր Անտոնի	1707 թ.		Տ	հվ-աե կողմում

3. 39. Սարավան գյուղ

1	2	3	4	5	6	7	8	9
1.				ԳԵՐԵԶՄԱՆՈՑ	12-17-րդ դդ.		0,5 կմ հս-ամ	Տ մայրուղու ձախ կողմում
	1.1.			խաչքար	12-13-րդ դդ.			Հ ընկած գետնին
2.				ԳՅՈՒԴԱՏԵՂԻ «ԴԱՐԲ» («ԹԱՐՓ»)	13-14 դդ, 17-20-րդ դդ.		5 կմ հվ	Տ
3.				ԵԿԵՂԵՑԻ	19-րդ դ.		1 կմ հվ-ամ	Տ

9. 39. 1. Ուղեծոր գյուղ

1	2	3	4	5	6.	7	8	9
1.				ԳԵՐԵԶՄԱՆՈՑ	15-16-րդ դդ.	հս-ամ մասում	Տ	գյուղի եզրին, փոքր բլրի վրա
	1.1.			տապանաքար	16-17-րդ դդ.		Տ	խոյատապան
	1.2.			տապանաքար	16-17-րդ դդ.		Տ	
2.				ԴԱՍԲԱՐԱՆԱԴԱՇՏ	մթա 2-1 հզմ	հս մասում	Հ	տարածվում է հս-աե և հս-ամ կողմերում

9. 40. Սերս գյուղ

1	2.	3	4	5	6	7	8	9
1.				ԳԵՐԵԶՄԱՆՈՑ	10-20-րդ դդ.	հվ մասում	Տ	հվ եզրին
	1.1.			խաչքար	10-11-րդ դդ.		Հ	ընկած գետնին, բեկոր
	1.2.			խաչքար	12-րդ դ.		Հ	ընկած գետնին, վերին աջ անկյունը և

					ստորին մասը կտրված
1.3.		խաչքար՝ Էտիլի	1514 թ.		ՅԵԿԵՂԵՑՈՒՆԳ 100 մ առ, խրված հողի մեջ, վերին ձախ եզրը վնասված
1.4.		տապանաքար	16-17-րդ դդ.		Տառ կողմում
1.5.		տապանաքար՝ Միրզի	1658 թ.		ՏԵԿԵՂԵՑՈՒՆԳ առ
1.6.		եկեղեցի	19-րդ դ.		ՏԳԵՐԵՎԱՆՈՅԻ ԱՄ մասում
	1.6.1	խաչքար	10-11-րդ դդ.		ՅԱԳՈՒՑՎԱԾ հվ ավանդատան առ պատին
	1.6.2	խաչքար՝ Աստվածատուրի	12-13-րդ դդ.		ՅԱԳՈՒՑՎԱԾ առ պատին, արտաքուստ
	1.6.3	խաչքար	1484 թ.		ՅԱԳՈՒՑՎԱԾ հվ ավանդատան առ պատին
	1.6.4	խաչքար՝ Յինի	1558 թ.		ՅԱԳՈՒՑՎԱԾ հվ ավանդատան մուտքից վեր
	1.6.5	խաչքար՝ Արիջանի	16-րդ դ.		ՅԱԳՈՒՑՎԱԾ առ պատին, մուտքից ձախ պատվիրատու՝ Առաքել
	1.6.6	խաչքար՝ Կիրակոսի	1634 թ.		ՅԱԳՈՒՑՎԱԾ ձախակողմյան ավանդատան խորշում
2.		ԳՅՈՒՐԱՏԵՂԻ	17-19-րդ դդ.	3 կմ հվ	ՏԲԱՐԺՐՈՒՆԻ տանող ճանապարհին, «Վանքի դուռ» կոչվող վայրում
2.1.		մատուռ ս. Զովհաննես («Մեծ վանք»)	19-րդ դ.		Տ
2.2.		գերեզմանոց	17-19-րդ դդ.		Տմատուռի շուրջը
3.		ՄԱՏՈՒԹԻԻՄ ՄԱՆՈՒԿ (ՓՈՔՐ ՎԱՆՔ)	19-րդ դ.	1,5 կմ հվ-ամ	Տ
3.1.		խաչքար	9-10-րդ դդ.		ՅԱԳՈՒՑՎԱԾ բեմին, վերնամասը ջարդոտված
4.		ԶԻԹՅԱՆ. ԹՈՒՄՈՅԵՆՑ ԶԻԹՅԱՆԸ	19-րդ դ.	հվ-առ մասում	ՏԳՅՈՒԼԻ ԵՂԻՆ, ճանապարհի աջ կողմում, «Պիտոյենց ձոր» վայրում
5.		ԶԻԹՅԱՆ. ՍԱՄՎԵԼԵՆՑ ԶԻԹՅԱՆԸ	19-րդ դ.	1 կմ հվ-առ	Տ«Բազըրխանա» վայրում, ձիթանների ձորի սկզբնամասում

9. 41. Վարդահովիտ գյուղ

1	2.	3	4	5	6	7	8	9
1.				ԳՅՈՒՐԱՏԵՂԻ «ԶԱՆԻ»	9-17-րդ դդ.	1 կմ հս-առ	Տ	Եղեգիս գետի ձախ ափին, անտառի բացատում
	1.1.			գերեզմանոց	9-17-րդ դդ.		Տ	Գյուղատեղիի հվ մասում
		1.1.1		խաչքար՝ Մարտիրոս քահանայի	1347 թ.		Յ	Կիսով թաղված հողի մեջ
		1.1.2		խաչքար	15-րդ դ.		Յ	ընկած գետին, վերին ձախ անկյունը կտրված
		1.1.3		խաչքար	1501 թ.		Յ	Կիսով խրված հողի մեջ
		1.1.4		խաչքար՝ Ալեքսանի	1564 թ.		Յ	ընկած գետին
		1.1.5		տապանաքար՝ Առաքելի	1551 թ.		Տ	
		1.1.6		տապանաքար՝ Ովաննեսի	1552 թ.		Տ	
2.				ԽԱՉՔԱՐ՝ ՍՄԲԱՏԻ	1291 թ.	գ. մ.	Յ	տեղափոխվել է միջնադարյան գերեզմանոցից և կանգնեցվել, զույգ խաչքարերից ձախակողմյանը
3.				ԽԱՉՔԱՐ	13-14-րդ դդ.	գ. մ.	Յ	տեղափոխվել է միջնադարյան գերեզմանոցից և կանգնեցվել, զույգ խաչքարերից աջակողմյանը
4.				ԶՐԱՂԱՑ	5-6-րդ դդ.	2 կմ հս	Տ	«Զանի» գյուղատեղիից 1 կմ հս-ամ

9. 41. 1. Գետիկվանք գյուղ

1	2	3	4	5	6.	7	8	9
1.				ԳԵՐԵԶՄԱՆՈՑ	12-16-րդ դդ.	գ. մ.	Տ	Գյաղիկվան գետի աջ ափին, գյուղ մտնող ճանապարհից ձախ
	1.1.			խաչքար՝ Մանաս	1515 թ.		Յ	ընկած գետին

		խաթունի			
1.2.		տապանաքար՝ Շաղուկաթի	1501 թ.		տեղահանված
1.3.		տապանաքար՝ Յոհան պատանու	1505 թ.		Յ տեղահանված
2.		ԳԵՐԵՉՄԱՆՈՑ	11-14-րդ դդ.	հվ-աե մասում	S
3.		ԳԵՐԵՉՄԱՆՈՑ	14-15-րդ դդ.	աե մասում	S
4.		ԳՅՈՒՐԱՏԵՂԻ	13-17-րդ դդ.	աե մասում	S աե եզրին, Գյաղիկվան գետի ձախ ափին, թեք սարայանջին
4.1.		գերեզմանոց	13-17-րդ դդ.		S գյուղատեղիի ամ կողմում
5.		ԵԿԵՂԵՑԻ	1271 թ.	գ. մ.	S

9. 42. Վերնաշեն գյուղ

1	2	3	4	5	6	7	8	9
1.				ԳԵՐԵՉՄԱՆՈՑ	10-20- րդ դդ.	աե մասում	S	աե եզրին, Թանահատի վանք տանող ճանապարհին
2.				ԳԵՐԵՉՄԱՆՈՑ	11-13- րդ դդ.	9 կմ աե	S	Արկազնի ս. Խաչ եկեղեցուց 1,5 կմ հս- ամ
3.				ԳՅՈՒՐԱՏԵՂԻ «ԱՐԿԱՉ» («ԱՐԿԱՉԱՆ»)	8-20- րդ դդ.	9 կմ աե	S	լքվել և անմարդաբնակ է դարձել 1920- ական թթ.
3.1.				եկեղեցի ս. Խաչ (Արկազնի ս. Խաչ)	1872 թ.		S	պատվիրատու՝ Գևորգ Դ կաթողիկոս թ.
3.2.				գերեզմանոց	9-20- րդ դդ.		S	եկեղեցուց հս-աե
		3.2.1		խաչքար	9-10- րդ դդ.		Յ	ընկած գետնին, եզրերը ջարդոտված
		3.2.2		խաչքար	1275 թ.		Յ	գերեզմանոցի հս եզրին
		3.2.3		խաչքար՝ Ասլան Բեկի և Ասլան խաթունի	1404 թ.		Յ	հենած եկեղեցու ամ պատին
		3.2.4		խաչքար	15-16- րդ դդ.		Յ	եկեղեցուց աե, կանգնեցված ժայռի վրա, անկյունները կտրատված, եղծված արձանագրությամբ
4.				ԵԿԵՂԵՑԻ Ս. ՅԱԿՈԲ	19-րդ դ.	աե մասում	S	
4.1.				խաչքար	14-15- րդ դդ.		Յ	կանգնեցված եկեղեցուց ամ, վերին աջակողմյան մասը ջարդոտված
4.2.				խաչքար	1544 թ.		Յ	հենած ամ պատին, ստորին մասը չի պահպանվել, պահպանված կեսը ջարդոտված
4.3.				խաչքար	16-17- րդ դդ.		Յ	ագուցված հվ պատին, մուտքից ձախ, խիստ հողմահարված
4.4.				տապանաքար՝ պարոն Արդուբի	14-15- րդ դդ.		Յ	եկեղեցու ամ պատի մոտ կազմող՝ Դավիթ
5.				ԽԱՉՔԱՐ	12-13- րդ դդ.	հս-աե եզրին	Յ	Սրկղունք գետի ձախ ափին, ևորաշեն մատուռում
6.				ԽԱՉՔԱՐ	1271 թ.	հս մասում	Յ	ևորաշեն «Եղիա» մատուռի բեմին, բեկոր
7.				ՅՈՒՆԱՐՁԱՆ՝ ԵՐԿՐՈՐԴ ԱՇԽԱՐՀԱՄԱՐՏՈՒՄ ՉՈՅՎԱԾՆԵՐԻՆ	1979 թ.	գ. մ.	S	քանդ.՝ Վ. Եղյան
8.				ՎԱՆԱԿԱՆ ՅԱՄԱԼԻՐ. ԹԱՆԱՀԱՏԻ ՎԱՆՔԸ (ԹԱՆԱԴԵ ՎԱՆՔ, ԳԱՐԱՎԱՆՔ)	13-14- րդ դդ.	7 կմ աե	Յ	
8.1.				եկեղեցի ս. Ստեփանոս	1273- 1279 թթ.		Յ	պատվիրատու՝ Պռոշյաններ
8.2.				եկեղեցի Վարազա ս. Նշան	14-րդ		Յ	

			դ.		
8.3.		համալսարանի շենք. Գլածորի համալսարանը	1290-1340 թթ.		Հ բացված 1970-ական թթ. Ի. Ղարիբյանի պեղումների արդյունքում
8.4.		տնտեսական շինություններ	13-18-րդ դդ.		Հ բացվել են 1969-1970-ական թթ. պեղումների արդյունքում
8.5.		գերեզմանոց	12-16-րդ դդ.		Հ վանքի շուրջը
	8.5.1	խաչքար	9-10-րդ դդ.		Հ ս. Ստեփանոս եկեղեցուց հվ, իրար մոտ կանգնած 3 խաչքարերից աջակողմյանը
	8.5.2	խաչքար	10-րդ դ.		Հ ս. Նշան եկեղեցուց 25 մ հվ, կից կանգնեցված 3 խաչքարերից աջակողմյանը
	8.5.3	խաչքար	10-րդ դ.		Հ ս. Նշան եկեղեցուց 25 մ հվ, կից կանգնեցված 3 խաչքարերից կենտրոնինը
	8.5.4	խաչքար	1180 թ.		Հ վանքի բակում, վերնամասը չի պահպանվել
	8.5.5	խաչքար	12-րդ դ.		Հ ս. Նշան եկեղեցուց 25 մ հվ, 3 խաչքարերից ձախակողմյանը
	8.5.6	խաչքար՝ Յովանիսի	12-րդ դ.		Հ Ս. Ստեփանոս եկեղեցուց հվ
	8.5.7	խաչքար	12-13-րդ դդ.		Հ ս. Ստեփանոս եկեղեցուց հվ, իրար մոտ կանգնած 3 խաչքարերից կենտրոնինը, վերնամասը չի պահպանվել
	8.5.8	խաչքար	12-13-րդ դդ.		Հ ս. Ստեփանոս եկեղեցուց հվ-ամ, ստորին ձախ եզրը կտրտված
	8.5.9	խաչքար	13-րդ դ.		Հ վանքից հվ, երկատված, վերնամասը չի պահպանվել
	8.5.10	խաչքար	13-րդ դ.		Հ ս. Ստեփանոս եկեղեցուց 5 մ հվ, կանգնեցված գետնին
	8.5.11	խաչքար	13-րդ դ.		Հ ս. Նշան եկեղեցուց 15 մ հս-ամ, հենած կիսավեր շինության պատին, ստորին մասը չի պահպանվել
	8.5.12	խաչքար	13-րդ դ.		Հ ս. Նշան եկեղեցուց 15 մ հվ-ամ, հենած կիսավեր տնտեսական շենքերից մեկի պատին պահպանվել է միայն միջին հատվածը
	8.5.13	խաչքար	1296 թ.		Հ հենած կիսավեր շինություններից մեկի պատին, վերին մասը չի պահպանվել
	8.5.14	խաչքար	14-15-րդ դդ.		Հ ս. Ստեփանոս եկեղեցուց հվ, իրար մոտ կանգնած 3 խաչքարերից ձախակողմյանը, վերին աջ անկյունը կտրտված
	8.5.15	խաչքար՝ Վահրամի	1497 թ.		Հ հենած ս. Ստեփանոս եկեղեցու ամ պատին, երկատված երկայնական առանցքով, վերին ձախ հատվածը չի պահպանվել
	8.5.16	խաչքար	16-17-րդ դդ.		Հ հենած շինության պատին
8.6.		գերեզմանոց	10-14-րդ դդ.		Հ վանքից 200 մ հվ, բլրին
	8.6.1	խաչքար	11-12-րդ դդ.		Հ խրված հողի մեջ
	8.6.2	խաչքար	11-12-րդ դդ.		Հ ընկած գետնին, երկատված
	8.6.3	խաչքար	13-րդ դ.		Հ երկատված, ստորին բեկորը կանգնեցված պատվանդանին, վերինը՝ ընկած գետնին, արձանագիր
	8.6.4	խաչքար՝ Վաչեի	1280 թ.		Հ կանգնեցված պատվանդանին, հողմահարված
	8.6.5	խաչքար	1282		Հ կանգնեցված պատվանդանին

				թ.		
8.7.		գերեզմանոց		13-14-րդ դդ.		Յ վանքից 300 մ հս-ամ
	8.7.1	խաչքար		13-րդ դ.		Յ կանգնեցված գետնին, գլխիվայր, արձանագիր
	8.7.2	խաչքար՝ Սարգսի և Աբրահամի		1287 թ.		Յ կանգնեցված ցածր պատվանդանին

9. 43. Փոռ գյուղ

1	2	3	4	5	6	7	8	9
1.				ԳԵՐԵԶՄԱՆՈՑ	13-19-րդ դդ.	հվ մասում	S	
2.				ԵԿԵՂԵՑԻ (ԺԱՄԱՏՈՒՆ)	1830 թ.	գ. մ.	S	գանգակատունը՝ 1910 թ.

9. 44. Քարագլուխ գյուղ

1	2	3	4	5	6	7	8	9
1.				ԳՅՈՒՐԱՏԵՂԻ «ԶԱՐԱԳԼՈՒԽ»	7-18-րդ դդ.	3 կմ հս	S	2 ձորակների միջև ընկած սարահարթին
	1.1.			Եկեղեցի Թուխ Մանուկ	12-18-րդ դդ.		Յ	հիմնովին վրկվգ.՝ 18-րդ դ.
	1.2.			գերեզմանոց	7-15-րդ դդ.		Յ	Եկեղեցու շուրջը
		1.2.1		կոթող	6-7-րդ դդ.		Յ	Եկեղեցուց 20 մ հս-ամ, վերևամասը չի պահպանվել
		1.2.2		խաչքար	11-րդ դ.		Յ	ամ պատի տակ
		1.2.3		խաչքար	12-13-րդ դդ.		Յ	Եկեղեցուց հս, պատվանդանին
		1.2.4		խաչքար	13-րդ դ.		Յ	Եկեղեցուց հս, կանգնեցված գետնին
		1.2.5		խաչքար	13-րդ դ.		Յ	Եկեղեցուց հս, կանգնեցված գետնին, ստորին մասը կտրոջված
		1.2.6		խաչքար	13-րդ դ.		Յ	Եկեղեցու հվ պատի մոտ, վերին ձախ անկյունը կտրոջված
		1.2.7		խաչքար՝ Ովանիսի	1303 թ.		Յ	Եկեղեցու մոտ, կանգնեցված ցածր պատվանդանին
		1.2.8		խաչքար	14-15-րդ դդ.		Յ	ընկած Եկեղեցուց հվ-ատ, հողմահարված
		1.2.9		խաչքար	15-16-րդ դդ.		Յ	Եկեղեցուց հվ-ատ, կանգնեցված գետնին
2.				ԳԵՐԵԶՄԱՆՈՑ	16-20-րդ դդ.	հվ-ամ մասում	S	հվ-ամ եզրի բլրին, դպրոցից 400 մ հս-ամ
	2.1.			խաչքար	16-17-րդ դդ.		Յ	հվ-ամ եզրին, ընկած գետնին
	2.2.			խաչքար	16-17-րդ դդ.		Յ	հվ-ամ եզրին, ընկած գետնին
	2.3.			խաչքար	16-17-րդ դդ.		Յ	կնտ-ում, ընկած գետնին
	2.4.			խաչքար	17-րդ դ.		Յ	հս կողմում, ընկած գետնին
	2.5.			խաչքար	17-18-րդ դդ.		Յ	հվ-ամ եզրին, ընկած գետնին
	2.6.			խաչքար	17-18-րդ դդ.		Յ	ամ եզրին, ընկած գետնին
3.				ԵԿԵՂԵՑԻ	19-րդ դ.	կտ	S	
	3.1.			խաչքար	17-րդ դ.		Յ	հենած ամ պատին, երկատված, վերևամասը չի պահպանվել
	3.2.			խաչքար	17-րդ դ.		Յ	ագուցված ամ պատին, մուտքից աջ
4.				ԽԱՉՔԱՐ՝ ԹԱՑԻԿԻ	1290 թ.	1,5 կմ հվ	Յ	Եղեգնածոր տանող ճանապարհի

						ձախ կողմում, պատվանդանին
5.		ԽԱՉՔԱՐ	1292 թ.	1,5 կմ հվ-ան		ձորի ձախ կողմում, հենած պատվանդանին
6.		ՀՈՒՇԱՐՁԱՆ՝ ԵՐԿՐՈՐԴ ԱՇԽԱՐՀԱՍԱՐՏՈՒՄ ՉՈՅԿԱԾՆԵՐԻՆ	1948 թ.	գ. մ.	S	

**Ընդամենը՝ Վայոց ձորի մարզում՝
1380 ՀՈՒՇԱՐՁԱՆ**

**Հայաստանի Հանրապետության
կառավարության աշխատակազմի
ղեկավար-նախարար**

Մ. Թոփուզյան